

Vládní návrh

## **ZÁKON**

ze dne 2016,

**kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,  
zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších  
předpisů, a další související zákony**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

### **ČÁST PRVNÍ**

#### **Změna trestního zákoníku**

##### **Čl. I**

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 360/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 259/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 165/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb. a zákona č. .../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 70 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Trest propadnutí věci postihuje i plody a užitky takové věci, které náležejí pachateli.“.

CELEX: 32014L0042

2. V § 98 odst. 1 se za slovo „věci“ vkládají slova „, zabrání části majetku“.
3. V § 98 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Zabrání části majetku nelze uložit vedle propadnutí téže části majetku.“.
4. V § 101 odst. 2 písm. b) se slova „svěřenského fondu nebo podílového fondu“ nahrazují slovy „ve svěřenském fondu nebo v obdobném zařízení (dále jen „svěřenský fond“) anebo v podílovém fondu“.
5. V § 101 odst. 2 písm. c) se slova „svěřenského fondu nebo podílového fondu“ nahrazují slovy „ve svěřenském fondu nebo podílovém fondu“.

6. V § 101 se za odstavce 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Zabrání věci postihuje i plody a užitky věci, které náležejí osobě, jejíž věc se zabírá.“.

CELEX: 32014L0042

Dosavadní odstavce 3 až 5 se označují jako odstavce 4 až 6.

7. V § 101 odst. 6 se číslo „4“ nahrazuje číslem „5“.

8. Za § 102 se vkládá nový § 102a, který včetně nadpisu zní:

„§ 102a

### **Zabrání části majetku**

(1) Soud může uložit zabrání části majetku pachateli, který byl uznán vinným úmyslným trestným činem, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně čtyři léta, nebo trestným činem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230), opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258), nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 odst. 2 až 4, šíření toxikomanie (§ 287), podplacení (§ 332) nebo nepřímého úplatkářství (§ 333), pokud pachatel takovým trestným činem pro sebe nebo pro jiného získal nebo se snažil získat majetkový prospěch a soud má za to, že určitá část jeho majetku je výnosem z trestné činnosti vzhledem k tomu, že hodnota majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu nebo do majetku ve svěřenském fondu v době nejdéle 5 let před spácháním takového trestného činu, v době jeho páchaní nebo po jeho spáchání, je v nepoměru k příjmům pachatele nabytým v souladu se zákonem nebo byly zjištěny jiné skutečnosti odůvodňující takový závěr.

(2) Soud může uložit zabrání části majetku ve vztahu k věci, která by jinak mohla být zabráněna pachateli podle odstavce 1, pokud pachatel takovou věc nabyt do společného jmění manželů nebo ji převedl do majetku ve svěřenském fondu.

(3) Soud může uložit zabrání části majetku jiné osobě než pachateli ve vztahu k věci, která by jinak mohla být zabráněna pachateli podle odstavce 1, pokud tato osoba věděla nebo mohla a měla vědět, že takovou věc nabytla z důvodu, aby se pachatel vyhnul jejímu zabránění, nebo věděla anebo mohla a měla vědět o tom, že taková věc byla získána v rozporu se zákonem.

(4) Soud při určení části majetku, jejíž zabránění ukládá, stanoví konkrétní věci podléhající zabránění. Pokud byl zjištěn hrubý nepoměr mezi hodnotou majetku a příjmy pachatele nabytými v souladu se zákonem ve sledovaném období, může takto určit jakékoli věci pachatele v hodnotě až do výše zjištěného hrubého nepoměru.

(5) Není-li známo, kde se věci, které by mohly být zabráný, nacházejí, nebo jejich zabránění není vhodné zejména s ohledem na práva třetích osob, anebo jestliže ten, komu mohla být věc zabráněna, ji před rozhodnutím o zabránění zničí, poškodí, zcizí, nebo její zabránění jinak zmaří, může soud uložit zabránění náhradní hodnoty, včetně peněžité částky, až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Hodnotu věci, jejíž zabránění mohl soud uložit, soud stanoví na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku.

(6) Zabránění postihuje i plody a užitky věci, které náležejí osobě, jíž se taková věc zabírá. Zabránění se nevztahuje na věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb osoby, které se zabírá část majetku, nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je tato osoba podle zákona povinna pečovat.“.

CELEX: 32014L0042

9. V § 103 odst. 1 větě druhé se slova „4 a 5“ nahrazují slovy „5 a 6“.

10. V § 104 odst. 1 se za slovo „věc“ vkládají slova „, zabraná část majetku“.

11. V § 104 odst. 2 se za slova „uložení zabránění věci“ vkládají slova „, zabránění části majetku“, slova „§ 101 odst. 4“ se nahrazují slovy „§ 101 odst. 5“ a slova „§ 101 odst. 5“ se nahrazují slovy „§ 101 odst. 6“.

12. V § 135 se slova „nebo majitel“ a slovo „, majitel“ zrušují.

13. V § 227 se slova „svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat“ nahrazují slovy „majetku“.

14. Na konci poznámky pod čarou č. 1 se doplňuje věta „Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii.“.

CELEX: 32014L0042

## Čl. II

### Přechodné ustanovení

Pro účely uložení ochranného opatření zabránění části majetku podle § 102a zákona č. 40/2009 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, lze při stanovení výše nepoměru mezi hodnotou majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu anebo do majetku ve svěřenském fondu nebo v obdobném zařízení, a jeho příjmy nabytými v souladu se zákonem přihlížet pouze k majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu anebo do majetku ve svěřenském fondu nebo v obdobném zařízení ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

## ČÁST DRUHÁ

### Změna trestního řádu

#### Čl. III

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 45/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 43/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb. a zákona č.../2016 Sb., se mění takto:

1. Za § 7 se vkládá nový § 7a, který zní:

„§ 7a

(1) K zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věci pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán vyzvat osobu, jejíž majetek je zjišťován, nebo osobu jí blízkou, aby mu v jím stanovené přiměřené lhůtě zaslala prohlášení o majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován. Vyzvaná osoba má právo odepřít učinění prohlášení o majetku; přitom se použijí obdobně § 92 odst. 1, § 100 a § 158 odst. 8. Ve výzvě je třeba upozornit osobu, která má učinit prohlášení o majetku, na následky nevyhovění této výzvě a poučit ji o jejím právu odepřít učinění prohlášení o majetku.

(2) Osoba uvedená v odstavci 1 se vyzve, aby v prohlášení o majetku uvedla v rozsahu, v jakém jsou jí takové skutečnosti známy, údaje vztahující se k majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován, zejména

- a) plátce odměny z pracovněprávního vztahu nebo vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu anebo jiného příjmu a výši takové odměny nebo jiného příjmu,
- b) u které banky, spořitelního a úvěrního družstva, instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu nebo obdobné zahraniční osoby má tato osoba účty, výši pohledávek a čísla účtů nebo jiné jedinečné identifikátory podle zákona o platebním styku,
- c) dlužníky, vůči nimž má tato osoba pohledávky, jejich důvod, výši a lhůtu splatnosti,
- d) přehled věcí ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví této osoby, včetně výše spoluvlastnického podílu a umístění věcí, a
- e) svěřenské fondy nebo obdobná zařízení, která tato osoba zřídila, nebo u kterých je obmyšleným.

(3) Předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán může vyzvat osobu uvedenou v odstavci 1 k učinění nového prohlášení o majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován, pokud má důvodně za to, že došlo ke změně majetkových poměrů osoby, jejíž majetek je zjišťován.

(4) Nezašle-li osoba, která byla vyzvána k učinění prohlášení o majetku, toto prohlášení ve stanovené lhůtě nebo má-li orgán činný v trestním řízení, který ji k učinění prohlášení o majetku vyzval, pochybnosti o pravdivosti nebo úplnosti jí učiněného prohlášení, může ji předvolat k podání výpovědi; ustanovení tohoto zákona upravující podání vysvětlení, výslech obviněného a výslech svědka se použijí přiměřeně.“.

CELEX: 32014L0042

2. V § 8 odst. 2 se věta první nahrazuje větou „Jestliže je toho v trestním řízení třeba k řádnému objasnění okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, k zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věcí pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, a údaje z evidence investičních nástrojů a zaknihovaných cenných papírů.“.

CELEX: 32014L0042

3. V § 8 odst. 2 se za větu druhou vkládá věta „V trestním řízení, ve kterém lze uložit ochranné opatření zabrání části majetku, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu žádat od správce daně informace z rozhodnutí o stanovení daně z příjmů pro účely posouzení splnění podmínek pro uložení tohoto ochranného opatření nebo pro účely zajištění jeho výkonu; poskytnutí informací podle tohoto ustanovení není porušením povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu.“.

4. V § 8 odst. 2 větě čtvrté se za slovo „daní“ vkládají slova „pro jiné účely“.

5. V § 8 odst. 3 větě první se za slovo „nástrojů“ vkládají slova „nebo zaknihovaných cenných papírů“ a slova „zvláštního zákona“ se nahrazují slovy „jiných právních předpisů“.
6. V § 8d odst. 2 větě druhé se slova „zbavené způsobilosti k právním úkonům nebo s omezenou způsobilostí k právním úkonům“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností“.
7. V § 8d odst. 2 se na konci textu věty druhé doplňují slova „nebo opatrovník“.
8. V § 11 odst. 1 se za písmeno e) vkládají nová písmena f) a g), která znějí:

„f) proti tomu, jehož těžká choroba trvale vylučuje jeho postavení před soud,

g) proti tomu, jemuž duševní choroba, která nastala až po spáchání činu, trvale znemožňuje chápat smysl trestního stíhání,“.

CELEX: 32014L0042

Dosavadní písmena f) až k) se označují jako písmena h) až m).

9. V § 11 odst. 2 písm. b) bodu 4 se slova „i) nebo j)“ nahrazují slovy „k) nebo l)“.
10. V § 11 odst. 4 se slova „nebo i)“ nahrazují slovy „nebo k)“.
11. V § 30 odst. 1 se za slova „zákonným zástupcům“ vkládá slovo „, opatrovníkům“.
12. V § 33 odst. 1 větě sedmé se slova „je-li zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena“ nahrazují slovy „je-li jeho svéprávnost omezena“.
13. V nadpisu § 34 se slova „**Zákonný zástupce**“ nahrazují slovem „**Opatrovník**“.
14. V § 34 odst. 1 větě první se slova „Zákonný zástupce obviněného, který je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jehož způsobilost k právním úkonům je omezena“ nahrazují slovy „Opatrovník obviněného, který je omezen ve svéprávnosti“.
15. V § 34 odst. 1 větě druhé, § 37 odst. 1, § 198 odst. 2 a v § 215 odst. 1 se slova „zákonný zástupce“ nahrazují slovem „opatrovník“.

16. V § 34 odstavec 2 zní:

„(2) V případě, že je nebezpečí z prodlení a opatrovník nemůže vykonávat svá práva uvedená v odstavci 1 nebo nebyl-li obviněnému ustanoven, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce ustanoví obviněnému

k výkonu těchto práv opatrovníka. Jinou osobu než advokáta lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Nelze jím ustanovit osobu, u níž lze mít důvodnou obavu, že pro svůj zájem na výsledku řízení nebude řádně hájit zájmy obviněného. Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je jím ustanovován, a nevylučuje-li to povaha věci, též obviněnému. Proti usnesení o ustanovení opatrovníka je přípustná stížnost.“.

CELEX: 32014L0042

17. V § 36 odst. 1 písmeno b) zní:

„b) je-li jeho svéprávnost omezena,“.

18. V § 36a odst. 1 písmeno a) zní:

„a) je-li jeho svéprávnost omezena,“.

19. V § 37 odst. 1 větě druhé se slova „zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena“ nahrazují slovy „omezen ve svéprávnosti“.

20. V § 41 odst. 4 se slova „obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům“ nahrazují slovy „svéprávnost obviněného“.

21. V § 42 odst. 1 se za slovo „věc“ vkládají slova „nebo část majetku“.

22. V § 42 odstavec 3 zní:

„(3) Není-li zúčastněná osoba plně svéprávná nebo je-li omezena ve svéprávnosti, vykonává její práva podle tohoto zákona její zákonný zástupce nebo opatrovník. V případě, že je nebezpečí z prodlení a zákonný zástupce nebo opatrovník nemůže vykonávat práva uvedená ve větě první nebo nebyl-li opatrovník ustanoven, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení, je třeba opatrovníka neprodleně ustanovit. Opatrovníka je třeba neprodleně ustanovit také v případě, že je nebezpečí z prodlení a zúčastněná osoba je právnickou osobou a nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení.“.

CELEX: 32014L0042

23. V § 42 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Opatrovníka ustanovuje předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Jinou osobu než advokáta lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Nelze jím ustanovit osobu, u níž lze mít důvodnou obavu, že pro svůj zájem na výsledku řízení nebude řádně hájit zájmy zúčastněné osoby. Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je jím ustanovován, a nevylučuje-li to povaha věci, též zúčastněné osobě. Proti rozhodnutí o ustanovení opatrovníka je přípustná stížnost.“.

CELEX: 32014L0042

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 5.

24. V § 42 odst. 5 se slova „svěřenského nebo podílového“ nahrazují slovy „ve svěřenském fondu nebo v obdobném zařízení anebo v podílovém“ a za slova „svěřenský správce“ se vkládají slova „, správce zařízení obdobného svěřenskému fondu“.

**25.** V § 45 odstavce 1 a 2 znějí:

„(1) Není-li poškozený osobou plně svéprávnou nebo je-li omezen ve svéprávnosti, vykonává jeho práva podle tohoto zákona jeho zákonný zástupce nebo opatrovník. V případě, že je nebezpečí z prodlení a zákonný zástupce nebo opatrovník nemůže vykonávat práva uvedená ve větě první nebo nebyl-li opatrovník ustanoven, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení, je třeba opatrovníka neprodleně ustanovit. Opatrovníka je třeba neprodleně ustanovit také v případě, že je nebezpečí z prodlení a poškozený je právnickou osobou a nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení.

(2) Opatrovníka ustanovuje předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Jinou osobu než advokáta lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Nelze jím ustanovit osobu, u níž lze mít důvodnou obavu, že pro svůj zájem na výsledku řízení nebude řádně hájit zájmy poškozeného. Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je jím ustanovován, a nevylučuje-li to povaha věci, též poškozenému. Proti rozhodnutí o ustanovení opatrovníka je přípustná stížnost.“.

**26.** V § 47 odst. 3 se slovo „nemovitosti“ nahrazuje slovy „nemovité věci“.

**27.** V § 47 odst. 5 se za slova „výkonu rozhodnutí“ vkládají slova „, veřejné dražby“.

**28.** V § 47 se na konci textu odstavce 5 doplňují slova „; to neplatí, je-li výkon rozhodnutí prováděn nebo je-li s tímto majetkem v exekučním nebo insolvenčním řízení anebo ve veřejné dražbě nakládáno k uspokojení pohledávky státu“.

**29.** V § 47 se na konci odstavce 5 doplňuje věta „Na úhradu pohledávek, které jsou předmětem výkonu rozhodnutí, veřejné dražby, exekuce nebo insolvenčního řízení, se přednostně použije majetek nedotčený rozhodnutím o zajištění.“.

**30.** V § 47 se na konci odstavce 8 doplňuje věta „Při vrácení, vydání a jiném nakládání se zajištěnou věcí, která byla vydána nebo odňata, se postupuje přiměřeně podle ustanovení o vrácení, vydání a jiném nakládání s věcí důležitou pro trestní řízení.“.

**31.** V § 50 odst. 1 se na konci textu věty první doplňují slova „; o tom je třeba je poučit“.  
*CELEX: 32014L0042*

**32.** V § 50 odst. 2 se slova „je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena“ nahrazují slovy „není plně svéprávná nebo jejíž svéprávnost je omezena“.

**33.** V § 51b odst. 1 se slova „tlumočník, obviněný, zákonný zástupce obviněného, obhájce, zúčastněná osoba, poškozený, zmocněnec poškozeného, zmocněnec zúčastněné osoby,



důvěrník obžalovaného nebo poškozeného, znalec“ nahrazují slovy „obviněný, zúčastněná osoba, poškozený, jejich zákonní zástupci, opatrovníci, zmocněnci a důvěrníci, obhájce, znalec, tlumočník“.

34. V § 65 odst. 1 větě druhé se slova „mají zákonní zástupci“ nahrazují slovy „má zákonný zástupce nebo opatrovník“ a slova „jsou zbaveny způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jejich způsobilost k právním úkonům omezena“ se nahrazují slovy „nejsou plně svéprávné nebo je-li jejich svéprávnost omezena“.
35. V části první se v nadpisu hlavy čtvrté za slova „VĚCÍ“ doplňují slova „DŮLEŽITÝCH PRO TRESTNÍ ŘÍZENÍ“.
36. V části první hlavě čtvrté se v nadpisu oddílu čtvrtého za slovo „věcí“ doplňují slova „**důležitých pro trestní řízení**“.
37. V části první hlavě čtvrté oddílu čtvrtém se vkládá nový pododdíl 1, který včetně nadpisu zní:

„Pododdíl 1

### **Společné ustanovení**

§ 77b

- (1) Věcí důležitou pro trestní řízení je věc, která
- a) může sloužit pro důkazní účely,
  - b) byla určena ke spáchání trestného činu nebo byla k jeho spáchání užita (dále jen „nástroj trestné činnosti“).
  - c) byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin nebo byla, byť jen zčásti, nabyta za věc získanou trestným činem nebo za věc tvořící odměnu za trestný čin, včetně plodů a užitků (dále jen „výnos z trestné činnosti“), nebo
  - d) je náhradní hodnotou za věc uvedenou v písmenech b) a c).

(2) Podléhá-li zajištění věc, která je součástí majetku ve svěřenském fondu nebo v podílovém fondu, zajistí se svěřenskému správci nebo obhospodařovateli podílového fondu. Není-li známo, komu věc důležitá pro trestní řízení patří, zajistí se bez uvedení osoby, již byla zajištěna; v opatření se uvede, kdy a kde a z jakého důvodu k zajištění věci došlo.

(3) Zajištění věci pro důkazní účely má přednost před jinými důvody zajištění věci. Důvod zajištění lze v průběhu trestního řízení změnit usnesením, proti kterému je přípustná stížnost. O změně důvodu zajištění není třeba rozhodovat v případě, kdy jsou splněny podmínky pro vyslovení propadnutí nebo zabrání věci, která je zajištěna k důkazním účelům.

(4) Neohrozí-li to dosažení účelu trestního řízení, nezajistí se věc bezcenná nebo věc, jejíž zajištění je z jiných důvodů neúčelné. Vždy se však zajistí věc, která má propadnout nebo být zabráná na základě rozhodnutí soudu, které dosud nenabylo právní moci.

(5) Nestanoví-li zákon jinak, lze práva třetích osob k zajištěné věci důležité pro trestní řízení uplatnit pouze v řízení ve věcech občanskoprávních.“.

CELEX: 32014L0042

38. V části první hlavě čtvrté oddílu čtvrtém se za pododdíl 1 vkládá označení nového pododdílu 2, které včetně nadpisu zní:

„Pododdíl 2

**Zajištění věci pro důkazní účely“.**

39. § 78 a 79 včetně nadpisů znějí:

„§ 78

**Povinnost k předložení nebo vydání věci**

(1) Kdo má u sebe věc, která může sloužit pro důkazní účely, je povinen ji na vyzvání předložit soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; je-li ji nutno pro účely náležitého zjištění skutečností důležitých pro trestní řízení zajistit, je povinen takovou věc na vyzvání těmto orgánům vydat. Při vyzvání je třeba ho upozornit na to, že nevyhoví-li výzvě, může mu být věc odňata, jakož i na jiné následky nevyhovění (§ 66). Vyzvat k předložení nebo vydání věci je oprávněn předseda senátu, v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán.

(2) Povinnost podle odstavce 1 se nevztahuje na listinu nebo na jiný hmotný nosič obsahující obrazový, zvukový nebo datový záznam, jejichž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu, ledaže došlo k zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo k zproštění povinnosti mlčenlivosti.

(3) Nikoho nelze nutit, aby vydal věc, jež v době, kdy je požádáno o její předložení nebo vydání, může sloužit jako důkaz proti němu nebo proti jeho osobě blízké; tím nejsou dotčena ustanovení o odnětí věci, domovní prohlídce, prohlídce jiných prostor a pozemků a osobní prohlídce.

(4) Je-li to potřebné pro účely zabránění zmaření propadnutí nebo zabrání věci, orgán činný v trestním řízení uvedený v odstavci 1 vydá příkaz, že osoba, jíž byla věc zajištěna, nesmí po dobu zajištění takovou věc převést na jinou osobu nebo ji zatížit. Právní jednání učiněné v rozporu s tímto zákazem je neplatné; soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu. O tom je třeba tuto osobu poučit.

(5) Osobě, která předložila nebo vydala věc, jež může sloužit pro důkazní účely, vydá orgán, který úkon provedl, ihned písemné potvrzení o převzetí věci nebo opis protokolu; věc v nich musí být dostatečně přesně popsána, tak, aby bylo možné určit její totožnost.

(6) Orgán činný v trestním řízení, kterému byla vydána věc, jež může sloužit pro důkazní účely, ji převezme do úschovy.

(7) Osoba, které byla věc zajištěna, má právo kdykoli žádat o vrácení takové věci. O takové žádosti musí orgán činný v trestním řízení uvedený v odstavci 1 neodkladně rozhodnout. Byla-li žádost zamítnuta, může ji tato osoba, neuvede-li v ní nové důvody, opakovat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí.

§ 79  
**Odnětí věci**

(1) Nebyla-li věc, která může sloužit pro důkazní účely, na vyzvání vydána tím, kdo ji má u sebe, může mu být na příkaz předsedy senátu a v přípravném řízení na příkaz státního zástupce nebo policejního orgánu odňata. Policejní orgán potřebuje k vydání takového příkazu předchozí souhlas státního zástupce; bez předchozího souhlasu může být příkaz policejním orgánem vydán jen tehdy, jestliže nelze předchozího souhlasu dosáhnout a věc nesnese odkladu.

(2) Nevykoná-li orgán, který příkaz k odnětí věci vydal, odnětí věci sám, provede je na podkladě příkazu policejní orgán.

(3) K odnětí věci se podle možnosti přibere osoba, která není na věci zúčastněna.

(4) Na odňatou věc se obdobně použije § 78 odst. 4 až 7.“.

40. V části první hlavě čtvrté oddílu čtvrtém se za § 79 vkládá označení nového pododdílu 3, které včetně nadpisu zní:

„Pododdíl 3

**Zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti  
a náhradní hodnoty“.**

41. § 79a až 79g včetně nadpisů znějí:

„§ 79a

**Zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti**

(1) Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že určitá věc je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění takové věci. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu státního zástupce není třeba v naléhavých případech, které nesnesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší. Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost.

(2) V rozhodnutí o zajištění nebo v připojených listinách je zapotřebí náležitě a nezaměnitelně vymezit věci podléhající zajištění. Je-li zajišťováno právo, může být zajištěno i právo teprve v budoucnu vzniklé. V rozhodnutí o zajištění se tomu, komu byla věc zajištěna, zakáže, aby po oznámení rozhodnutí takovou věc převedl na jiného nebo ji zatížil, a je-li zajištěna hmotná věc, také, aby ji záměrně poškozoval nebo ničil. Je-li to zapotřebí pro účely zajištění nebo správy zajištěné věci, lze v rozhodnutí o zajištění věci nebo i v dodatečném rozhodnutí zakázat nebo omezit také výkon dalších práv souvisejících se zajištěnou věcí, a to včetně práv teprve v budoucnu vzniklých, jakož i vyzvat k vydání všech listin nebo jiných hmotných nosičů, jejichž předložení je nutné k uplatnění určitého práva k zajištěné věci, s upozorněním na následky nevyhovění takové výzvě ve stanovené lhůtě

(§ 66 a 79). Na dodatečné rozhodnutí o zákazu nebo omezení výkonu dalších práv souvisejících se zajištěnou věcí se ustanovení o rozhodnutí o zajištění použijí přiměřeně.

(3) V rozhodnutí o zajištění se tomu, komu byla věc zajištěna, dále uloží, aby orgánu činnému v trestním řízení, který rozhodl o zajištění, do 15 dnů od oznámení rozhodnutí sdělil, jaká práva třetích osob se váží k zajištěné věci, zda je jiným způsobem omezen výkon práva s ní nakládat, a bylo-li zajištěno majetkové právo, též kdo je osobou povinnou poskytnout odpovídající plnění, s upozorněním na následky nevyhovění takové výzvě ve stanovené lhůtě (§ 66).

(4) Orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění, učiní všechny úkony nezbytné k výkonu takového rozhodnutí.

(5) Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost.

#### § 79b

#### **Doručení rozhodnutí o zajištění a vyrozumění o něm**

(1) Orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění, bezodkladně doručí rozhodnutí o zajištění orgánu nebo osobě, které jsou příslušné k provedení zajištění, a poté, co orgán nebo osoba provedou zajištění, i osobě, jíž byla věc zajištěna. Současně orgány nebo osoby příslušné k provedení zajištění vyzve, aby, pokud zjistí, že se s věcí, která byla zajištěna, nakládá tak, že hrozí zmaření nebo ztížení účelu zajištění, mu tuto skutečnost neprodleně oznámily.

(2) Byla-li zajištěna pohledávka a nejde-li o pohledávku na účtu vůči bance nebo jinému subjektu oprávněnému vést účet pro jiného, orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění, doručí rozhodnutí o zajištění také dlužníku vlastníka pohledávky a uloží mu, aby místo plnění vlastníku složil předmět plnění do jeho úschovy nebo na jiné určené místo. Složením předmětu plnění do úschovy nebo na určené místo dlužník svůj závazek v rozsahu poskytnutého plnění splní. Rozhodnutí o zajištění se dlužníku oznámí dříve než vlastníku zajištěné pohledávky.

(3) Považuje-li to orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění, za potřebné pro dosažení účelu zajištění, vyrozumí o zajištění věci také jiné orgány a osoby než uvedené v odstavci 1, které mají na základě jiných právních předpisů uloženou evidenční, dohledovou nebo jinou povinnost ve vztahu k zajištěné věci nebo jejímu vlastníku anebo držiteli, a zároveň je vyzve k tomu, aby mu, pokud zjistí, že je se zajištěnými věcmi nakládáno tak, že hrozí zmaření účelu jejich zajištění, tuto skutečnost neprodleně oznámily; tyto orgány a osoby jsou povinny takové výzvě vyhovět. Dále o zajištění vyrozumí osoby a orgány, o nichž je mu známo, že mají k zajištěné věci předkupní, nájemní nebo jiné právo, nebo vedou řízení, v němž byl omezen výkon práv s takovou věcí nakládat. Orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění podílu v obchodní korporaci, o této skutečnosti vyrozumí po právní moci takového rozhodnutí také obchodní korporaci.

(4) Orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění nemovité věci, vyrozumí katastrální úřad o nabytí právní moci takového rozhodnutí.

§ 79c

**Provedení zajištění movité věci**

(1) Orgán nebo osoba, kterým bylo zasláno rozhodnutí o zajištění, jsou povinny neprodleně po doručení takového usnesení provést zajištění věci a učinit vše potřebné k tomu, aby nedošlo k porušení zákazů a omezení uvedených v rozhodnutí o zajištění věci.

(2) Kdo má u sebe movitou věc, která může podléhat zajištění, je povinen takovou věc na vyzvání předsedy senátu a v přípravném řízení státního zástupce nebo policejního orgánu vydat; pokud ji nevydá, může mu být odňata. Na postup při vydání a odnětí movité věci se použijí obdobně § 78 a 79.

(3) Orgán činný v trestním řízení příslušný k vydání příkazu k odnětí věci může při posouzení všech rozhodných okolností ponechat movitou věc na místě, kde se nachází, pokud

a) odnětí takové věci by vedlo k jejímu znehodnocení nebo k znehodnocení věci, s níž je funkčně spojena,

b) odnětí takové věci by bylo spojeno s nepřiměřenými technickými obtížemi,

c) jde o věc vyžadující zvláštní péči nebo je péče o ni spojena s nepřiměřenými náklady, nebo

d) jde o věc nepatrné hodnoty.

(4) Pokud je movitá věc ponechána na místě, kde se nachází, tato skutečnost se spolu s důvodem takového postupu uvede do protokolu a movitá věc se náležitě vymezí tak, aby nebyla zaměnitelná s jinými. Orgán příslušný k vydání příkazu k odnětí věci zároveň vydá příkaz k zdržení se nakládání s věcí, v němž movitou věc náležitě a nezaměnitelně vymezí a zakáže, aby s ní bylo jakkoli právně jednáno nebo fakticky nakládáno způsobem, který by vedl k zmaření účelu jejího zajištění, zejména aby byla převedena na jiného, zatížena, poškozena nebo zničena. Zákaz působí vůči všem a je účinný okamžikem vyvěšení příkazu na místě, kde se movitá věc nachází; v tomto smyslu musí příkaz obsahovat poučení, včetně upozornění na následky spojené s porušením zákazu. Právní jednání učiněné v rozporu se zákazem uvedeným v příkazu je neplatné, přičemž soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu. Movitá věc ponechaná na místě se označí tak, aby bylo zřejmé, že se na ni vztahuje příkaz k zdržení se nakládání s věcí.

(5) Ponechání movité věci na místě, kde se nachází, nebrání tomu, aby orgán činný v trestním řízení příslušný k rozhodování o takové věci následně kdykoli vyzval k vydání takové věci nebo vydal příkaz k jejímu odnětí, má-li za to, že je to potřebné z hlediska účelu zajištění. Orgán činný v trestním řízení příslušný k rozhodování o vydané nebo odňaté movité věci může kdykoli rozhodnout, že ji ponechá z důvodů uvedených v odstavci 3 u osoby, které byla zajištěna; při tom postupuje přiměřeně podle odstavce 4. Proti takovému rozhodnutí není stížnost přípustná.

(6) Rozhodnutí o zajištění podle § 79a ohledně movité věci, která byla vydána nebo odňata podle odstavce 2 anebo která byla ponechána na místě podle odstavce 3, musí být vydáno do 96 hodin od takového úkonu.

(7) Odstavce 2 až 6 se přiměřeně použijí i na zjištěné stroje nebo jiná upevněná zařízení, která jsou součástí nemovité věci a jsou oddělitelná.

## § 79d

### **Ohledání nemovité věci**

(1) Na základě příkazu k ohledání nemovité věci vydaného soudem a v přípravném řízení soudcem na návrh státního zástupce může soud nebo státní zástupce anebo na základě jejich pokynu policejní orgán provést ohledání nemovité věci a jejího příslušenství za účelem zjištění stavu nemovité věci a posouzení účelnosti jejího zajištění. Orgán činný v trestním řízení provádějící ohledání nemovité věci uvědomí o době a místě ohledání vlastníka nemovité věci nebo osobu, která s ním žije ve společné domácnosti, a dále osobu, o níž je známo, že má k nemovité věci práva. Tyto osoby jsou povinny prohlídku nemovité věci a jejího příslušenství umožnit.

(2) Orgán provádějící ohledání k němu může přibrat osoby, jejichž účast při ohledání je potřebná, zejména pro účely ocenění nemovité věci.

(3) Je-li při ohledání nemovité věci zjištěna movitá věc anebo stroj nebo jiné upevněné zařízení, které jsou součástí nemovité věci a jsou oddělitelné, u nichž jsou dány důvody pro jejich zajištění podle § 79a, lze postupovat obdobně podle § 79c odst. 3 až 6 i bez vydání příkazu k domovní prohlídce nebo prohlídce jiných prostor a pozemků.

## § 79e

### **Účinky zajištění**

(1) Právní jednání učiněné osobou, vůči níž směřují zákazy uvedené v rozhodnutí o zajištění, v rozporu se zákazy v něm uvedenými, je neplatné; o tom je třeba tuto osobu poučit. Soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu.

(2) S věcí, na kterou se vztahuje rozhodnutí o zajištění, lze v rámci výkonu rozhodnutí, veřejné dražby, exekuce nebo insolvenčního řízení nakládat jen po předchozím souhlasu předsedy senátu a v přípravném řízení státního zástupce; to neplatí, je-li výkon rozhodnutí prováděn nebo je-li s touto věcí v exekučním nebo insolvenčním řízení anebo ve veřejné dražbě nakládáno k uspokojení pohledávky státu. Na úhradu pohledávek, které jsou předmětem výkonu rozhodnutí, veřejné dražby, exekuce nebo insolvenčního řízení, se přednostně použije věc nedotčená rozhodnutím o zajištění.

(3) Je-li k převodu nebo ke zřízení práva k zajištěné věci nutný zápis do evidence vedené podle jiných právních předpisů, orgán nebo osoba, které vedou takovou evidenci, mohou po doručení rozhodnutí o zajištění provést zápis k takové věci na základě právního jednání osoby, již byla věc zajištěna, jen s předchozím souhlasem předsedy senátu a v přípravném řízení státního zástupce.

(4) Byl-li podle katastrálního zákona podán návrh na zápis práv k nemovité věci do katastru nemovitostí na základě právního jednání osoby, již byla nemovitá věc zajištěna, před vydáním usnesení o jejím zajištění, a do doby vydání usnesení o jejím zajištění o něm nebylo příslušným orgánem pravomocně rozhodnuto, ztrácí podaný návrh své právní účinky ke dni nabytí právní moci usnesení o jejím zajištění.

(5) Je-li zajištěna pohledávka na účtu, zajištění se vztahuje na peněžní prostředky, které se nacházejí na účtu v okamžiku, v němž je bance nebo jinému subjektu, který vede účet pro jiného, doručeno rozhodnutí o jejich zajištění, až do výše částky uvedené v tomto rozhodnutí a jejího příslušenství. Převyšuje-li částka uvedená v rozhodnutí o zajištění zůstatek

peněžních prostředků na účtu, vztahuje se zajištění i na peněžní prostředky, které na účet dodatečně dojdou, a to do výše částky uvedené v rozhodnutí, včetně jejího příslušenství. Nestanoví-li tento zákon jinak, od okamžiku doručení usnesení o zajištění pohledávky na účtu bance nebo jinému subjektu oprávněnému vést účet pro jiného je zakázáno jakkoli disponovat s peněžními prostředky, které se na účtu nacházejí, až do výše zajištění.

#### § 79f

##### **Zrušení nebo omezení zajištění**

(1) Zajištění věci se zruší nebo omezí, není-li jej již třeba nebo jej není třeba ve stanoveném rozsahu. Bylo-li zrušeno zajištění věci, jež byla ponechána na místě, kde se nachází, odvolá se též příkaz k zdržení se nakládání s věcí.

(2) Osoba, jíž byla věc zajištěna, má právo kdykoliv žádat o zrušení nebo omezení zajištění. O takové žádosti je třeba neodkladně rozhodnout. Byla-li žádost zamítnuta, může ji tato osoba, neuvede-li nové důvody, opakovat až po uplynutí 30 dnů od právní moci rozhodnutí.

(3) O zrušení nebo omezení zajištění rozhoduje předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo s jeho předchozím souhlasem policejní orgán.

(4) Proti rozhodnutí o zrušení nebo omezení zajištění je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

(5) Pravomocné rozhodnutí o zrušení a omezení zajištění se doručí orgánům a osobám, kterým bylo doručeno rozhodnutí o zajištění. Orgány a osoby, které byly o rozhodnutí o zajištění vyrozuměny, je třeba vyrozumět i o rozhodnutí uvedeném ve větě první; o omezení zajištění se vyrozumí jen ty z nich, kterých se omezení týká.

#### § 79g

##### **Zajištění náhradní hodnoty**

(1) Nelze-li zajistit věc, která je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, může být místo ní zajištěna náhradní hodnota, která odpovídá, byť jen zčásti, její hodnotě; přitom se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení upravujících zajištění věci, která je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti (§ 79a až 79f). Náhradní hodnotu lze zajistit osobě, která měla povinnost strpět zajištění původní věci.

(2) Z důležitých důvodů může soud a v přípravném řízení státní zástupce povolit na návrh osoby, které byla náhradní hodnota zajištěna, provedení úkonu, který se týká zajištěné náhradní hodnoty. Proti takovému rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.“.

CELEX: 32014L0042

42. V části první hlavě čtvrté oddílu čtvrtém se za § 79g vkládá označení nového pododdílu 4, které včetně nadpisu zní:

**„Pododdíl 4**

**Vrácení, vydání a další nakládání s věcmi důležitými pro trestní řízení“.**

43. Nadpis nad označením § 80 se zrušuje.
44. V § 80 odst. 1 větě první se slova „podle § 78 vydána nebo podle § 79“ nahrazují slovy „vydána nebo“.
45. V § 80 odst. 1 se na konci textu věty čtvrté doplňují slova „; věc bezcenná se zničí“.
46. V § 80 odst. 1 a 2 se věta poslední zrušuje.
47. V § 80 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Věc na základě rozhodnutí o prodeji podle odstavců 1 a 2 prodá ten, kdo ji má ve správě, nebo ten, kdo je pověřen jejím prodejem, postupem podle zvláštního právního předpisu.“.

48. V § 81 odst. 1 větě první se slova „obviněným vydána nebo mu odňata věc, kterou získal nebo pravděpodobně získal trestným činem“ nahrazují slovy „vydána nebo odňata věc, která byla získána nebo byla pravděpodobně získána trestným činem“.
49. V § 81 odst. 2 větě první se slovo „obviněný“ nahrazuje slovy „ten, komu byla věc zajištěna“.
50. V § 81 odst. 2 větě druhé se slovo „obviněnému“ nahrazuje slovy „tomu, komu byla zajištěna,“.
51. V § 81 odst. 2 větě třetí se slova „kterou obviněný získal“ nahrazují slovy „která byla získána“ a slova „nepožádal-li obviněný“ se nahrazují slovy „nepožádal-li ten, komu byla zajištěna,“.
52. V § 81 se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Podle odstavců 1 až 4 se postupuje přiměřeně také tehdy, byla-li zajištěna věc neznámé osobě nebo jestliže osoba, které byla věc zajištěna, zemřela, byla prohlášena za mrtvou nebo za nezvěstnou nebo zanikla, není známa osoba, jíž by věc mohla být vydána, a takové věci již není k dalšímu řízení třeba.“.

53. V § 81a se slova „peněžních prostředků na účtu, zaknihovaných cenných papírů, nemovitosti a jiných nehmotných věcí, které byly zajištěny podle § 79a až 79e“



nahrazují slovy „nemovitých věcí a nehmotných věcí, které byly zajištěny podle § 79a“ a slova „podle § 79f“ se nahrazují slovy „podle § 79g“.

54. V § 85 odst. 3 se slova „v § 79 odst. 5“ nahrazují slovy „v § 78 odst. 5“.
55. V § 130 odst. 2 se slova „zákonného zástupce“ nahrazují slovem „opatrovníka“.
56. V § 130 odst. 3 se za slova „zákonného zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovníka“ a za slova „zákonnému zástupci“ se vkládají slova „nebo opatrovníku“.
57. V § 137 odst. 2 větě druhé se slova „zbavenou způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena,“ nahrazují slovy „, která není plně svéprávná nebo jejíž svéprávnost je omezena a“.
58. V § 137 odst. 2 se na konci textu věty druhé doplňují slova „nebo opatrovníku“.
59. V § 137 odst. 3 větě první se slova „který je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jehož způsobilost k právním úkonům je omezena“ nahrazují slovy „jehož svéprávnost je omezena“ a slova „zákonnému zástupci“ se nahrazují slovem „opatrovníku“.
60. V § 137 odst. 3 větě druhé se slova „způsobilost k právním úkonům“ nahrazují slovem „svéprávnost“.
61. V § 143 odst. 1, § 248 odst. 2 a v § 265e odst. 2 se slova „zákonnému zástupci“ nahrazují slovem „opatrovníku“.
62. V § 144 odst. 3, § 250 odst. 3 a v § 280 odst. 4 se slova „zákonným zástupcem“ nahrazují slovem „opatrovníkem“.
63. V § 146a odst. 1 písmeno c) zní:  
„c) zajistil věc, o níž nasvědčují zjištěné skutečnosti tomu, že je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, rozhodl o omezení takového zajištění nebo nevyhověl žádosti o zrušení nebo omezení takového zajištění,“.  
CELEX: 32014L0042
64. V § 146a odst. 1 se písmena d) až f) zrušují.  
Dosavadní písmena g) až l) se označují jako písmena d) až i).
65. V § 146a odst. 1 písm. d) se text „(§ 79f)“ zrušuje.

66. V § 146a odst. 1 písm. e) se text „(§ 79g)“ zrušuje.
67. V § 146a odst. 1 písm. f) se text „(§ 47 a § 48 odst. 2 až 4)“ zrušuje.
68. V § 146a odst. 1 písm. g) se text „(§ 344a, 344b, 347 a 349)“ zrušuje.
69. V § 146a odst. 1 se za písmeno g) vkládá nové písmeno h), které zní:

„h) zajistil majetek pro účely výkonu zabrání části majetku, rozhodl o omezení takového zajištění, nepovolil provedení úkonu týkajícího se zajištěného majetku, anebo nevyhověl žádosti o zrušení nebo omezení takového zajištění.“.

CELEX: 32014L0042

Dosavadní písmena h) a i) se označují jako písmena i) a j).

70. V § 146a odst. 2 se slova „podle § 66 odst. 1, § 79a odst. 1, § 79b, § 79c odst. 2, 3 a 5, § 79d odst. 1 a 7, § 79e odst. 1, 2 a 8, § 79f odst. 2 nebo § 79g“ nahrazují slovy „kterým rozhodl o uložení pořádkové pokuty, změnil důvod zajištění věci, zajistil věc, o níž nasvědčují zjištěné skutečnosti tomu, že je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, rozhodl o omezení takového zajištění nebo nevyhověl žádosti o zrušení nebo omezení takového zajištění, zajistil náhradní hodnotu, rozhodl o omezení zajištění náhradní hodnoty, nepovolil provedení úkonu týkajícího se zajištěné náhradní hodnoty nebo nevyhověl žádosti o zrušení nebo omezení takového zajištění.“.

CELEX: 32014L0042

71. V § 158 odst. 5 a v § 233 odst. 1 se za slova „zákonného zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovníka“.
72. V § 163a odst. 1 písm. b) se slova „byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo pro kterou byla jeho způsobilost k právním úkonům“ nahrazují slovy „byla jeho svéprávnost“.
73. V § 173 odst. 2 se za větu první vkládá věta „Zajištění věcí důležitých pro trestní řízení trvá i během přerušení trestního stíhání.“.
- CELEX: 32014L0042
74. V § 178 odst. 1 se slova „ochranné léčení nebo zabezpečovací detenci nebo ochrannou výchovu anebo zabrání věci“ nahrazují slovy „některé z ochranných opatření“.

75. V § 196 odst. 1 větě první se slova „zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena“ nahrazují slovy „omezen ve svéprávnosti“ a slova „zákonnému zástupci“ se nahrazují slovem „opatrovníku“.
76. V § 196 odst. 1 větě třetí a v § 230 odst. 3 se za slovo „věci“ vkládají slova „nebo části majetku“.
77. Nadpis nad označením § 239 zní:  
**„Ochranné opatření“.**
78. V § 239 odst. 1 se slova „lечение, o zabezpečovací detenci nebo o zabrání věci“ nahrazují slovem „opatření“.
79. V § 239 odst. 2 se slova „lечение, o zabezpečovací detenci a o zabrání věci“ nahrazují slovem „opatření“.
80. V § 239a se doplňuje odstavce 4, který zní:  
„(4) Obdobně podle odstavců 1 až 3 se postupuje i v řízení o zabrání části majetku.“.
81. V § 246 odst. 1 se na konci textu písmene c) doplňují slova „nebo zabrání části majetku“.  
CELEX: 32014L0042
82. V § 247 odst. 2 větě třetí a v § 265d odst. 2 větě páté se slova „zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena“ nahrazují slovy „omezen ve svéprávnosti“ a slova „zákonný zástupce“ se nahrazují slovem „opatrovník“.
83. V § 257 odst. 2 se slovo „i)“ nahrazuje slovem „k)“.
84. V § 278 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání pro nepřipustnost z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. f) nebo g), se povolí, změní-li se zdravotní stav obžalovaného tak, že odpadnou důvody bránící jeho stíhání.“.
85. V § 278 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání pro nepřipustnost z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. f) nebo g), se povolí, změní-li se zdravotní stav obviněného tak, že odpadnou důvody bránící jeho stíhání.“.

86. V § 308 odst. 3 se slovo „f)“ nahrazuje slovem „h“.

87. V § 314e odst. 6 písm. a) se slova „která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je“ nahrazují slovy „jejíž svéprávnost je“.

88. V části třetí hlavě dvacáté první nadpis oddílu sedmého zní:

**„Výkon ochranného opatření“.**

89. Za § 358 se vkládají nové § 358a a 358b, které včetně nadpisů znějí:

**„§ 358a**

**Výkon zabránění části majetku**

Na výkon zabránění části majetku se přiměřeně použijí § 345 a 346.

**§ 358b**

**Zajištění výkonu zabránění části majetku**

(1) Je-li obviněný stíhán pro trestný čin, za který je třeba vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a poměrům obviněného očekávat uložení zabránění části majetku, může soud a v přípravném řízení státní zástupce zajistit věci obviněného nebo jiné osoby, nasvědčující-li zjištěné skutečnosti tomu, že jsou splněny podmínky pro jejich zabránění podle § 102a trestního zákoníku.

(2) K zajištění nelze užít majetek, který je podle zvláštního právního předpisu vyloučen z výkonu rozhodnutí o zajištění.

(3) Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost.

(4) Na rozhodování o zajištění výkonu zabránění části majetku a postup při zajištění se jinak použijí § 47 odst. 4 až 6 a § 47 odst. 8 obdobně. Na rozhodování o zrušení nebo omezení zajištění a na povolení provedení úkonu se zajištěným majetkem se obdobně použije § 344b.“.

CELEX: 32014L0042

## ČÁST TŘETÍ

### Změna zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

#### Čl. IV

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 229/2001 Sb., zákona č. 320/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 280/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona č. 354/2003 Sb., zákona č. 480/2003 Sb., zákona č. 41/2004 Sb., zákona č. 218/2004 Sb., zákona č. 217/2005 Sb., zákona č. 359/2005 Sb., zákona č. 22/2006 Sb., zákona č. 140/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 139/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 153/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 457/2011 Sb., zákona č. 18/2012 Sb., zákona č. 239/2012 Sb., zákona č. 407/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 311/2013 Sb. a zákona č. .../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 16 odst. 2 se slova „trest propadnutí majetku,<sup>29)</sup> věci a prostředky, u nichž mohou vzniknout pochybnosti, zda je jich nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený povinen pečovat,<sup>30)</sup> a jsou-li předpoklady, že by mohla být podána žádost o jejich vynětí,<sup>31)</sup> příslušná organizační složka (§ 11) provádějící trest propadnutí majetku naloží s těmito věcmi a prostředky až po uplynutí 3 měsíců ode dne, kdy rozsudek nabyt právní moci“ nahrazují slovy „trest propadnutí majetku nebo ochranné opatření zabrání části majetku<sup>29)</sup>, věci a prostředky, u nichž mohou vzniknout pochybnosti, zda je jich nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo jiné osoby, jejíž část majetku byla zabráná, nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený nebo tato osoba povinna pečovat<sup>29)</sup>, a jsou-li předpoklady, že by mohla být podána žádost o jejich vynětí<sup>30)</sup>, příslušná organizační složka (§ 11) provádějící trest propadnutí majetku nebo ochranné opatření zabrání části majetku naloží s těmito věcmi a prostředky až po uplynutí 3 měsíců ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci“.

CELEX: 32014L0042

Poznámky pod čarou č. 29 a 30 znějí:

<sup>29)</sup> § 66 a 102a trestního zákoníku.

<sup>30)</sup> § 346 odst. 1 a § 358a trestního řádu.“.

Poznámka pod čarou č. 31 se zrušuje.

2. V § 16 odst. 4 větě první se za slova „zabrání věci“ vkládají slova „, ochranné opatření zabrání části majetku“.

## ČÁST ČTVRTÁ

### Změna zákona o soudnictví ve věcech mládeže

#### Čl. V

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., zákona

č. 129/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 301/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb. a zákona č. ../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 11 odst. 2 větě první, v § 20 odst. 2 větě první a v § 20 odst. 3 se za slovo „zástupci“ vkládá slovo „, opatrovníku“.
2. V § 11 odst. 2 větě druhé a v § 20 odst. 2 větě druhé se za slovo „zástupce“ vkládá slovo „, opatrovník“.
3. V § 20 odst. 1 se za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovníka“.
4. V § 21 odst. 1 se za slovo „věci<sup>9)</sup>“ vkládají slova „, zabrání části majetku<sup>37)</sup>“.

Poznámka pod čarou č. 37 zní:

„<sup>37)</sup> § 102a trestního zákoníku.“.

CELEX: 32014L0042

5. V § 21 odst. 2 se slova „a zabránění věci“ nahrazují slovy „, zabrání věci a zabránění části majetku“.

CELEX: 32014L0042

6. V nadpisu § 43 se za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovník“.
7. V § 43 odst. 1 se za slova „Zákonný zástupce“ a za slova „zákonný zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovník“.
8. V § 43 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého má také právo klást vyslýcháným osobám otázky, nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2 trestního řádu, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí.“.
9. V § 43 odstavec 2 zní:

„(2) V případě, že je nebezpečí z prodlení a zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého nemůže vykonávat svá práva uvedená v odstavci 1 nebo nebyl-li opatrovník ustanoven, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce ustanoví k výkonu těchto práv mladistvému opatrovníka. Jinou osobu než advokáta lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Nelze jím ustanovit osobu,

u níž lze mít důvodnou obavu, že pro svůj zájem na výsledku řízení nebude řádně hájit zájmy mladistvého. Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je jím ustanovován, a nevylučuje-li to povaha věci, též mladistvému. Proti usnesení o ustanovení opatrovníka je přípustná stížnost.“.

CELEX: 32014L0042

10. V § 44 odst. 2 větě první se za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovník“.
11. V § 44 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Obhájce mladistvého, který není plně svéprávný, může vykonávat práva uvedená v § 41 odst. 2 a 3 i proti vůli mladistvého.“.
12. V § 46 odst. 2 a v § 60 se za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovníka“.
13. V § 54 odst. 1 větě první se za slova „obhájce, zákonní zástupci“ vkládá slovo „, opatrovník“ a za slova „zmocněnec, zákonní zástupci“ se vkládají slova „a opatrovníci“.
14. V § 64 se na začátek odstavce 2 vkládá věta „Předseda senátu dá opis obžaloby doručit také zákonnému zástupci nebo opatrovníku mladistvého.“.
15. V § 64 odst. 2 větě druhé se za slovo „též“ vkládají slova „zákonného zástupce nebo opatrovníka a“.
16. V § 67 odst. 1 se za slovo „též“ vkládají slova „zákonnému zástupci nebo opatrovníku mladistvého,“.
17. V § 67 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Oznamuje-li se mladistvému, který není plně svéprávný, usnesení, proti němuž má právo podat stížnost, je třeba je oznámit jak jemu, tak i jeho obhájci a jeho zákonnému zástupci nebo opatrovníku.“.
18. V § 72 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Odvolání a dovolání ve prospěch mladistvého, který není plně svéprávný, může podat, a to i proti jeho vůli, též jeho zákonný zástupce nebo opatrovník a jeho obhájce.“.

19. Za § 72 se vkládá nový § 72a, který včetně nadpisu zní:

„§ 72a

**Lhůta pro podání opravného prostředku a jeho zpětvzetí**

(1) Lhůta pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí, které se doručuje nebo oznamuje jak mladistvému, tak i jeho obhájci nebo zákonnému zástupci nebo opatrovníku, běží od toho doručení nebo oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

(2) Stížnost proti usnesení nebo odvolání proti rozsudku podané ve prospěch mladistvého jinou oprávněnou osobou nebo za mladistvého obhájcem nebo zákonným zástupcem anebo opatrovníkem, mohou být vzaty zpět jen s výslovným souhlasem mladistvého. Státní zástupce však může vzít takový opravný prostředek zpět i bez souhlasu mladistvého; v tomto případě běží mladistvému nová lhůta k podání opravného prostředku od vyrozumění, že opravný prostředek byl vzat zpět.

(3) Návrh na povolení obnovy řízení podaný ve prospěch mladistvého jinou oprávněnou osobou nebo za mladistvého obhájcem nebo zákonným zástupcem anebo opatrovníkem může být vzat zpět jen s výslovným souhlasem mladistvého; to neplatí, pokud takový návrh podal státní zástupce nebo byl-li takový návrh podán oprávněnou osobou po smrti mladistvého.“.

20. V § 88a odst. 3 písm. c) se za slovo „věci“ vkládají slova „nebo ochranné opatření zabrání části majetku“.

CELEX: 32006F0783

21. V § 91 odst. 1 se za slova „zákonní zástupci“ vkládají slova „nebo opatrovník“.

22. V § 95a odst. 1 větě třetí se slova „rodičů nebo jiného zákonného zástupce“ nahrazují slovy „zákonného zástupce nebo opatrovníka“.

23. V § 95a odst. 3 a § 95a odst. 4 větě druhé se za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebo opatrovníka“.

## ČÁST PÁTÁ

### Změna zákona o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení

#### Čl. VI

Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 18/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb. a zákona č. 86/2015 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se za slovo „trestu“ vkládají slova „výkonu ochranného opatření zabrání části majetku“.



2. V § 1 se na konci textu odstavce 3 doplňují slova „, nejde-li o věc, o jejímž prodeji bylo rozhodnuto podle § 80 trestního řádu“.
3. V § 1 odst. 5 větě první se za slovo „věci“ vkládají slova „, návrhu na zabránění části majetku“.
4. V § 2 se na konci odstavce 1 doplňují věty „Rozhodnutí o zajištění doručí orgánu nebo osobě, které jsou příslušné k provedení zajištění, a poté, co orgán nebo osoba provedou zajištění, i osobě, již byla věc zajištěna. Současně soud orgán nebo osobu příslušnou k provedení zajištění vyzve, aby, pokud zjistí, že se s majetkem, který byl zajištěn, nakládá tak, že hrozí zmaření nebo ztížení účelu zajištění, mu tuto skutečnost neprodleně oznámily.“.

5. V § 2 odst. 2 větě druhé se za slovo „právo“ vkládají slova „,a nejde-li o pohledávku na účtu vůči bance nebo jinému subjektu oprávněnému vést účet pro jiného“.
6. V § 2 odst. 3 se věta první nahrazuje větou „Považuje-li to soud, který rozhodl o zajištění, za potřebné pro dosažení účelu zajištění, vyrozumí o zajištění také jiné orgány a osoby, které mají na základě jiných právních předpisů uloženou evidenční, dohledovou nebo jinou povinnost ve vztahu k zajištěnému majetku nebo jeho vlastníku anebo držiteli, a zároveň je vyzve k tomu, aby mu, pokud zjistí, že je se zajištěným majetkem nakládáno tak, že hrozí zmaření účelu jeho zajištění, tuto skutečnost neprodleně oznámily; tyto orgány a osoby jsou povinny takové výzvě vyhovět.“.
7. V § 2 odst. 3 se za větu první vkládá věta „Soud, který rozhodl o zajištění podílu v obchodní korporaci, o této skutečnosti vyrozumí po právní moci takového rozhodnutí také obchodní korporaci.“.
8. V § 2 odst. 3 větě třetí se slovo „nemovitosti“ nahrazuje slovy „nemovité věci“ a slovo „nemovitostí“ se nahrazuje slovy „nemovitou věcí“.
9. V § 2 odst. 4 se za slova „takový zápis“ vkládají slova „na základě právního jednání osoby, již byl majetek zajištěn,“ a slova „; v případě zápisu práva k zajištěné nemovitosti do katastru nemovitostí podle katastrálního zákona se tento souhlas vyžaduje pouze v případě, že je zápis prováděn na základě právního jednání, kterým obviněný nakládá s nemovitostí“ se zrušují.

10. § 5 a 6 včetně nadpisů znějí:

„§ 5

#### **Zjišťování movitých věcí**

(1) Soud je oprávněn ke zjištění movitých věcí pro účely výkonu rozhodnutí o zajištění nařídít osobní prohlídku obviněného a prohlídku bytu nebo jiných prostor sloužících k bydlení nebo prostor k nim náležejících (dále jen „obydlí“) a jiných prostor

a pozemků, kde lze předpokládat, že má obviněný svůj majetek; tyto prohlídky vykoná orgán, který je nařídil, nebo policejní orgán.

(2) K prohlídce může orgán, který prohlídku provádí, přibrat též osoby, jejichž účast při prohlídce je potřebná zejména pro účely náležité identifikace, ocenění a zabezpečení zjištěných movitých věcí.

(3) Ten, kdo provádí prohlídku, sepíše movité věci, jichž se zajištění týká, a nejsou-li movité věci zjištěné při prohlídce uvedeny v rozhodnutí o zajištění majetku, sepíše ty z nich, které nejsou podle tohoto zákona ze zajištění vyloučeny. Sepsané movité věci je třeba náležitě vymezit tak, aby nebyly zaměnitelné s jinými.

(4) Pokud není v odstavcích 1 až 3 uvedeno jinak, použijí se na nařízení a výkon prohlídek přiměřeně ustanovení trestního řádu o osobní prohlídce, domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor a pozemků.

(5) Pokud má obviněný právo na vydání nebo dodání movitých věcí, odevzdají se tyto věci soudu nebo na jeho pokyn tomu, kdo je pověřen správou zajištěného majetku.

(6) Každý, kdo má u sebe movité věci z majetku obviněného, je poté, co se o rozhodnutí o zajištění majetku dověděl, povinen bezodkladně o tom uvědomit soud nebo toho, kdo byl pověřen správou zajištěného majetku.

## § 6

### **Nakládání se zjištěnými movitými věcmi**

(1) Je-li to zapotřebí pro účely zajištění, věci sepsané podle § 5 se tomu, kdo je má u sebe, odejmou, pokud je na výzvu nevydá; přitom se postupuje obdobně podle § 78 a 79 trestního řádu. Orgán provádějící prohlídku může při posouzení všech rozhodných okolností ponechat movitou věc na místě, kde se nachází, pokud

- a) by odnětí takové věci vedlo k jejímu znehodnocení nebo k znehodnocení věci, s níž je funkčně spojena,
- b) by odnětí takové věci bylo spojeno s nepřiměřenými technickými obtížemi,
- c) jde o věc vyžadující zvláštní péči nebo je péče o ni spojena s nepřiměřenými náklady, nebo
- d) jde o věc nepatrné hodnoty.

(2) Pokud je movitá věc ponechána na místě, kde se nachází, tato skutečnost se spolu s důvodem takového postupu uvede do soupisu a věc se náležitě vymezí tak, aby nebyla zaměnitelná s jinými. Orgán provádějící prohlídku zároveň vydá příkaz k zdržení se nakládání s věcí, v němž věc náležitě a nezaměnitelně vymezí a zakáže, aby s ní bylo jakkoli právně jednáno nebo fakticky nakládáno způsobem, který by vedl k zmaření účelu jejího zajištění, zejména aby byla převedena na jiného, zatížena, poškozena nebo zničena. Zákaz působí vůči všem a je účinný okamžikem vyvěšení příkazu na místě, kde se věc nachází; v tomto smyslu musí příkaz obsahovat poučení, včetně upozornění na následky spojené s porušením zákazu. Právní jednání učiněné v rozporu se zákazem uvedeným v příkazu je neplatné, přičemž soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu. Movitá věc ponechaná na místě se označí tak, aby bylo zřejmé, že se na ni vztahuje příkaz k zdržení se nakládání s věcí.

(3) Ponechání movité věci na místě, kde se nachází, nebrání tomu, aby orgán činný v trestním řízení příslušný k rozhodování o takové věci podle trestního řádu následně kdykoli

vyzval k vydání takové věci nebo vydal příkaz k jejímu odnětí, má-li za to, že je to potřebné z hlediska účelu zajištění.

(4) Orgán činný v trestním řízení příslušný k rozhodování o věci vydané nebo odňaté podle trestního řádu může kdykoli rozhodnout, že ji ponechá z důvodů uvedených v odstavci 1 u osoby, již byla zajištěna; při tom postupuje přiměřeně podle odstavce 2. Proti takovému rozhodnutí není stížnost přípustná.

(5) Odstavce 1 a 2 se přiměřeně použijí i na zjištěné stroje nebo jiná upevněná zařízení, která jsou součástí nemovité věci a jsou oddělitelná.“.

CELEX: 32014L0042

11. V nadpisu § 7 se slova „**zaknihovaných cenných papírů**“, zrušují a slova „**a jiných**“ se nahrazují slovy „**v hotovosti a**“.
12. V § 7 odst. 1 větě první se za slova „Zaknihované cenné papíry“ vkládají slova „a investiční nástroje“.
13. V § 7 odst. 1 větě první a větě druhé a v § 7 odst. 5 se za slova „zaknihované cenné papíry“ vkládají slova „a investiční nástroje“.
14. V § 7 odst. 1 větě druhé se za slova „zaknihovaných cenných papírů“ vkládají slova „a investičních nástrojů“.
15. V § 7 odst. 1 se na konci textu věty druhé doplňují slova „a investičními nástroji“.
16. V nadpisu § 8 se slovo „**nemovitostí**“ nahrazuje slovy „**nemovitých věcí**“.
17. V § 8 odst. 1 větě první se slovo „nemovitosti“ nahrazuje slovy „nemovité věci“.
18. V § 8 odst. 1 větě druhé se slovo „nemovitost“ nahrazuje slovy „nemovitou věc“.
19. V § 8 odstavec 2 zní:

„(2) Na základě příkazu k ohledání nemovité věci vydaného soudem a v přípravném řízení soudcem na návrh státního zástupce může soud nebo státní zástupce anebo na základě jejich pokynu policejní orgán provést ohledání nemovité věci a jejího příslušenství za účelem zjištění stavu nemovité věci a posouzení účelnosti jejího zajištění. Orgán činný v trestním řízení provádějící ohledání nemovité věci uvědomí o době a místě ohledání vlastníka nemovité věci nebo osobu, která s ním žije ve společné domácnosti, a dále osobu, o níž je známo, že má k nemovité věci práva. Tyto osoby jsou povinny prohlídku nemovité věci a jejího příslušenství umožnit. Orgán provádějící ohledání k němu může přibrat osoby, jejichž účast při ohledání je potřebná, zejména pro účely ocenění nemovité věci. Je-li při ohledání nemovité věci zjištěna movitá věc anebo stroj nebo jiné upevněné zařízení, které jsou součástí nemovité věci a jsou oddělitelné, u nichž jsou dány důvody pro jejich zajištění,

lze je zajistit ponecháním na místě i bez vydání příkazu k prohlídce obydlí nebo prohlídce jiných prostor a pozemků; přitom se postupuje obdobně podle § 6 odst. 1 až 3.“.

20. V § 8 odst. 3 se věta první zrušuje.
21. V § 8 odst. 3 se slova „tohoto usnesení“ nahrazují slovy „usnesení o zajištění nemovité věci“.
22. V § 10 odst. 1 písm. b) se slova „nebo majiteli“ zrušují.
23. V § 10 odst. 2 se slova „nebo majitel“ zrušují.

## ČÁST ŠESTÁ

### **Změna zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**

#### Čl. VII

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb. a zákona č.../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 15 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „nebo zabrání části majetku“.
2. V § 15 odst. 3 větě druhé se za slova „peněžitý trest“ vkládají slova „nebo zabrání části majetku“ a za slova „vedle propadnutí“ se vkládají slova „téže části“.
3. V části třetí se v nadpisu hlavy IV slovo „OCHRANNÉ“ nahrazuje slovem „OCHRANNÁ“.
4. Za § 26 se vkládá nový § 26a, který včetně nadpisu zní:

„§ 26a

#### **Zabrání části majetku**

Soud může uložit právnické osobě ochranné opatření zabrání části majetku za podmínek stanovených trestním zákoníkem.“.

CELEX: 32014L0042

## ČÁST SEDMÁ

### **Změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních**

#### Čl. VIII

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb. a zákona č.../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 9 odst. 4 písm. f) se za slova „zákonného zástupce,“ vkládá slovo „opatrovníka,“.
2. V § 14 odst. 2 písmeno c) zní:  
„c) je-li omezena ve svéprávnosti,“.
3. V § 47 odst. 2 písm. b) se za slovo „majetku“ vkládají slova „, výkonu peněžitého trestu nebo výkonu zabrání části majetku“.
4. V § 226 odst. 1 písm. a) se slova „nebo je výnosem z trestného činu“ nahrazují slovy „(dále jen „nástroj trestné činnosti“) nebo byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin, nebo byla, byť jen zčásti, nabyta za věc získanou trestným činem nebo za věc tvořící odměnu za trestný čin, včetně plodů a užitků (dále jen „výnos z trestné činnosti“)“.  
*CELEX: 32003F0577*
5. V § 278 odst. 1 písm. a) se slova „jež byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, anebo byla, byť jen zčásti, nabyta za věc, která byla získána trestným činem nebo za odměnu za něj, anebo je náhradní hodnotou za věc, kterou soud může prohlásit za propadlou nebo zabranou“ nahrazují slovy „která je výnosem z trestné činnosti nebo náhradní hodnotou za výnos z trestné činnosti“.  
*CELEX: 32006F0783*
6. V § 278 odst. 1 písm. b) se slova „byla určena nebo užitá ke spáchání trestného činu“ nahrazují slovy „je nástrojem trestné činnosti“.  
*CELEX: 32006F0783*
7. V § 278 odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 25 zní:  
„(2) Podle tohoto dílu se postupuje také při uznání a výkonu pravomocného rozhodnutí soudu jiného členského státu vydaného v trestním řízení, kterým bylo uloženo zabrání části majetku<sup>25)</sup>“.  
-----  
<sup>25)</sup> Článek 5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii.“.  
*CELEX: 32006F0783, 32014L0042*
8. V § 292 odst. 1 se na konci textu písmene c) doplňují slova „, nebo bylo uloženo zabrání části majetku“.

*CELEX: 32006F0783, 32014L0042*

## ČÁST OSMÁ

### **Změna zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení**

#### Čl. IX

Zákon č.../2016 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů, se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 úvodní části ustanovení se za slovo „uznáno“ vkládají slova „, za podmínky, že soud o uložení takové sankce rozhodl v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání, do něhož si rozhodnutí o jejím uložení vyhradil podle § 230 odst. 2 nebo 3 trestního řádu“.
2. V § 2 odst. 1 se za písmeno d) vkládá nové písmeno e), které zní:  
„e) zabránění části majetku,“.  
Dosavadní písmena e) a f) se označují jako písmena f) a g).
3. V § 2 odst. 3 písm. a) a b) se za slovo „sankce“ vkládají slova „nebo ve kterém si soud rozhodnutí o uložení majetkové trestní sankce vyhradil do veřejného zasedání podle § 230 odst. 1 nebo 2 trestního řádu“.
4. V § 2 odst. 3 se na konci textu písmene c) doplňují slova „nebo si soud rozhodnutí o uložení majetkové trestní sankce vyhradil do veřejného zasedání podle § 230 odst. 1 nebo 2 trestního řádu“.
5. V § 8 odst. 2 písm. a) se slovo „a“ zrušuje.
6. V § 8 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje slovem „, a“ a doplňuje se písmeno c), které zní:  
„c) skutečnost, že si soud vyhradil rozhodnutí o uložení majetkové trestní sankce do veřejného zasedání.“.
7. V § 12 odst. 1 úvodní části ustanovení se slova „odsuzujícího rozsudku“ nahrazují slovem „rozhodnutí“.

ČÁST DEVÁTÁ  
ÚČINNOST

Čl. X

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 2016, s výjimkou části osmé, která nabývá účinnosti dnem 1. května 2017.

*CELEX: 32014L0042*

# DŮVODOVÁ ZPRÁVA

## Obecná část

### A. Závěrečná zpráva o hodnocení dopadů regulace (RIA)

#### SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

##### 1. Základní identifikační údaje

Název návrhu zákona: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo spravedlnosti	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte 1. říjen 2016, s výjimkou části osmé, která nabývá účinnosti dnem 1. května 2017
Implementace práva EU: Ano - uveďte termín stanovený pro implementaci: 4. 10. 2016 - uveďte, zda jde návrh nad rámec požadavků stanovených předpisem EU?: Ano.	
2. Cíl návrhu zákona Hlavním cílem navrhované právní úpravy je zajistit implementaci směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii.	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ne	
3.2 Dopady na podnikatelské subjekty: Ano Navrhovaná právní úprava může mít dopady na podnikatelské prostředí, pokud jde o navržené doplnění trestních sankcí umožňujících odčerpání majetku pravděpodobně nelegálního původu, vzhledem k tomu, že však účelem takové sankce je odčerpání nelegálního prospěchu, jde o úpravu, která je ve veřejném zájmu a slouží k ochraně společnosti před dalším páčáním trestné činnosti a zlepšuje i kvalitu podnikatelského prostředí.	
3.3 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje) Ne	
3.4 Sociální dopady: Ano Navrhovaná právní úprava má dopady na majetkovou sféru osoby, již bude uložena nová trestní sankce umožňující odčerpání majetku pravděpodobně nelegálního původu, vzhledem k tomu, že však účelem takové sankce je odčerpání nelegálního prospěchu, jde o úpravu, která je ve veřejném zájmu a slouží k ochraně společnosti před dalším páčáním trestné činnosti, přičemž reaguje na spáchání trestného činu.	
3.5 Dopady na životní prostředí: Ne	

### 1. Důvod předložení a cíle

#### 1.1. Název

Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

#### 1.2. Definice problému

Hlavním cílem navrhované právní úpravy je zajistit implementaci směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii (dále jen „směrnice“). Implementační lhůta je stanovena do 4. 10. 2016. Směrnice neobsahuje žádná přechodná ustanovení.

Směrnice navazuje na předchozí rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci, jehož text doplňuje



a zpřesňuje v návaznosti na zkušenosti členských států s aplikací uvedeného rámcového rozhodnutí a prohlubuje harmonizaci národních úprav za účelem odstranění překážek bránících efektivní mezinárodní spolupráci.

Směrnice se zaměřuje na oblast zajištění a odčerpání majetku v trestním řízení a zdůrazňuje význam účinného odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti jako jednoho z efektivních nástrojů boje s organizovaným zločinem. Úprava odčerpávání nástrojů a výnosů pachateli trestné činnosti, jakož i náhradních hodnot za ně, je obsažena v článku 4 směrnice. Oproti úpravě obsažené v rámcovém rozhodnutí směrnice požaduje, aby bylo možné odčerpat nástroje a výnosy z trestné činnosti i v případě, kdy bylo zahájeno trestní řízení ohledně trestného činu, který může přímo či nepřímo vést k majetkovému prospěchu, a takové řízení by mohlo vést k odsouzení za trestný čin, pokud by podezřelá nebo obviněná osoba byla schopna účasti v řízení, přičemž pokračování trestního řízení brání nemoc nebo útěk této osoby.

Zároveň směrnice oproti předchozímu rámcovému rozhodnutí detailněji upravuje tzv. rozšířené zabavení majetku, kdy uvádí, že pro účinný boj s organizovanou trestnou činností je v některých situacích vhodné, aby v souvislosti s odsouzením určité osoby nebyl odčerpán pouze majetkový prospěch získaný takovým trestným činem, ale aby byl odčerpán i další majetek, který pravděpodobně pochází z trestné činnosti.

Konkrétně je rozšířené zabavení majetku upraveno v článku 5 směrnice. Podle tohoto článku jsou členské státy EU povinny přijmout nezbytná opatření umožňující úplné nebo částečné zabavení majetku náležejícího osobě odsouzené za trestný čin, který může přímo či nepřímo vést k majetkovému prospěchu, pokud soud na základě okolností případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby, má za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti. Nezavádí se úplný civilní standard dokazování, důkazní břemeno se zcela nepřenáší na povinnou osobu, ale nejde ani o trestní standard dokazování (nade vší pochybnost – *beyond all reasonable doubt*), jde o cosi mezi – orgán činný v trestním řízení musí předložit konkrétní důkazy a uvést skutečnosti odůvodňující závěr, že majetek pochází pravděpodobně z trestné činnosti, dotčená osoba pak může uvádět důkazy pro opačné tvrzení.

Členské státy mají povinnost zavést rozšířené zabavovací pravomoci **alespoň** u korupčních trestných činů, trestného činu účasti na zločinném spolčení, trestných činů spojených s dětskou pornografií a trestných činů spojených s počítačovou kriminalitou vymezených v příslušných právních nástrojích a u trestných činů uvedených v článku 3 směrnice (pokud je v právních nástrojích uvedených v článku 3 stanovena horní hranice trestní sazby nejméně 4 roky, nebo v případě, že příslušný právní nástroj žádnou hranici trestní sazby nestanoví, pokud jsou v něm uvedené trestné činy postižitelné podle vnitrostátního práva členského státu trestní sazbou s horní hranicí nejméně 4 roky). Jde přitom o minimální rozsah použitelnosti tzv. rozšířeného zabavení majetku, aby byl splněn právní základ pro úpravu na úrovni Evropské unie, členské státy EU jsou nicméně vyzývány k tomu, aby zvážily přijetí širší právní úpravy.

V článku 6 směrnice je upraven minimální standard pro odčerpávání nástrojů a výnosů z trestné činnosti, jakož i náhradních hodnot za ně, třetím osobám.

---

<sup>1</sup> Pozn. V českém překladu se chybně používá spojení „ve vlastnictví osoby“, což plně neodpovídá anglickému znění („*belonging to a person*“).

Článek 7 upravuje v minimálním rozsahu zajišťovací opatření a článek 8 upravuje minimální právní záruky v souvislosti se zajištěním a odčerpáním majetku v trestním řízení.

Článek 9 směrnice požaduje, aby členské státy EU přijaly nezbytná opatření umožňující určit a vysledovat majetek, který má být zajištěn a zabaven, a to i po pravomocném odsouzení za trestný čin nebo v návaznosti na řízení podle čl. 4 odst. 2 směrnice, a k zajištění účinného výkonu příkazu k zabavení majetku, pokud již byl takový příkaz vydán.

Článek 10 se zabývá správou zajištěného majetku a nakládáním s majetkem, který je v trestním řízení odčerpán, přičemž výslovně požaduje, aby bylo možné zajištěný majetek prodat v případě, kdy je to zapotřebí, a v článku 11 jsou upraveny požadavky na minimální rozsah statistických údajů, které mají členské státy sledovat v souvislosti se směrnicí.

### 1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Problematicku odčerpávání majetku lze v rámci trestního řízení rozdělit na dvě fáze. První je fáze zajišťovací, jejímž účelem je identifikovat a zajistit věci, o nichž je podezření, že jsou nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti (případně náhradní hodnotou za ně), ve druhé fázi jsou takové věci definitivně odčerpány pachateli nebo při splnění zákonných podmínek i jiné osobě prostřednictvím příslušných majetkových sankcí na základě pravomocného rozhodnutí soudu.

V trestním řádu jsou upraveny následující trestněprávní instituty umožňující zajistit věci, o kterých je podezření, že byly určeny nebo užity ke spáchání trestné činnosti nebo jsou výnosem z trestné činnosti, příp. náhradní hodnotou za ně:

- **Vydání a odnětí věci (§ 78 a § 79 tr. ř.),**
- **Zajištění peněžních prostředků na účtu u banky nebo u jiné finanční instituce (§ 79a a § 79b tr. ř.),**
- **Zajištění zaknihovaných cenných papírů (§ 79c tr. ř.),**
- **Zajištění nemovitosti (§ 79d tr. ř.),**
- **Zajištění nehmotné věci (§ 79e tr. ř.),**
- **Zajištění náhradní hodnoty (§ 79f tr. ř.).**

Uvedené instituty slouží k zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti, jakož i náhradní hodnoty za ně, přičemž k zajištění postačí podezření, že jde o nástroje nebo výnosy z trestné činnosti. Definice výnosu není v trestních předpisech výslovně uvedena, nicméně podle ustáleného výkladu se výnosem v trestním právu rozumí nejen věci, které byly získány trestným činem, ale i věci, které byly nabyty, byť jen zčásti, za takové věci nebo za věci tvořící odměnu za trestný čin. Podle těchto ustanovení lze zajišťovat jak věci náležející obviněnému, tak i jiným osobám.

Zajištění věcí podle § 78 a 79 tr. ř. se děje na základě výzvy soudu a v přípravném řízení státního zástupce nebo policejního orgánu k vydání věci důležité pro trestní řízení; nesplní-li dotčená osoba tuto povinnost, může jí být věc odňata na základě příkazu k odnětí věci, proti němuž není přípustný opravný prostředek. Vzhledem k tomu, že uvedené ustanovení slouží zejména k zajištění důkazů pro účely trestního řízení, **nesplňuje všechny požadavky článku 8 směrnice, pokud jde o zajištění právní ochrany osoby, jíž byla movitá věc zajištěna, zejména pokud jde o formu zajištění a dostupnost opravných prostředků.**

O zajištění věcí podle § 79a tr. ř. až § 79f tr. ř. se rozhoduje formou usnesení, proti němuž je přípustná stížnost bez odkladného účinku. O zajištění rozhoduje předseda senátu

a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán se souhlasem státního zástupce. V případě nebezpečí z prodlení je v přípravném řízení možné věc zajistit i bez souhlasu státního zástupce, jeho následný souhlas si musí policejní orgán vyžádat do 48 hodin, jinak zajištění ztrácí účinnost. Osoba, již byla věc zajištěna, se může domáhat zrušení nebo omezení zajištění.

Kromě zajišťovacího institutu sloužícího k zajištění majetkových nároků poškozeného (§ 47 až 49 tr. ř.), jehož se navržená úprava nedotýká, obsahuje trestní řád ještě **zajišťovací instituty sloužící k zajištění výkonu majetkových trestů, konkrétně k zajištění výkonu peněžitého trestu (§ 344a a 344b tr. ř.) a k zajištění výkonu trestu propadnutí majetku (§ 347 až 349 tr. ř.)**. O zajištění pro tyto účely lze rozhodnout po zahájení trestního stíhání, lze-li očekávat uložení daného typu trestu. O zajištění rozhoduje v přípravném řízení státní zástupce a v řízení před soudem soud.

Podstata zajištění spočívá v zákazu jednání v neprospěch zajištěné věci, tj. zejména jejího převodu či zatížení; v případě hmotných věcí pak i v zákazu jejich znehodnocení nebo zničení. Je dána možnost omezit také výkon dalších práv souvisejících se zajištěnou věcí, je-li to zapotřebí pro účely zajištění (např. u zajištěného podílu v obchodní korporaci lze zajistit i nemajetková práva spojená s podílem, zejména hlasovací právo).

Druhou fází je samotné odčerpání majetku. Trestem a ochranným opatřením, s jejichž využitím je zejména možné odčerpat nástroje a výnosy z trestné činnosti, jakož i náhradní hodnoty za ně, jsou:

**Trest propadnutí věci** podle § 70 tr. zák., podle kterého lze nechat propadnout věc, která byla určena nebo užita ke spáchání trestného činu, anebo věc, kterou pachatel nabyt za věc získanou trestným činem nebo za odměnu za trestný čin, pokud nejde o zcela zjevný nepoměr hodnot takových věcí. Obligatorně propadá věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj – tj. přímý výnos z trestné činnosti.

Uvedený trest lze uložit ve vztahu k věci, která náleží pachateli, podle definice v § 135 tr. zák. se „*věcí náležející pachateli*“ nerozumí pouze věc ve vlastnictví pachatele, ale i věc, kterou má fakticky u sebe a nakládá s ní jako její vlastník, aniž je oprávněný vlastník nebo držitel takové věci znám, což umožňuje nechat propadnout právě věci, které pocházejí z trestné činnosti a které pachatel nenabyl do vlastnictví.

Ustanovení § 71 tr. zák. upravuje **propadnutí náhradní hodnoty**. Podle této úpravy může soud uložit pachateli propadnutí náhradní hodnoty až do výše hodnoty zmařené věci v případě, že pachatel věc, kterou soud mohl prohlásit za propadlou podle § 70 tr. zák., před uložením trestu propadnutí věci zničí, poškodí, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, anebo jestliže jinak propadnutí takové věci zmaří.

Z ochranných opatření upravených trestním zákoníkem lze využít k odčerpání věci náležejících pachateli nebo třetím osobám **zabrání věci** podle § 101 tr. zák., které umožňuje odčerpávat nástroje nebo výnosy z trestné činnosti, které náleží pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit, nebo od jehož potrestání soud upustil, anebo pokud jejich zabrání vyžaduje bezpečnost lidí nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem anebo hrozí nebezpečí, že budou sloužit ke spáchání zločinu – v tomto případě mohou být zabráněny pachateli i jiné osobě. Dále se umožňuje zabrat jiné osobě než pachateli věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, anebo věc, která byla nabyta za věc získanou trestným činem nebo za odměnu za trestný čin, pokud nejde o zcela zjevný nepoměr hodnot takových věcí.

Podle judikatorního výkladu je zabránění věci pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit, možné pouze v případě, že jde o trestně odpovědnou osobu, která je způsobilá být pachatelem trestného činu, naplnila všechny znaky trestného činu, a kterou nelze stíhat z jiných důvodů, než je nedostatek trestní odpovědnosti.

V § 102 tr. zák. je upraveno **zabránění náhradní hodnoty**. Podle této úpravy může soud uložit tomu, komu náleží věc, která by mohla být zabráněna podle § 101 tr. zák., zabránění náhradní hodnoty až do výše hodnoty zmařené věci v případě, že ten, komu by taková věc mohla být zabráněna, ji před zabráněním zničí, poškodí, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, anebo jestliže jinak zabránění takové věci zmaří.

Propadlá nebo zabraněná věc a náhradní hodnota připadá státu, přičemž nároky třetích osob k věcem, které stát nabyl, lze uplatnit podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (§ 16).

Jiný majetek pachatele lze odčerpat prostřednictvím peněžitého trestu (§ 67 až 69 tr. zák.) a trestu propadnutí majetku (§ 66 tr. zák.).

Ke dni 1. 1. 2004 nabyl účinnosti zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, který odstranil předchozí nedostatky týkající se správy zajištěného majetku, kterou podle předchozí právní úpravy byly nuceny provádět přímo orgány činné v trestním řízení, jež k plnění takového úkolu nejsou náležitě vybaveny ani personálně, ani materiálně. Podle tohoto zákona může orgán činný v trestním řízení vykonávat správu zajištěného majetku sám, je-li schopen ji zajistit, nebo může správou pověřit podle povahy zajištěného majetku buď Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, nebo soudního exekutora, tyto subjekty pak mohou za úplatu pověřit správou i jiný dostatečně odborně způsobilý subjekt, pokud nejsou schopny efektivně zajistit správu samy. Speciálně se pak upravuje způsob výkonu správy podílu v obchodních korporacích.

Tento zákon jako jedno z opatření v rámci správy zajištěného majetku upravuje možnost jeho prodeje se souhlasem toho, komu byl zajištěn; bez takového souhlasu lze rozhodnout o prodeji zajištěného majetku, lze-li důvodně předpokládat, že takový majetek

- podlehne rychlé zkáze nebo jiné těžko odvratitelné škodě,
- bude rychle ztrácet na tržní hodnotě (zejména motorová vozidla a elektrozařízení),
- s výkonem správy budou spojeny nepřiměřené náklady, nebo
- výkon správy bude vyžadovat zvláštní podmínky nakládání nebo zvláštní odbornou způsobilost, které lze zajistit jen s nepřiměřenými obtížemi.

**Současné trestní předpisy plně neumožňují tzv. rozšířené zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice.**

#### **1.4. Identifikace dotčených subjektů**

policejní orgány

státní zastupitelství

soudy

správci daně z příjmů

obviněný (podezřelý)

zúčastněná osoba

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

### **1.5. Popis cílového stavu**

Cílem návrhu zákona je zajistit plnou implementaci směrnice a umožnit tak efektivní vnitrostátní zajištění a odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti (včetně pravděpodobných výnosů) v souladu se zásadou, že zločin se nesmí vyplácet, jakož i účinnou justiční spolupráci s jinými členskými státy EU v této oblasti.

Řadu požadavků obsažených ve směrnici splňují již stávající trestněprávní předpisy, nicméně za účelem zajištění plné implementace směrnice je třeba jejich zásadnější změna, zejména pokud jde o odčerpání nástrojů a výnosů v případě nemoci pachatele trestné činnosti (čl. 4 odst. 2 směrnice), o rozšířené zabavení majetku (čl. 5 směrnice) a o dodržení požadovaných právních záruk v případě zajištění movitých věcí (čl. 8 směrnice).

### **1.6. Zhodnocení rizika**

V případě nezpracování požadavků vyplývajících ze směrnice v implementační lhůtě České republiky hrozí řízení o porušení smlouvy podle článku 258 a násl. Smlouvy o fungování Evropské unie, a to včetně případného uložení sankcí.

## **2. Návrh variant řešení a vyhodnocení jejich nákladů a přínosů**

Nejvýznamnější koncepční změnou spojenou s implementací směrnice je úprava tzv. rozšířeného zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice, jinak se jedná o dílčí, byť svou povahou podstatné, změny a doplnění stávajících trestněprávních předpisů.

Jak již bylo uvedeno, podle tohoto článku jsou členské státy EU povinny přijmout nezbytná opatření umožňující úplné nebo částečné zabavení majetku náležejícího osobě odsouzené za trestný čin, který může přímo či nepřímo vést k majetkovému prospěchu, pokud soud na základě okolností případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby, má za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti. V souvislosti s implementací tohoto článku bylo řešeno zejména, do jakých právních předpisů má být tento článek implementován, což souvisí i s otázkou, zda půjde o samostatné řízení zcela nezávislé na trestním řízení, nebo zda půjde o řízení bezprostředně s trestním řízením související nebo přímo o součást trestního řízení, jakým způsobem se tento požadavek do zvoleného právního předpisu promítne – tj. formou jaké sankce, okruh trestných činů, kterých se bude rozšířené zabavení majetku týkat, okruh osob, vůči nimž bude uplatněno a vymezení nepoměru mezi celkovým majetkem pachatele a jeho zákonnými příjmy.

### **2.1. Povaha právního předpisu, který bude upravovat rozšířené zabavení majetku**

#### **Varianty:**

##### ***Varianta 1***

Rozšířené zabavení majetku bude upraveno v trestněprávních předpisech, přičemž je bude ukládat na návrh státního zástupce trestní soud.

##### ***Varianta 2***

Rozšířené zabavení majetku bude upraveno ve zvláštním trestním zákoně, přičemž je bude ukládat na návrh státního zástupce trestní soud.

### *Varianta 3*

Rozšířené zabavení majetku bude upraveno v samostatném zákoně, přičemž je bude ukládat na návrh státního zástupce civilní soud ve zvláštním řízení.

### Vyhodnocení:

#### *Varianta 1*

Uvedená varianta má nespornou výhodu v tom, že jednoznačně spadá do působnosti směrnice a umožňuje bezproblémovou justiční spolupráci s jinými členskými státy EU v oblasti rozšířeného zabavení majetku, neboť je zcela zřejmé, že rozšířené zabavení majetku je ukládáno v trestním řízení.

Směrnice upravuje zajištění a odčerpávání majetku v „trestních věcech“, přičemž tento pojem je tradičně vykládán i v návaznosti na mnohostranné úmluvy o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních jako věci, o nichž se vede trestní řízení. Pokud tedy bude rozšířené zabavení majetku upraveno v trestním zákoníku a bude ukládáno v rámci trestního řízení, nevzniknou žádné pochyby o tom, že jiné členské státy EU poskytnou pro takové řízení potřebnou justiční spolupráci. Cílem implementační úpravy přitom je nejen mít bezvadnou úpravu, pokud jde o vnitrostátní aplikaci, ale i pokud jde o její aplikaci na případy s přeshraničním rozměrem, přičemž hlavním cílem směrnice bylo právě zefektivnění mezinárodní spolupráce v této oblasti, kde stávající úprava řádně nefunguje.

Za účelem zvolení takového způsobu implementace, který splní sledované cíle, bylo zjišťováno, jakým způsobem mají rozšířené zabavení majetku upraveno v jiných členských státech, které již tuto úpravu aplikují (jde o právní úpravy před implementací směrnice, takže mohou doznat ještě dílčích změn v návaznosti na její implementaci).

Níže jsou uvedeny zjištěné poznatky o právních úpravách rozšířeného zabavení majetku jiných členských států EU (jde o úpravu existující před implementací článku 5 směrnice, nicméně na implementačním workshopu tyto státy kromě Německa, Slovenska a Francie neavizovaly, že by předpisy zamýšlely nějak podstatněji měnit):

#### **Francie**

Francie aplikuje úpravu blízkou se našemu trestu propadnutí majetku. Jde o trest upravený v trestním zákoně, nikoli o opatření, proto není třeba odůvodňovat snížený důkazní standard, který ve vztahu k tomuto trestu není užít. U závažných trestných činů lze podle tohoto trestu odčerpat majetek bez ohledu na jeho původ, tj. včetně legálního majetku. Odčerpání je možné jen podle trestních předpisů.

#### **Rozšířené zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice Francie upraveno zatím nemá.**

Pokud jde o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, Francie ji poskytuje i v případech, jež nejsou ve Francii trestné, a uznává a vykonává i civilní zabavení majetku, i když je její právní řád neupravuje.

#### **Švédsko**

Odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti je považováno za zvláštní právní následek spáchání trestného činu, není považováno za trest, ani za povinnost nahradit způsobenou škodu. Zabavení je nicméně považováno za sankci a je upraveno v trestním zákoně, procesní úprava je v trestním řádu. Rozšířené zabavení majetku je ukládáno soudem v trestním řízení, přičemž řízení o rozšířeném zabavení majetku nelze zahájit poté, co odsuzující rozsudek nabyl právní moci. Trestní řád neupravuje speciální procesní pravidla pro rozšířené zabavení majetku vůči osobě, která je zároveň stíhána za trestný čin, který umožňuje uplatnění

rozšířeného zabavení majetku. V takovém případě je rozšířené zabavení majetku součástí odsuzujícího rozsudku. Trestní řád nicméně upravuje speciální procesní pravidla pro případy, kdy je rozšířené zabavení majetku uplatněno vůči jiné osobě.

Aby bylo možné užít rozšířené zabavení majetku, musí být zřetelně (jasně) více pravděpodobné (*substantially more probable*), že majetek pochází z trestné činnosti než z legálních aktivit. Požadovaný standard dokazování je tak nižší než nade vší pochybnost. To je ospravedlněno tím, že není zapotřebí prokázat spojení mezi trestnou činností, ze které pochází výnosy, a mezi osobou, jejíž majetek podléhá rozšířenému zabavení majetku. Výsledkem není odsouzení této osoby, ale odčerpání majetku pravděpodobně pocházejícího z trestné činnosti. Účelem rozšířeného zabavení majetku je neutralizovat výnosy z nespécifikované trestné činnosti. Není zapotřebí, aby se odsouzená osoba, jejíž majetek podléhá rozšířenému zabavení majetku, účastnila takové trestné činnosti, nebo o ní věděla. Podmínkou pro rozšířené zabavení majetku je nicméně odsouzení za stanovený trestný čin (s trestním standardem dokazování).

Při zvažování, zda je rozšířené zabavení majetku trestní nebo netrestní, je významná povaha řízení, v němž je ukládáno, návaznost na odsouzení, soud, který je ukládá, klasifikace této sankce či opatření v národním právu dožadujícího státu, jakož i sledovaný účel. Tyto skutečnosti Švédsko hodnotí při rozhodování o tom, zda rozšířené zabavení majetku spadá pod některý z modelů rozšířeného zabavení majetku, u něhož poskytnou justiční spolupráci.

Důvodem pro odmítnutí uznání může mimo jiné být, že trestný čin není dostatečně závažný, že nejde o trestný čin generující majetkový prospěch, že nejsou dány žádné důkazy či skutečnosti nasvědčující tomu, že majetek pochází z trestné činnosti, apod. Pokud by bylo uplatněno plně obrácené důkazní břemeno, patrně by bylo pokládáno za neodůvodněné/nedůvodné (*unreasonable*) vynucovat takové rozhodnutí. Pokud by rozšířené zabavení majetku bylo upraveno ve zvláštním řízení odděleném od řízení o vině a trestu, mohla by také vyvstat otázka překážky *ne bis in idem*.

*Neoficiální překlad švédské právní úpravy rozšířeného zabavení majetku:*

#### Trestní zákon

Pokud je osoba odsouzená za trestný čin, na který je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně 6 let a pokud jde o trestný čin generující výnosy, lze nechat propadnout její majetek, jestliže je podstatně více pravděpodobné (*substantially more probable*), že jde o výnosy z trestné činnosti než nikoli. Za propadlou může být namísto takového majetku prohlášena částka v hodnotě takového majetku. Pokud jde o trestný čin generující výnosy, lze rozšířené zabavení majetku použít také u taxativního výčtu trestných činů odpovídajícího článku 3. 1. rámcového rozhodnutí 2005/212/SVV. Rozšířené zabavení majetku se vztahuje i na pokus, přípravu nebo účastenství. Rozšířené zabavení majetku se neuloží, pokud by to bylo neopodstatněné/nedůvodné (*unreasonable*).

Pro účely zabavení je majetek, který byl získán za výnos z trestné činnosti, výnos z výnosu z trestné činnosti a výnos z majetku získaného za výnos z trestné činnosti považován také za výnos z trestné činnosti.

Rozšířené zabavení majetku může být užito vůči:

- 1) pachateli nebo spolupachateli,

- 2) jakékoli osobě, která po spáchání trestného činu získala majetek dědictvím, darem nebo rozdělením společného jmění manželů,
- 3) jakékoli osobě, která po spáchání trestného činu získala majetek jiným způsobem a věděla nebo měla vědět, že takový majetek je spojen s trestnou činností.

### **Nizozemí**

Rozšířené zabavení majetku uplatňují v trestním řízení jako trestní opatření (nikoli trest), je upraveno v trestních předpisech a ukládá je trestní soud. Požadovaný standard dokazování pro uložení zabavení je *“nade vší pochybnost”*, nicméně ve speciálním řízení je určována přesná výše peněžní částky podléhající zabavení. Za účelem jejího určení lze vzít v úvahu další předpokládané (*presumably committed*) spáchané trestné činy. Předmětem dokazování není vina za dané trestné činy, ale to, že jde o předpokládané výnosy, proto se uplatňuje nižší důkazní standard (což je souladné s judikaturou ESLP, viz např. případ *Phillips*).

Podmínkou pro rozšířené zabavení majetku je odsouzení za trestný čin a dostatečné indikace, že určitá část majetku pachatele pochází z trestné činnosti. Rozšířené zabavení majetku je vlastně součástí procesu stanovení sankce (*sentencing proceedings*).

Podle původní úpravy vyžadovalo odčerpání výnosů prokázání přímého spojení mezi konkrétním trestným činem a výnosem, zabavení bylo součástí trestního řízení, což mnohdy neposkytovalo dostatečný prostor pro finanční šetření, majetek nebylo možné zajistit před odsouzením, a pokud odsouzený nesplnil příkaz k zabavení majetku, uložil se mu náhradní trest odnětí svobody v délce 6 měsíců, což bylo nedostatečně motivující, aby pachatel dobrovolně uhradil požadovanou částku.

### **Nová holandská úprava:**

- pro odčerpání výnosů již není nezbytná přímá spojitost s konkrétním trestným činem, řízení o zabavení majetku lze vést nezávisle na řízení o trestném činu,
- je sníženo důkazní břemeno,
- finanční šetření může být provedeno do 2 let od rozsudku v trestní věci,
- kalkulace výnosů z trestné činnosti (výnosy zahrnují úsporu nákladů, oprávněné nároky poškozených musí být odečteny, musí být zohledněny předchozí příkazy k zabavení majetku),
- zabaven by měl být rozdíl mezi výchozí finanční situací a konečnou finanční situací pachatele a měl by tak být navrácen do situace před spácháním trestného činu (jedna metoda je zkalkulovat výnosy a pak vzít v úvahu výdaje spojené se spácháním trestné činnosti, druhá metoda je, že kalkulace se nezabývá zisky a výdaji spojenými s trestnou činností, ale pouze se zaměří na rozdíl majetku u šetřené osoby před a po trestné činnosti, přičemž zohlední legální příjmy dané osoby – uvedené je spojeno s přenesením důkazního břemene na šetřenou osobu, která má prokázat legitimní původ majetku, přičemž v důkazní oblasti jsou aplikována ustanovení civilního procesu),
- pokud odsouzený nezaplatí uloženou částku, lze mu uložit náhradní trest odnětí svobody až na 3 roky (pokud osoba neprokáže neschopnost platit, např. osobní bankrot).

### **Finanční šetření – Criminal Financial Investigation (CFI)**

- cílem je vysledovat pravděpodobné výnosy a majetek dotčené osoby,
- aby mohlo být finanční šetření zahájeno, musí být splněny následující podmínky:



1. musí být dáno podezření ze spáchání trestného činu,
  2. musí být dáno podezření, že tímto trestným činem byl získán významný neoprávněný profit (výhoda) – více než 12 000 EUR,
- v rámci finančního šetření je každý vyšetřovatel oprávněn předvolat jakoukoli osobu k výsledku a požadovat zpřístupnění všech potřebných listin, případně jejich vydání,
  - státní zástupce může v rámci tohoto šetření zajistit věci pro účely jejich zabavení,
  - na finanční šetření dohlíží státní zástupce,
  - s ohledem na složitost finančního šetření je možné finanční šetření vést do dvou let po odsouzení pachatele, může být vedeno i souběžně s trestním řízením nebo nezávisle na něm,
  - právní základ pro finanční šetření je v trestním řádu,
  - finanční šetření lze vést i v případě, že povinný nezaplatí uloženou částku.

Holandsko by velmi pravděpodobně uznalo příkaz k zabavení majetku vydaný ve zvláštním řízení navazujícím na trestní řízení.

### **Německo**

Rozšířené zabavení majetku je upraveno dílčím způsobem v trestním zákoně jako opatření, jež nemá sankční charakter, nejde o trestní sankci. O rozšířeném zabavení majetku rozhoduje trestní soud v rámci odsuzujícího rozsudku (odsouzení, trestní sankce a zabavovací opatření). V trestním řádu je upraveno zajištění majetku pro tyto účely. Podle nálezu německého Ústavního soudu (2004) je rozšířené zabavení majetku možné pouze v případě, že je soud plně přesvědčen, že věc pochází z nějakého, byť neurčeného, trestného činu. Procesně se postupuje podle trestního řádu, kde nejsou obsažena specifická ustanovení.

Při zvažování, zda jde o trestní rozšířené zabavení majetku, či nikoli, bude pro Německo rozhodné rozhodnutí soudu a jeho vztah k odsouzení. Příkaz k zabavení majetku jiného státu bude uznán, pokud splní požadavky stanovené německým zákonem o mezinárodní justiční spolupráci a pokud by takový příkaz mohl být vydán i podle německého práva.

*Neoficiální překlad německé právní úpravy rozšířeného zabavení majetku:*

#### **Trestní zákon**

Jestliže byl spáchán protiprávní akt, na který lze užít tato ustanovení (*vybraný trestný čin nebo správní delikt*), soud nařídí zabavení věcí ve vlastnictví nebo náležející hlavnímu nebo vedlejšímu účastníkovi (*principal or secondary participant*), jestliže okolnosti ospravedlňují domněnku (*assumption*), že tyto věci byly získány protiprávním aktem, nebo byly určeny k jeho spáchání.

### **Maďarsko**

Rozšířené zabavení majetku je upraveno v trestním zákoně a jde o opatření. O jeho uložení rozhoduje trestní soud zpravidla v odsuzujícím rozsudku, pokud tak neučiní, nebo se zabavení týká třetí osoby, může tak učinit následně na návrh státního zástupce nebo i bez takového návrhu (obdoba našeho veřejného zasedání).

Pokud není prokázáno jinak, za majetek podléhající zabavení se považuje majetek získaný během doby, kdy byla osoba spojena s organizovaným zločinem, a majetek získaný během doby, kdy se osoba účastnila distribuce nebo obchodování s drogami.

Pokud jde o uznání příkazu k zabavení majetku jiného členského státu, justiční spolupráci lze poskytnout bez ohledu na to, zda je zabavení uloženo v odsuzujícím rozsudku nebo

v následném řízení, musí však jít o trestní řízení (jde tedy o řízení ve smyslu výše uvedeného veřejného zasedání, nepředpokládají případ, kdy by v návazném řízení rozhodoval jiný soud nebo by šlo o jiné než trestní řízení).

### **Polsko**

V Polsku mají upraveno rozšířené zabavení majetku v trestním zákoně a v určitém rozsahu i v daňových předpisech. Rozšířené zabavení majetku ukládá trestní soud v trestním řízení. Podle nich mohou být dvě modelové situace:

V prvním modelu je zabavení trestní sankcí, kdy soud může nařídit úplné nebo částečné zabavení majetku bez ohledu na jeho původ, nevyžadují se žádné domněnky (viz náš trest propadnutí majetku). V Polsku existoval takový trest do roku 1989, nyní podle jejich informací existuje v ČR, Francii a Bulharsku.

V druhém modelu je zabavení trestním opatřením – kdy lze zabavit pouze majetek, který je nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti a tato skutečnost musí být prokázána státem, přičemž v některých specifických případech je zákonem stanovena domněnka, že určitý majetek pochází z trestné činnosti a dotčená osoba má uvést důkazy prokazující opak. To je polský model – neuplatňují nějakou pravděpodobnost, ale vyvratitelnou zákonnou domněnku.

V Polsku se tak uplatňuje rozšířené zabavení majetku s otočeným důkazním břemenem, nikoli se sníženým důkazním standardem.

Při zvažování poskytnutí justiční spolupráce by vzali v úvahu povahu řízení a pravomoci soudu, který ukládá rozšířené zabavení majetku. Zřejmě by uznali příkaz k zabavení majetku vydaný následně po vydání odsuzujícího rozsudku, pokud by takový příkaz vydal trestní soud.

*Neoficiální překlad polské právní úpravy rozšířeného zabavení majetku:*

### **Trestní zákon**

V případě odsouzení za trestný čin, kterým pachatel získal, byť nepřímo, jakýkoli prospěch významné hodnoty (*considerable value*), se majetek, který pachatel získal nebo měl ve vlastnictví nebo k němuž získal jakýkoli právní titul v době spáchání trestného činu nebo po jeho spáchání, považuje za prospěch odvozený z trestného činu, dokud pachatel nebo jiná osoba, jež na tom má zájem, neprokáže opak.

### **Litva**

Litva má rozšířené zabavení majetku upraveno jako trestní opatření (nikoli trest) v trestním zákoně. Předmětem dokazování je původ majetku, proto je dán snížený důkazní standard. Rozšířené zabavení majetku je možné aplikovat v návaznosti na odsouzení, ale i v případě smrti obviněného (podezřelého), nedostatku jeho věku nebo uplynutí promlčecí doby.

O rozšířeném zabavení majetku rozhoduje trestní soud podle trestního řádu. Při rozhodování o uznání příkazu k zabavení majetku vydaného jiným státem musí být splněna podmínka, že jde o konečný trest nebo opatření zbavující osobu určitého majetku a které jsou uloženy soudem ve vztahu k trestnému činu. Soud bude zkoumat, zda jde o „konečné” rozhodnutí, zda je uloženo „soudem”, zda je uloženo „ve vztahu k trestnému činu” a zda jde o „konečné zabavení majetku”. Podle nich by pojem „ve vztahu k trestnému činu” měl být vykládán široce a měly by být zahrnuty i situace, kdy o zabavení majetku rozhodne soud ve speciálním řízení v návaznosti na odsouzení za trestný čin.

Trestní zákon

Rozšířené zabavovací pravomoci

1. Na základě rozšířeného zabavení majetku přechází do vlastnictví státu majetek nebo jeho část, který náleží pachateli a je nepřiměřený jeho legálním příjmům, pokud lze důvodně předpokládat (*there is a sufficient basis for believing*), že takový majetek byl získán trestnou činností.
2. Rozšířené zabavení majetku se užije při splnění všech těchto podmínek:
  - a) pachatel byl shledán vinným spácháním méně závažného, závažného nebo zvlášť závažného trestného činu (*less serious, serious or grave*), kterým získal nebo mohl získat majetkový prospěch (zisk),
  - b) pachateli náleží majetek (drží majetek, „holds“), který byl získán v době spáchání trestného činu, po jeho spáchání nebo v době 5 let před jeho spácháním, pokud hodnota tohoto majetku neodpovídá jeho legálním příjmům, nebo převedl tento majetek na jiné osoby během rozhodného období,
  - c) během trestního řízení pachatel neposkytl údaje prokazující legitimní nabytí takového majetku.
3. Majetek uvedený v odstavci 2, který podléhá zabavení a byl převeden na jinou fyzickou nebo právnickou osobu, se zabaví při splnění všech těchto podmínek:
  - a) majetek byl převeden na jinou osobu formou simulované transakce,
  - b) majetek byl převeden na člena rodiny nebo blízkého příbuzného pachatele,
  - c) majetek byl převeden právnické osobě, jejíž ředitel („director“) nebo člen statutárního orgánu nebo společník, který drží alespoň 50% podíl v právnické osobě (akcie, příspěvky atd.), je pachatelem nebo jeho členem rodiny či blízkým příbuzným pachatele, nebo
  - d) osoba, na kterou byl majetek převeden, nebo jiné osoby, jež jsou ve výkonné pozici v právnické osobě a jsou oprávněny za ni jednat, rozhodovat nebo kontrolovat činnost právnické osoby, při nabytí majetku věděla nebo měla a mohla vědět, že tento majetek byl získán trestnou činností nebo s použitím nezákonných příjmů (zdrojů) pachatele.
4. Rozšířené zabavení majetku nelze užít na majetek nebo jeho část, který náleží pachateli nebo třetí osobě a nemůže být zabaven podle mezinárodních smluv, kterými je Litva vázána, podle občanského soudního řádu nebo jiných zákonů.
5. Pokud byl majetek podléhající zabavení ukryt, spotřebován, převeden na jinou osobu nebo nemůže být zabaven z jiných důvodů nebo by zabavení takového majetku bylo nevhodné, soud může místo toho uložit pachateli či jiné osobě uvedené v odst. 3 povinnost zaplatit peněžitou částku ve výši odpovídající hodnotě takového majetku.
6. Při nařízení zabavení majetku soud musí určit konkrétní věci podléhající zabavení nebo peněžitou hodnotu majetku podléhajícího zabavení.

## **Rakousko**

Rozšířené zabavení majetku je v omezeném rozsahu upraveno v trestním zákoně a trestním řádu.

*Neoficiální překlad rakouské právní úpravy rozšířeného zabavení majetku:*

### **Trestní zákon**

Majetek v dispozici zločinné organizace nebo teroristického spolčení nebo určený jako prostředek pro financování terorismu je třeba prohlásit za propadlý.

Za propadlý je třeba prohlásit také majetek, který byl získán v časové souvislosti s trestným činem podle § 165, 278 a 278c tr. zák., pokud lze předpokládat, že pochází (*derived*) z trestného činu a jeho legální původ není uspokojivě prokázán.

## **Rumunsko**

Rozšířené zabavení majetku je upraveno v trestním zákoně a trestním řádu.

Lze je uložit v případě odsouzení osoby za taxativně vyjmenované trestné činy (drogová trestná činnost, obchodování s lidmi, terorismus, praní peněz, dětská pornografie, padělání měny, nedovolený obchod se zbraněmi, obchodování s orgány, počítačová trestná činnost aj.), pokud jde o trestné činy generující majetkový prospěch a za jejich spáchání je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně 5 let. Rozšířené zabavení majetku lze uložit, pokud:

- hodnota majetku odsouzené osoby získaného v době 5 let před spácháním trestného činu a případně také v době od jeho spáchání do data vydání rozhodnutí zjevně přesahuje její zákonný příjem, a
- soud je přesvědčen, že dotčený majetek pochází z trestné činnosti obdobné taxativně uvedeným trestným činům.

Pro účely rozšířeného zabavení majetku je třeba zohlednit i hodnotu majetku převedeného v rozhodném období na třetí osoby, rodinné příslušníky, osoby, se kterými má odsouzená osoba obdobný vztah jako mezi manžely nebo mezi rodiči a dětmi, pokud žijí ve společné domácnosti, a na právnické osoby, v nichž má odsouzená osoba rozhodný vliv (které kontroluje).

Při stanovení výše zabaveného majetku se zohlední i náklady, nelze-li určité věci zabavit, zabaví se místo nich peněžitá částka odpovídající jejich hodnotě. Zabavení podléhají i věci a peníze získané využíváním takových věcí.

## **Belgie**

*Neoficiální překlad belgické právní úpravy rozšířeného zabavení majetku*

### **Trestní zákon**

Rozšířené zabavení majetku může být užito vůči pachateli, účastníkovi a pomocníkovi, který byl odsouzen za jeden nebo více taxativně uvedených trestných činů, pokud odsouzená osoba získala další výnosy ve sledovaném období a jsou dány vážné a konkrétní indikace, že tyto výnosy pocházejí z trestného činu, za který byla odsouzena, nebo z identických skutečností (*identical facts*), a tvrzení odsouzené osoby svědčící o opaku není přesvědčivé (*the condemned person's claim to the contrary is not convincing*). Takové tvrzení může přijít i od jakékoli třetí zainteresované osoby.

Sledovaným obdobím je doba 5 let před zahájením vyšetřování až do data vynesení rozsudku. Vážné a konkrétní indikace mohou být odvozeny od jakéhokoli důvěryhodného zdroje (důkazu – *credible element*), který poukazuje na nerovnováhu mezi dočasně nebo trvale rostoucím majetkem a výdaji odsouzené osoby prokázanými státním zástupcem ve sledovaném období na straně jedné a mezi dočasně nebo trvale rostoucím majetkem a výdaji odsouzené osoby ve sledovaném období, u kterých tato osoba dokáže přesvědčivě odůvodnit, že nejsou odvozeny od trestné činnosti nebo identických skutečností.

Identické skutečnosti znamenají skutečnosti, které spadají do popisu taxativně vymezených trestných činů a jde o stejný popis jako u trestného činu, za který osoba byla odsouzena, nebo o podobný popis jako u trestného činu, za který byla odsouzena.

Soud se může rozhodnout, že nebude brát v úvahu část sledovaného období nebo příjmů, věcí či majetku, aby odsouzená osoba nebyla vystavena nedůvodně přísnému potrestání.

Majetek v dispozici zločinné organizace podléhá zabavení. Zabavení není na újmu práv třetích osob v dobré víře.

Zabavení se týká výnosů z trestné činnosti, toho, co za ně bylo získáno a příjmů plynoucích z takového majetku.

O zabavení majetku rozhoduje soud na písemný návrh státního zástupce.

Pokud nelze nalézt konkrétní majetek, soud odhadne částku odpovídající jeho hodnotě a tu zabaví.

## **Slovensko**

Rozšířené zabavení majetku dosud řeší prostřednictvím trestu propadnutí majetku, představu, jak budou implementovat článek 5 směrnice, zatím nemají.

*Dosavadní slovenská právní úprava, pod kterou podřazují rozšířené zabavení majetku:*

### **Trest prepadnutia majetku § 58**

(1) Trest prepadnutia majetku môže súd uložiť vzhľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchatel'a, ak páchatel'a odsudzuje na trest odňatia slobody na doživotie alebo ak ho odsudzuje na nepodmienečný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorým páchatel' získal alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého rozsahu.

(2) Trest prepadnutia majetku súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1, ak odsudzuje páchatel'a za spáchanie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 2, 3 alebo 4 alebo § 173, trestného činu obchodovania s ľuďmi podľa § 179, trestného činu obchodovania s deťmi podľa § 180 ods. 2 alebo 3 alebo § 181, trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 2 písm. c), trestného činu hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, 3, 4 alebo 5 alebo § 191 ods. 3 alebo 4, trestného činu nátlaku podľa § 192 ods. 3 alebo 4, trestného činu podielníctva podľa § 231 ods. 2, 3 alebo 4 alebo § 232 ods. 3 alebo 4, trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo 234, trestného činu falšovania,

pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270, trestného činu uvádzania falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov podľa § 271 ods. 1, trestného činu výroby a držby falšovateľského náčinia podľa § 272 ods. 2, trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276, trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277, trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 2 alebo 3, trestného činu porušenia predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 279 ods. 2 alebo 3, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, trestného činu teroru podľa § 313 alebo 314, trestného činu prijímania úplatku podľa § 328 ods. 2 alebo 3 alebo § 329 ods. 2 alebo 3, trestného činu podplácania podľa § 334 ods. 2 alebo § 335 ods. 2, trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 6, trestného činu prevádzkačstva podľa § 355 alebo 356, trestného činu kupliarstva podľa § 367 ods. 3, trestného činu výroby detskej pornografie podľa § 368, trestného činu rozširovania detskej pornografie podľa § 369, trestného činu ohrozovania mravnosti podľa § 372 ods. 2 alebo 3 alebo trestného činu terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419 a páchatel nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti.

## **Dánsko**

*Neoficiálny preklad dánskej právnej úpravy rozšíreného zabavení majetku:*

### **Trestní zákon**

1) Úplné nebo částečné zabavení majetku náležejícího osobě odsouzené za trestný čin je možné, pokud

a) jde o trestný čin, který může generovat značné výnosy, a

b) jde o trestný čin, na který je stanovena horní hranice trestní sazby nejméně 6 let nebo jde o porušení protitdrogové legislativy.

2) Za podmínek uvedených v odstavci 1 lze úplně nebo zčásti zabavit i majetek získaný manželkou/manželem nebo osobou žijící ve společné domácnosti, s výjimkou případu, kdy

a) dotčený majetek byl získán dříve než 5 let před spácháním trestného činu, nebo

b) sňatek nebo společná domácnost neexistovala v době získání takového majetku.

3) Za podmínek uvedených v odstavci 1 lze zcela nebo zčásti zabavit i majetek převedený na právnickou osobu, kterou pachatel ovládá, ať již sám nebo spolu s nejbližšími příbuznými, nebo pokud mu z této právnické osoby plyne významná část jejích příjmů – ustanovení se neužije, pokud byl majetek na právnickou osobu převeden dříve než 5 let před spácháním trestného činu.

4) Zabavení podle předchozích odstavců není možné, pokud pachatel prokáže, že majetek byl s největší pravděpodobností (*most probably*) získán legálním způsobem.

5) Namísto dotčeného majetku lze zabavit odpovídající peněžní částku.

## Estonsko

*Neoficiální překlad estonské právní úpravy rozšířeného zabavení majetku:*

### Trestní zákon

(1) Pokud je osoba odsouzena za trestný čin a potrestána trestem odnětí svobody více než 3 roky, soud uloží zabavení celého nebo části majetku, který mu náleží v době vydání rozsudku, pokud povaha trestného činu, zákonný příjem, nebo rozdíl mezi příjmy (finanční situací) a životním standardem této osoby, nebo jiné skutečnosti odůvodňují předpoklad, že tato osoba získala majetek prostřednictvím trestného činu. Zabavení se nevztahuje na majetek, u kterého tato osoba osvědčí, že byl nabyt ze zákonných zdrojů.

(2) Výjimečně může soud zabavit majetek třetí osoby na základě a v rozsahu uvedeném v odstavci 1, jestliže tento majetek náleží třetí osobě v době vydání rozsudku a jestliže

a) byl získán zcela nebo zčásti od pachatele jako dar nebo jinak za cenu, která je podstatně nižší než běžná tržní cena, nebo

b) třetí osoba věděla, že na ni byl tento majetek převeden proto, aby se pachatel vyhnul jeho zabavení.

(3) Majetek třetí osoby, který byl získán dříve než 5 let před spácháním trestného činu, nelze zabavit.

### **Shrnutí:**

Lze tedy shrnout, že ze zahraničních právních úprav vyplývá, že **naprostá většina členských států EU má rozšířené zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice upraveno klasickými trestními předpisy, tj.** v trestním zákoníku a trestním řádu, přičemž rozšířené zabavení majetku ukládá soud v odsuzujícím rozsudku, případně v návazném rozhodnutí vydaném rovněž v trestním řízení. Tento závěr byl potvrzen i na implementačním workshopu pořádaném Evropskou Komisí ke směrnici dne 3. dubna 2015.

Některé z jiných členských států EU pak mají upraveny speciálními zákony nebo civilními předpisy i mimotrestní zabavení majetku pravděpodobně pocházejícího z nelegitimních zdrojů, ty však nejsou předmětem úpravy ve směrnici a Evropská unie teprve mapuje příslušné úpravy členských států EU za účelem jejich případné budoucí harmonizace.

Pro tuto variantu svědčí kromě již uvedené výhody v oblasti mezinárodní justiční spolupráce a kromě skutečnosti, že úpravu v trestním zákoně a trestním řádu má převážná většina členských států, také úzká provázanost rozšířeného zabavení majetku s trestním řízením o trestném činu umožňujícím jejich uložení. Majetek a jeho původ je objasňován v průběhu trestního řízení vedeného o skutku umožňujícím uložení rozšířeného zabavení majetku, na počátku tohoto řízení je vyhledáván a zajišťován, přičemž s přibývajícími poznatky o trestné činnosti a původu majetku může docházet k přezajištění daného majetku. Teprve na konci trestního řízení bude zřejmé, který majetek bude odčerpán a jakou majetkovou sankcí se tak stane a který majetek lze případně postihnout rozšířeným zabavením majetku. Odsouzení za určitý trestný čin je pak nezbytnou podmínkou pro uložení rozšířeného zabavení majetku, takže jeho ukládání nelze oddělit od samotného řízení o vině a trestu. Je žádoucí, aby orgány rozhodující o dotčeném majetku byly pokud možno co nejvíce totožné a zároveň i v řízení o ukládání rozšířeného zabavení majetku musí platit všechny trestní záruky.

Úprava rozšířeného zabavení majetku v jiném zákoně by dostatečně nevyjadřovala úzkou souvislost rozšířeného zabavení majetku s tradičními instituty umožňujícími odčerpání majetku, jež jsou upraveny v trestním zákoníku, tj. trestněprávní povahu rozšířeného zabavení majetku. Rozšířené zabavení majetku nepředstavuje natolik výrazný zásah do zásad trestního práva, aby bylo nezbytné vydělovat jejich úpravu mimo rámec standardní úpravy v trestních předpisech. Nepředpokládá se odčerpání jakéhokoli majetku nelegální povahy, což by

ospravedlňovalo samostatnou právní úpravu, ale stále jde o odčerpání majetku, u něhož je vysoká pravděpodobnost jeho kriminálního původu.

#### *Varianta 2*

Pro úpravu rozšířeného zabavení majetku ve zvláštním trestním zákoně svědčí zejména odchylka od běžného trestního standardu dokazování, pokud jde o původ odčerpávaného majetku, jakož i to, že rozšířené zabavení majetku je ukládáno až po právní moci odsuzujícího rozsudku a je tedy ukládáno po skončení trestního stíhání.

Na druhou stranu proti této úpravě svědčí zejména to, že nejde o samostatné speciální trestní řízení o vině a trestu specifického subjektu, kdy zvláštní zákon upravuje odchylky dané povahou tohoto subjektu, jako je tomu u zákona o trestní odpovědnosti právnických osob nebo zákona o soudnictví ve věcech mládeže, ale jde pouze o odchylky týkající se uložení jednoho typu trestní sankce. Nejde o plnohodnotné samostatné řízení, ale jen o specifickou úpravu týkající se stanovení rozsahu/výše dané sankce, přičemž na rozdíl od citovaných případů zde zůstává zachována úzká provazba na trestní řízení, pokud jde o vyhledání a zajištění majetku a pokud jde o odsouzení za vymezený trestný čin, které je podmínkou pro uložení rozšířeného zabavení majetku. Řízení o rozšířeném zabavení majetku není a nemůže být plnohodnotným samostatným a zcela nezávislým řízením vůči trestnímu řízení o stanoveném trestném činu. Lze je přirovnat spíše k jakémusi adheznímu řízení, obdobně jako je tomu u rozhodování o majetkovém nároku poškozeného, které je na řízení o vině a trestu závislé.

Kromě toho se s ohledem na finanční zdroje nepředpokládá vytvoření nějakých specializovaných orgánů, které by se zabývaly finančním šetřením, vyhledáváním, zajištěním a odčerpáním dotčeného majetku a disponovaly by řadou nových pravomocí, což by svědčilo úpravě ve zvláštním trestním zákoně, ale tuto úpravu budou aplikovat stávající orgány činné v trestním řízení.

Byť by úprava byla obsažena ve zvláštním trestním zákoně, stejně by takové řízení bylo řízením trestním, opatření v něm ukládané by mělo povahu trestní sankce a i zde by platily všechny záruky stanovené pro trestní proces. V tomto speciálním zákoně by navíc musela být řešena použitelnost důkazů z trestního řízení o trestném činu, který umožňuje rozšířené zabavení majetku, a další otázky spojené s tím, že jde o jiné řízení než původní řízení trestní, v němž byl vydán odsuzující rozsudek (např. otázka nutné obhajoby). Takové řízení by pak vypadalo tak, že na jeho počátku by byl zjištěn a zajištěn majetek, který by mohl podléhat rozšířenému zabavení majetku, neboť bez takového včasného zajištění by mohlo dojít k jeho zcizení, následně by však řízení neběželo a „muselo by čekat“ až na výsledek trestního řízení o vině a trestu za dotčený trestný čin, který umožňuje uložení rozšířeného zabavení majetku. Navíc poté, co by se řízení o vině a trestu dostalo do stadia soudního řízení, by se začaly odlišovat orgány, které rozhodují o zajištění v řízení o vině a trestu a v řízení o rozšířeném zabavení majetku, což by činilo problémy při přezajišťování majetku vzhledem ke změně důvodu zajištění (např. by se nepodařil prokázat výnos z daného trestného činu, ale takový majetek by mohl být zajištěn pro účely rozšířeného zabavení majetku).

V případě úpravy ve zvláštním zákoně by bylo rovněž obtížnější přesvědčit jiné členské státy o tom, že jde o řízení „v trestní věci“ a že není dána překážka *ne bis in idem*. Vznikal by též problém použitelnosti důkazů, jež jiné státy poskytly pro účely řízení o vině a trestu, v řízení o rozšířeném zabavení majetku.



Vzhledem k uvedenému, jakož i z hlediska hospodárnosti a rychlosti řízení, se nejeví být varianta zvláštního trestního zákona přínosná. Taková varianta by byla na místě v případě, že by navržená úprava šla nad rámec směrnice a rozšířené zabavení majetku upravila komplexně nejen pro osoby odsouzené za trestný čin, ale i pro osoby, u kterých jsou dány důkazy o nelegálním původu jejich majetku, ale tento majetek nelze odčerpát v rámci klasického trestního řízení, přičemž takové řízení by bylo samostatné a nezávislé na trestním řízení a mohlo by v něm dojít i k převrácení důkazního břemene. Není však záměrem předkladatele jít v tomto směru nad rámec směrnice, a to i s ohledem na návrh zákona o prokazování původu majetku, který aktuálně prochází legislativním procesem a plní obdobné cíle, a na aktuálně vyvíjené úsilí Evropské komise zmapovat a zharmonizovat i tuto oblast. Taková úprava by navíc již těžko mohla být v trestním řízení, a tudíž by čelila obtížím, že nejde o úpravu ve smyslu článku 5 směrnice<sup>2</sup>.

### *Varianta 3*

Jednotná úprava otázky rozšířeného zabavení majetku v samostatném netrestním zákoně, který by mohl zároveň řešit i tzv. zabavení majetku nezaložené na odsouzení (*non – conviction based confiscation*), pokud majetek pravděpodobně pochází z nelegitimních zdrojů (tj. odčerpání majetku osobám bez návaznosti na jejich odsouzení za trestný čin, jsou-li dány určité poznatky o jejich protiprávní činnosti – např. z trestního či daňového řízení)<sup>3</sup> se jeví být přitažlivým řešením, protože problematiku rozšířeného zabavení majetku vyčleňuje mimo rámec trestního řízení, osamostatňuje finanční šetření, umožňuje převrácení důkazního břemene a umožňuje do právní úpravy zahrnout i osoby, které nelze odsoudit v trestním řízení ať již pro zákonnou překážku, nebo pro nedostatek důkazů. Kromě toho by tato problematika byla svěřena civilním soudům, které mají k této problematice blíže než soudy trestní. Takové speciální zákony mají některé členské státy EU, které mnohdy vytvářejí i speciální úřad zabývající se finančním vyšetřováním, vyhledáváním a zajišťováním a správou majetku.

Výhody této úpravy jsou však zároveň i její nevýhody, neboť průzkum mezi jinými členskými státy EU jasně ukázal, že tyto státy uplatňují rozšířené zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice obvykle v rámci trestního řízení, přičemž některé z nich pak sice mají další úpravu odčerpání majetku nelegitimního původu v civilní oblasti nebo ve speciálních zákonech, tyto úpravy však nespádají do rámce článku 5 směrnice a jen některé členské státy EU poskytují i v této oblasti mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Toto mimotrestní odčerpání majetku je ostatně aktuálně předmětem zájmu Evropské unie, která zamýšlí tyto úpravy zmapovat a následně se pokusit o harmonizaci či alespoň zajištění mezinárodní spolupráce i v této oblasti.

Pokud by tedy Česká republika zvolila řešení speciálního zákona nejen pro *non-conviction based* zabavení majetku, ale i pro rozšířené zabavení majetku, vystavila by se riziku, že jí nebude poskytnuta justiční spolupráce od jiných členských států EU (a to nejen při zajištění a odčerpání dotčeného majetku, ale i při získávání důkazů) a zůstane s touto úpravou osamocena<sup>3</sup>. Dále by v tomto speciálním řízení musela být řešena použitelnost důkazů z trestního řízení a další otázky spojené s tím, že jde o jiné řízení než původní řízení trestní, v němž byl vydán odsuzující rozsudek.

<sup>2</sup> Příkladem toho může být Slovensko, které tuto problematiku řeší cestou zvláštního zákona a zvláštního řízení mimo trestní předpisy a jiné členské státy EU jim justiční spolupráci neposkytují. Proto nyní bude nuceno řešit tuto otázku v trestních předpisech navzdory existenci speciálního zákona.

<sup>3</sup> O tomto zabavení byla Ministerstvem financí ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti zpracována analýza, nicméně nakonec vláda zvolila daňovou variantu – viz návrh zákona o prokazování původu majetku.

Nelze odhlédnout od skutečnosti, že rozšířené zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice má trestněprávní povahu a je neoddělitelně spojeno s jinými trestními instituty a navázáno na odsouzení pachatele. Vzhledem k tomu tato varianta nepřichází v úvahu.

### **Závěr:**

**Byla zvolena varianta 1.**

## 2.2. Typ trestní sankce, jejímž prostřednictvím bude uplatněno rozšířené zabavení majetku

### Varianty:

#### *Varianta 1*

Rozšířené zabavení majetku vůči pachateli se bude uplatňovat prostřednictvím trestu propadnutí majetku, který bude odpovídajícím způsobem modifikován, a vůči třetím osobám prostřednictvím zabránění věci, jež bude v tomto směru doplněno.

#### *Varianta 2*

Rozšířené zabavení majetku bude uplatňováno prostřednictvím nového ochranného opatření zabránění části majetku.

### Vyhodnocení:

#### *Varianta 1*

U dané varianty se předpokládá modifikace trestu propadnutí majetku tak, aby vyhovoval požadavkům směrnice, a doplnění ochranného opatření zabránění věci. Podle této varianty by rozšířené zabavení majetku vypadalo přibližně takto:

„§ 66

#### *Propadnutí majetku*

*(1) Soud může vzhledem k okolnostem spáchaného trestného činu a poměrům pachatele uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li pachatele k výjimečnému trestu anebo odsuzuje-li jej za zvlášť závažný zločin nebo za trestný čin.....výčet dle směrnice, jímž pachatel pro sebe nebo pro jiného získal nebo se snažil získat majetkový prospěch a hodnota majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu během 5 let před spácháním trestného činu, v době spáchání trestného činu nebo po jeho spáchání, je v nepoměru k příjmům pachatele nabytým v souladu se zákonem.*

*(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit trest propadnutí majetku pouze v případě, že trestní zákon uložení tohoto trestu za spáchaný zločin dovoluje; jako **Jako** samostatný trest může být trest propadnutí majetku uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a k osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.*

*(3) ~~Propadnutí majetku postihuje celý majetek odsouzeného nebo tu jeho část, kterou soud určí. Soud při určení majetku, který má propadnout, stanoví konkrétní věci podléhající propadnutí až do výše zjištěného nepoměru mezi hodnotou majetku a příjmy pachatele nabytými v souladu se zákonem v rozhodném období; propadnutí se však nevztahuje na prostředky nebo věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený podle zákona povinen pečovat.~~*

*(4) ~~Výrokem o propadnutí majetku zaniká společné jmění manželů.~~*

*(5) ~~Propadlý majetek připadá státu.~~*

*(4) Není-li známo, kde se nacházejí věci, které by mohly propadnout, nebo jejich propadnutí není vhodné zejména s ohledem na práva třetích osob, anebo jestliže ten, komu mohla věc propadnout, ji před rozhodnutím o propadnutí zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zůžitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její propadnutí zmaří, může soud uložit propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.*

**(5) Propadlý majetek připadá státu.**

....

**§ 101  
Zabrání věci**

- (1) Nebyl-li uložen trest propadnutí věci uvedené v § 70, může soud uložit, že se taková věc zabírá,  
a) náleží-li pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit,  
b) náleží-li pachateli, od jehož potrestání soud upustil, nebo  
c) ohrožuje-li bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu.

(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit zabrání věci pouze v případě, že je, byť nikoli bezprostředním, výnosem trestného činu, zejména

- a) byla-li věc získána trestným činem nebo jako odměna za něj a nenáleží-li pachateli,  
b) byla-li věc nabyta jinou osobou než pachatelem nebo je-li součástí majetku svěřenského fondu nebo podílového fondu a byla-li nabyta, byť jen zčásti, za věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, pokud hodnota věci, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná, nebo  
c) byla-li věc nabyta jinou osobou než pachatelem nebo je-li součástí majetku svěřenského fondu nebo podílového fondu a byla-li nabyta, byť jen zčásti, za věc, kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyt za věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, pokud hodnota věci, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná.

**(3) Soud může uložit zabrání věci, která by jinak mohla být postižena trestem propadnutí majetku, pokud**

- a) osoba, na niž pachatel věc převedl, věděla nebo mohla a měla vědět, že na ni byla převedena z toho důvodu, aby se pachatel vyhnul jejímu zabrání, anebo věděla nebo mohla a měla vědět o tom, že taková věc byla získána v rozporu se zákonem,  
b) věc je součástí majetku ve svěřenském fondu, nebo  
e) věc je součástí společného jmění manželů.

~~(3)~~ (4) Drží-li pachatel nebo jiná osoba v rozporu s jiným právním předpisem věc uvedenou v odstavci 1 nebo 2, ve vztahu k níž je možno uložit zabrání věci, uloží mu soud vždy toto ochranné opatření.

~~(4)~~ (5) Soud může místo zabrání věci **podle odstavce 1 nebo 2** uložit povinnost

- a) pozměnit věc tak, aby jí nebylo možné použít ke společensky nebezpečnému účelu,  
b) odstranit určité zařízení,  
c) odstranit její označení nebo provést její změnu, nebo  
d) omezit dispozice s věcí,  
a stanoví k tomu přiměřenou lhůtu.

~~(5)~~ (6) Nebude-li povinnost stanovená podle odstavce 4 5 ve stanovené lhůtě splněna, rozhodne soud o zabrání věci. “.

Tato varianta má výhodu v tom, že zachovává stávající systematiku trestních sankcí. Trest propadnutí majetku, kterému bývá vytýkáno, že jde o výtěžek minulých dob, kdy byl tento druh trestu hojně využíván v rozporu se zájmy spravedlnosti, a jedná se vlastně o určitý způsob vyvlastnění, by byl v této variantě zúžen, kdy by již nepostihoval celý majetek pachatele, ale pouze jeho část, u níž lze usuzovat na nelegitimní původ. Tato varianta se vyhýbá dosud v trestním právu neobvyklému sníženému důkaznímu standardu ohledně původu majetku („tj. že majetek pravděpodobně pochází z trestné činnosti“), kdy jako základní kritérium indikující majetek, který má propadnout, stanoví pouze hrubý nepoměr mezi celkovým majetkem pachatele a jeho zákonnými příjmy v rozhodném období. Tato výhoda je však zároveň hlavní koncepční nevýhodou této varianty, protože **trestem ukládaným v trestním řízení nelze odčerpávat majetek obecně nelegitimního původu** (tresty cílí typicky na legální majetek pachatele, popř. odčerpávají majetek spojený s trestnou činností). **Výslovný vztah majetku, který má propadnout, k trestné činnosti, přitom nelze v tomto trestu uvést, neboť trest se ukládá za trestný čin, za který byl pachatel**

**odsouzen, a nelze jím postihovat majetek, který pochází z nějaké jiné neprokázané trestné činnosti.**

Navázání této varianty pouze na hrubý nepoměr mezi majetkem pachatele a jeho zákonnými příjmy v rozhodném období navíc není v souladu s požadavky článku 5 směrnice, který neúměrnost majetku vůči zákonným příjmům považuje jen za jednu ze skutečností, na jejichž základě soud může dojít k závěru o pravděpodobně kriminálním původu majetku. Absence vyjádření sníženého důkazního standardu ve vztahu k původu majetku pak může vyvolávat problémy v oblasti mezinárodní justiční spolupráce, kdy není jasné, zda by tento trest byl jinými státy bez výhrad uznán a vykonán, když se výslovně neuvádí, že propadlý majetek pravděpodobně pochází z trestné činnosti.

Další výraznou nevýhodou této varianty je, že pokud by rozšířené zabavení majetku vůči pachateli bylo uplatněno formou trestu, muselo by dokazování rozhodné pro uložení tohoto trestu probíhat vždy v rámci hlavního líčení, které by bylo zatíženo někdy poměrně složitým dokazováním ohledně původu majetku, který má propadnout, a nebylo by možné dokazování přesunout do samostatného veřejného zasedání, jako je to možné u ochranného opatření.

Stejně tak by z pohledu směrnice a v rámci mezinárodní justiční spolupráce v žádném případě neobstála varianta, kdy by možnost uložit trest propadnutí majetku byla jen rozšířena o požadovaný okruh trestných činů. Pro takový trest by nám jiné členské státy EU spolupráci neposkytly a ani by taková úprava nebyla považována za slučitelnou se směrnicí.

#### *Varianta 2*

V této variantě je rozšířené zabavení majetku uplatněno jak vůči pachateli, tak vůči třetím osobám, formou nového ochranného opatření zabránění části majetku.

Ochranná opatření jsou vedle trestů samostatnou kategorií trestněprávních sankcí (§ 36 trestního zákoníku). Jde o specifické právní následky trestného činu, které ukládá soud na základě zákona, aby jejich výkonem v procesu výchovy, léčení, resocializace a odčerpání určitých s trestným činem spojených věcí zabezpečil ochranu společnosti. Ochranná opatření stejně jako trest představují státní donucení, újmu a omezení práv osoby, již jsou ukládána.

Uložení ochranného opatření nutně nezávisí na prokázání viny (původ má v tzv. společenské nebezpečnosti pachatele a poprvé byl tento koncept uplatněn E. Ferrim v modelovém italském trestním zákoníku z roku 1921, v němž byla opuštěna teorie viny a byla nahrazena nebezpečím pachatele a jeho činu pro společnost, na což bylo reagováno „opatřeními společenské ochrany“ a nikoli tresty). Forma ochranného opatření tak umožňuje postihovat i majetek, který nemá přímou souvislost s trestným činem, o kterém se trestní řízení vede, je-li odčerpání takového majetku potřebné z důvodu ochrany společnosti před dalším páčáním trestné činnosti, a je v souladu se zásadou, že stát má odčerpat všechnen majetek, který byl získán v souvislosti s trestnou činností, tak, aby se zločin nevyplácel a pachateli byly odňaty zisky z trestné činnosti a potenciální nástroje k jejímu dalšímu páčání, na čemž je dán veřejný zájem.

Tato varianta počítá s výslovným kriminálním původem odčerpávaného majetku, byť nevyžaduje, aby takový původ byl prokázán nade vší pochybnost, ale postačí silná míra pravděpodobnosti, o čemž mimo jiné svědčí právě zjištěný hrubý nepoměr mezi celkovým majetkem pachatele a jeho zákonnými příjmy v rozhodném období nebo jiné okolnosti, např. skutečnost, že pachatel opakovaně páchá ziskově orientovanou trestnou činnost, styky s kriminálními osobami, účast v organizované skupině zaměřené na zisk, převody peněžních prostředků zásadně v hotovosti. K souladu nižšího důkazního standardu ohledně původu odčerpávaného majetku s ústavními předpisy a mezinárodními závazky ČR srov. písmeno B. Výhodou této varianty je, že ze strany jiných států by měly být sankce uloženy na základě takové úpravy bezproblémově uznány a vykonány (pokud jde o pachatele, směrnice výslovně

neupravuje rozšířené zabavení majetku vůči třetím osobám), neboť plně vyhovuje požadavkům článku 5. Další nespornou výhodou je, že dokazování potřebné k uložení tohoto ochranného opatření si ve složitějších případech soud může vyhradit do samostatného veřejného zasedání a nezatěžovat tím hlavní líčení.

### **Závěr:**

**Byla zvolena varianta 2.**

## **2.3. Okruh trestných činů, na které se bude vztahovat rozšířené zabavení majetku**

### **Varianty:**

#### *Varianta 1*

Rozšířené zabavení majetku bude možné užít pouze v případě odsouzení pachatele za trestné činy uvedené ve směrnici.

#### *Varianta 2*

Rozšířené zabavení majetku bude možné užít v případě odsouzení pachatele za trestné činy uvedené ve směrnici a za úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně čtyři léta.

#### *Varianta 3*

Rozšířené zabavení majetku bude možné užít v případě odsouzení pachatele za jakýkoli trestný čin.

### **Vyhodnocení:**

#### *Varianta 1*

Při stanovení výčtu trestných činů, na které se má vztahovat rozšířené zabavení majetku ve smyslu článku 5 směrnice, musel být dodržen právní základ, kterým je článek 83 Smlouvy o fungování EU, jenž umožňuje upravit na úrovni EU trestní sankce pouze pro závažné trestné činy s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat je na společném základě. Výslovně jsou uvedeny tyto oblasti trestné činnosti: terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, nedovolený obchod se zbraněmi, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, trestná činnost v oblasti výpočetní techniky a organizovaná trestná činnost. V tomto směru jde nicméně o minimální standard.

Trestným činům vymezeným v článku 5 směrnice odpovídají v české právní úpravě následující trestné činy:

- obchodování s lidmi – § 168 TZ, znásilnění – § 185 odst. 2 písm. b), odst. 3 a 4 TZ, sexuální nátlak – § 186 odst. 3 písm. a), odst. 4 až 6 TZ, pohlavní zneužití – § 187 TZ, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií – § 192 odst. 3 a 4 TZ, zneužití dítěte k výrobě pornografie – § 193 TZ, podílnictví – § 214 TZ, legalizace výnosů z trestné činnosti – § 216 TZ, neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací – § 230 TZ, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat – § 231 TZ, padělání a pozměnění peněz – § 233 odst. 2 až 5 TZ, neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku – § 234 odst. 2 až 6 TZ, výroba a držení padělatelského náčiní

– § 236 odst. 2 TZ, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži – § 257 TZ, pletichy při veřejné dražbě – § 258 TZ, nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy – § 283 TZ, nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku – § 285 odst. 2 až 4 TZ, výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky a jedy – § 286 TZ, šíření toxikomanie – § 287 TZ, teroristický útok – § 311 TZ, teror – § 312 TZ, účast na organizované zločinecké skupině TZ, vydírání – § 175 odst. 3 písm. b) TZ, krádež – § 205 odst. 5 písm. b) TZ přijetí úplatku – § 331 TZ, podplacení – § 332 TZ, nepřímé úplatkářství – § 333 TZ, účast na organizované zločinecké skupině – § 361 TZ.

Z uvedeného výčtu je zřejmé, že Evropská unie je výrazně limitována svým právním základem, když do výčtu trestných činů spadají i trestné činy, u nichž si lze poměrně obtížně představit, že by mohly vést k získání majetkového prospěchu (typicky v sexuální oblasti), a naopak sem nespádají trestné činy, které mohou vést k získání poměrně velkých zisků, např. zde téměř chybí majetkové a hospodářské trestné činy (s výjimkou praní peněz a trestných činů proti měně). Uvedený výčet tak nepokrývá všechny případy, kdy by bylo na místě rozšířené zabavení majetku využít. Toho si ostatně EU je vědoma a vyzývá členské státy, aby šly nad rámec požadavků směrnice. Z implementačního workshopu vyplynulo, že tak ostatní členské státy vesměs zamýšlejí učinit.

Tato varianta se tak vůči sledovanému cíli nejvíce blíží a je příliš úzká.

#### *Varianta 2*

Varianta 2 by umožnila ukládat rozšířené zabavení majetku nad rámec trestných činů vymezených v článku 5 směrnice také při odsouzení za další trestné činy, kterými jsou typicky generovány zločinecké zisky a zároveň dosahují určité typové závažnosti. Taková varianta nejvíce odpovídá filosofii směrnice, neboť umožňuje postihnout dostatečně široké spektrum závažnější trestné činnosti vedoucí k ziskům a zároveň není nadbytečně invazivní vůči pachateli. Nenavrhujeme se navázat tuto variantu na zločiny, neboť směrnice požaduje postihovat řadu trestných činů s horní hranicí trestní sazby 4 roky, a proto je žádoucí vycházet z této výše trestní sazby, což umožní pokrýt i trestné činy stanovené ve směrnici.

#### *Varianta 3*

Varianta 3 umožňuje užít rozšířené zabavení majetku v případě, že je pachatel odsouzen za jakýkoli trestný čin. Taková varianta se jeví být s ohledem na povahu rozšířeného zabavení majetku příliš invazivní a v rozporu se zásadou šetření práv osob zúčastněných na trestním řízení, neboť jde o specifický nástroj, které by měl být využitelný zejména v případech, kdy je osoba odsouzena za závažnější trestnou činnost typicky spojenou se zisky (a kdy lze předpokládat, že ji páchá soustavně či opakovaně) – např. trestné činy v pornografickém průmyslu, drogové trestné činy, organizovaná majetková, hospodářská nebo počítačová trestná činnost, korupce.

S ohledem na uplatňovaný snížený důkazní standard ohledně původu majetku, který má být předmětem rozšířeného zabavení majetku, a na nároky kladené v oblasti dokazování na osobu, jíž má být majetek zabaven, není vhodné rozšířené zabavení majetku nastavovat takto široce, neboť by patrně šlo o neproporcionální a nedůvodně širokou právní úpravu ve vztahu k sledovanému legitimnímu cíli. Tato varianta také nezohledňuje skutečnost, že navrženou úpravu nebudou aplikovat speciální pro tento účel vytvořené orgány, které by se zabývaly pouze šetřením majetkových poměrů, vyhledáním, zajištěním a odčerpáním majetku, ale

budou ji aplikovat stávající orgány činné v trestním řízení, takže úpravě nasvědčují i kapacitní důvody a je třeba ji nastavit tak, aby vůbec mohla být efektivní.

Závěr:

**Byla zvolena varianta 2.**

#### 2.4. Okruh osob, na které se bude vztahovat rozšířené zabavení majetku

Varianty:

*Varianta 1*

Rozšířené zabavení majetku bude využitelné pouze vůči osobě odsouzené za trestný čin.

*Varianta 2*

Rozšířené zabavení majetku bude využitelné vůči osobě odsouzené za trestný čin a v omezeném rozsahu i vůči třetím osobám.

Vyhodnocení:

*Varianta 1*

Tato varianta se omezuje pouze na implementaci článku 5 směrnice, který upravuje rozšířené zabavení majetku pouze vůči osobě odsouzené za vymezený trestný čin. Taková úprava ve směrnici však není dána tím, že by byla považována za nejlepší, ale tím, že jde o minimální standard a ohledně zabavení majetku třetím osobám v trestním řízení nepadají mezi členskými státy EU shoda a národní úpravy se v tomto směru značně liší.

Varianta 1 je nejméně invazivní z hlediska ochrany práva pokojně držet majetek, je však třeba vzít v úvahu, že v daném případě nejde o majetek, který byl nabyt legálně, ale ohledně něhož je dáno silné podezření, že pochází z trestné činnosti a tudíž ani nebyl nabyt do vlastnictví. Pokud bude možné užít rozšířené zabavení majetku jen vůči pachateli trestného činu, půjde o poměrně bezzubou právní úpravu, neboť již ze stávající praxe je známé, že pachatel všechen majetek převede na osoby blízké nebo jej vloží do právnické osoby, kterou vlastní on nebo osoby s ním spojené. Přijetí varianty 1 by nevedlo k výraznému posunu oproti stávající právní úpravě, neboť by neumožnilo dosáhnout na majetek náležející jiné osobě než pachateli, o kterém by byly dány silné indicie, že nepochází z legitimních zdrojů, ale nebylo by možné takovou skutečnost prokázat nade vší pochybnost.

I sama směrnice v preambuli uvádí, že „převod majetku podezřelé či obviněné osoby informované třetí osobě s cílem vyhnout se zabavení je běžnou a stále častější praxí. Stávající právní rámec Unie neobsahuje závazná pravidla pro zabavení majetku převedeného třetím osobám. Proto stále naléhavěji vyvstává potřeba umožnit zabavení takového majetku převedeného na třetí osoby nebo majetku získaného třetími osobami. Získáním majetku třetí osobou se míní situace, kdy byl majetek získán, přímo či nepřímo, například prostřednictvím zprostředkovatele, třetí osobou odlišnou od podezřelé či obviněné osoby, včetně případů, kdy byl trestný čin spáchán jejím jménem nebo v její prospěch a kdy obviněná osoba nemá majetek, který může být zabaven. Takové zabavení by mělo být možné přinejmenším v případech, kdy třetí osoby věděly nebo měly vědět, že účelem převodu nebo získání bylo vyhnout se zabavení, a to na základě konkrétních skutečností a okolností, včetně toho, že převod byl proveden bezúplatně nebo výměnou za částku výrazně nižší, než je tržní hodnota“.

### *Varianta 2*

Varianta 2 umožňuje užít rozšířené zabavení majetku i na majetek, který pachatel v rozhodném období nabyly třetí osoby, pokud při jeho nabytí nebyly v dobré víře, tj. tyto osoby věděly o nezákonném původu majetku či o nezákonném účelu převodu takového majetku na ně. Dále je umožněno postihnout majetek, který pachatel nabyly do společného jmění manželů nebo který převedl do svěřenského fondu. Tato úprava vychází ze specifické povahy institutu společného jmění manželů, kdy tím, že pachatel získá určitý majetek pravděpodobně trestnou činností, nabývá přímo ze zákona takový majetek „bezplatně“ také jeho manžel/ka, přičemž tento majetek by nemohl být zabrán, neboť nepatří do výlučného vlastnictví pachatele. Manžel/ka by tak profitoval/a z pravděpodobné trestné činnosti pachatele a profitoval by z ní i pachatel, neboť jemu by bez této úpravy nebylo možné zabrat žádnou věc, kterou nabyly do společného jmění manželů, a tím by se postihu velmi snadno vyhnul (v případě trestné činnosti by vlastnictví k takovým věcem manželé nenabyli, ale v tomto případě není trestná činnost nade vší pochybnost prokázána a dotyčný za ni není odsouzen, tudíž k nabytí věcí do společného jmění manželů dojít může). Nejde o postih legálního majetku, a tedy o trest, ale o opatření odčerpávající neoprávněný prospěch získaný pravděpodobně trestnou činností. Manželce-manželovi přitom není upřeno právo objasnit původ majetku a doložit, že byl nabyt legálně. Kromě toho nejde o obligatorní případ zabrán, ale o fakultativní postup, kdy soud přihlíží ke všem okolnostem a rozhodným skutečností a řídí se zásadou přiměřenosti.

Tato varianta umožňuje efektivní použití rozšířeného zabavení majetku za účelem dosažení sledovaného cíle, tj. odčerpání zločineckých zisků, zároveň však poskytuje dostatečné záruky, aby nebyla nadměrně a nedůvodně užívána.

Tato varianta přihlíží i k zahraničním právním úpravám, které zpravidla umožňují v určitém omezeném rozsahu v rámci rozšířeného zabavení majetku postihnout i majetek třetích osob.

### Závěr:

**Byla zvolena varianta 2.**

### 2.5. Stanovení výše nepoměru mezi celkovým majetkem pachatele a jeho příjmy nabytými v souladu se zákonem v rozhodném období

#### Varianty:

##### *Varianta 1*

Výše nepoměru nebude zákonem stanovena.

##### *Varianta 2*

Výše nepoměru bude stanovena jako dvojnásobek rozdílu mezi celkovým majetkem pachatele a jeho příjmy nabytými v souladu se zákonem v rozhodném období.

##### *Varianta 3*

Výše nepoměru bude stanovena pevnou částkou.

### Vyhodnocení:

#### *Varianta 1*

Uvedená varianta pojem „nepoměr“ nevymezuje, což je přístup v trestním právu obvyklý, kdy se právně neurčité pojmy ponechávají judikatornímu výkladu tak, aby mohly být zohledněny



konkrétní okolnosti jednotlivých případů. Stejně tak činí i některé jiné právní předpisy, např. občanský zákoník<sup>4</sup>. Také právní předpisy jiných členských států tento pojem nevymezují, přičemž na implementačním workshopu se státy shodně vyjádřily, že nastavit konkrétně výši nepoměru by bylo obtížné a nepraktické, neboť se to případ od případu liší a je třeba zohlednit konkrétní okolnosti. **Tato varianta by tak nejvíce vyhovovala zahraničním právním úpravám a vytvářela by nejmenší překážky v oblasti justiční spolupráce.**

Nevýhodou této varianty je nižší míra právní jistoty, kdy není na první pohled zřejmé, jak je nepoměr definován, nejde však o takový druh neurčitosti, který by nebyl v českém zákonodárství známý a akceptovatelný. Výhodou je pružnost tohoto nastavení a možnost zohlednit při vymezení tohoto pojmu konkrétní okolnosti případu a majetkové poměry odsouzeného. I jiná ustanovení trestního zákoníku používají neurčité pojmy, jejichž vymezení je ponecháno soudní judikatuře. Např. pojem „hrubý nepoměr“ je použit u trestného činu lichvy, kde má sice jiný význam a obsah (hrubý nepoměr plnění). Byť dikce směrnice neumožňuje vymezit přímo v zákoně, že má jít o „zjevný“ nebo „hrubý“ nepoměr, lze očekávat, že soudní judikatura při vymezení pojmu „nepoměr“ bude v souladu se zásadou přiměřenosti vyžadovat, aby šlo o nepoměr výraznější.

Vymezení nepoměru přímo zákonem se nejeví být řešením, které by dostatečně zohlednilo konkrétní okolnosti případu. K obdobnému závěru ostatně dospívají odborníci i ve vztahu k pojmu „hrubý nepoměr“ v občanském zákoníku, např. Lavrushin<sup>5</sup> nebo Koudelka<sup>6</sup>, kdy uvádějí, že je třeba přihlížet k existující judikatuře k příbuzným pojmům a k zahraničním úpravám, neboť „*jakákoli paušální kvantifikace a jednoduchá matematická klasifikace intenzity vzniklého nepoměru je nemožná.*“

#### *Varianta 2*

Varianta 2 se pokouší o určitou kvantifikaci nepoměru, přičemž volí formu zákonem stanoveného násobku (dvojnásobek), o který musí hodnota celkového majetku pachatele převýšit jeho příjmy nabyté v souladu se zákonem v rozhodném období (tj. jsou-li zákonné příjmy v rozhodném období 200 000 Kč, musí hodnota majetku získaného v rozhodném období dosáhnout částky alespoň 400 000 Kč). Při stanovení výše násobku se vychází z toho, že pokud je hodnota majetku dvakrát větší, než je výše zákonných příjmů pachatele, lze v tom již spatřovat nepoměr, který není běžně vysvětlitelný.

Tato varianta sice přináší větší míru právní jistoty než varianta 1, na druhou stranu se však nelze vyhnout nevýhodám spojeným s fixním vymezením právně neurčitého pojmu, který může být v čase a v konkrétním případě proměnlivý. Kromě toho se „dvojnásobek“ jeví být příliš vysoký, neboť takto již bývá vymezen zjevný nebo hrubý nepoměr.

---

<sup>4</sup> NOZ používá pojem „hrubý nepoměr“ v ustanoveních § 1793 (neúměrné zkrácení), § 1299 odst. 2 (zánik služebnosti) a v ustanovení § 1796 (lichva). Pojem „zvlášť hrubý nepoměr“ používá v ustanovení § 1765 odst. 1 (v souvislosti se změnami okolností po uzavření smlouvy). Pojem „výrazný nepoměr“ pak užívá v § 900 odst. 2 (vztah mezi poměry dítěte a poměry povinných osob). Pojem „zřejmý nepoměr“ lze nalézt v ustanovení § 2374 jako nepoměr mezi odměnou a ziskem z využití licence.

<sup>5</sup> Lavrushin, Konstantin V. Výskyt v občanském zákoníku. Spekulace nad zvlášť hrubým nepoměrem v občanském zákoníku [Systém ASPI] RaP - Rekodifikace & praxe (Wolters Kluwer) [cit. 2015-5-15] ASPI\_ID LIT50388CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

<sup>6</sup> Koudelka, Ladislav Trestný čin lichvy Období první republiky. Trestný čin lichvy [Systém ASPI] TP. - Trestní právo (Wolters Kluwer) [cit. 2015-5-15] ASPI\_ID LIT30092CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

Výhodou této varianty je skutečnost, že majetek až do výše rozdílu mezi zákonnými příjmy a celkovým majetkem bude zajišťován v trestním řízení a orgány přípravného řízení mají jasnější vodítko (do doby vzniku judikatury), v jaké hodnotě mohou majetek zajistit.

Tato varianta by na druhou stranu mohla znamenat i určitou ekonomickou nerovnost – např. osoba A bude mít prokazatelný příjem 100 000 Kč a neprokazatelný dalších 110 000 Kč, tj. těchto 110 000 Kč bude možné postihnout, ale osoba B bude mít prokazatelný příjem 10 000 000 Kč a neprokazatelných dalších 9 000 000 Kč a těchto 9 000 000 Kč postihnout možné nebude.

Tato varianta by navíc nebyla v souladu s požadavky směrnice a mohla by vést k obtížím v oblasti mezinárodní justiční spolupráce, pokud by jiný stát požadoval zabavení majetku na základě nižšího nepoměru.

### *Varianta 3*

Výhodou této varianty je bezesporu vysoká míra právní jistoty a jasný právní rámec, kdy je přesně dáno, kolik musí nepoměr činit. Fixní výše nepoměru omezuje prostor pro případnou svévoli. Nevýhodou pevně stanovené výše nepoměru je skutečnost, že neodráží rozsah majetku, který byl pravděpodobně získán trestnou činností, a nezohledňuje změnu cenových hladin (inlace, deflace), tj. jde o velmi nepružný a rigidní způsob určení nepoměru, kdy by muselo být opakovaně přistupováno k novelizacím, a právní úprava by nebyla stabilní. Takto rigidně nastavený nepoměr by navíc mohl činit problémy při uznání rozhodnutí jiných členských států. **V zahraničních právních úpravách proto navázání nepoměru na pevnou částku nenajdeme.**

### Závěr:

**Byla zvolena varianta 1.**

### **3. Vyhodnocení nákladů a přínosů navržené právní úpravy ve zvolené variantě**

Navržená právní úprava v předkládané podobě není spojena s významnými finančními dopady, neboť z finančních, materiálních, organizačních i časových důvodů (implementační lhůta) není navrhováno zřízení nového speciálního úřadu, který by se zabýval vyhledáváním, zajištěním a správou majetku v trestním řízení, ale je využíváno stávajících orgánů a nástrojů sloužících k tomuto účelu. To nevylučuje, že do budoucna nebude usilováno o vytvoření takového zvláštního úřadu.

Určitý nárůst agendy orgánů činných v trestním řízení, zejména policejních orgánů, lze očekávat v souvislosti s aplikací rozšířeného zabavení majetku, neboť jde o nový institut, jehož užití předpokládá provedení důkladného finančního šetření. S ohledem na níže uvedené statistické údaje a na fakultativnost takového postupu (nepředpokládá se obligatorní provádění finančního šetření ve všech případech) nicméně není očekáván rapidní nárůst agendy orgánů činných v trestním řízení, neboť majetek, který bude nově postižitelný rozšířeným zabavením majetku, by podle stávající úpravy mohl být mnohdy postižitelný v rámci trestu propadnutí majetku nebo v rámci výkonu peněžitého trestu (pokud jde o majetek pachatele). Nárůst agendy oproti stávajícímu stavu tak bude představovat jednak nárůst počtu prováděných finančních šetření (ten bude nicméně do značné míry závislý na kapacitách policejních orgánů) a jednak možnost postihnout prostřednictvím rozšířeného zabavení majetku v omezeném rozsahu i věci třetí osoby, u nichž nyní zabránění není možné. S ohledem na statistické údaje a zkušenosti s ukládáním majetkových sankcí podle stávající

úpravy lze uvést, že **nepůjde o velký počet případů a bude se pohybovat v řádu desítek ročně.**

V jakém přesném rozsahu dojde k nárůstu objemu práce orgánů činných v trestním řízení, zejména policejních orgánů provádějících finanční šetření, nelze v tuto chvíli kvalifikovaně odhadnout. Konkrétní dopady návrhu na činnost policejních orgánů budou Ministerstvem vnitra vyhodnoceny ve lhůtě dvou let od nabytí účinnosti návrhu zákona a na základě tohoto vyhodnocení bude případně požadováno navýšení počtu tabulkových míst Policie ČR.

Obdobné zhodnocení bude provedeno i ve vztahu k státním zastupitelstvím a soudům.

V souvislosti s tímto novým institutem dojde také k dílčímu nárůstu agendy ÚZSVM a Policie ČR při správě majetku zajištěného pro účely rozšířeného zabavení majetku a k nárůstu agendy odboru odškodňování Ministerstva spravedlnosti, s ohledem na předpokládaný počet případů lze nicméně předpokládat, že tento nárůst agendy bude zvládnutelný v rámci stávajících kapacit příslušných úřadů.

V následující tabulce jsou uvedeny statistické údaje týkající se počtu majetkových sankcí uložených v letech 2012 až 2014 za trestné činy s horní hranicí trestní sazby nejmeně 4 léta:

**Přehled počtu majetkových sankcí uložených podle trestního zákoníku  
v letech 2012-2014**

rok	propadnutí majetku	propadnutí věci	propadnutí náhradní hodnoty	peněžitý trest	zabrání věci	zabrání náhradní hodnoty
2014	29	3275	29	3797	194	7
2013	1	3295	24	3632	179	6
2012	25	2930	17	4180	177	2

Pro úplnost je třeba uvést, že v roce 2014 bylo u trestných činů, u nichž přichází v úvahu uložení rozšířeného zabavení majetku, vyneseno 126 368 odsuzujících rozsudků, v roce 2013 80 676 odsuzujících rozsudků a v roce 2012 74 099 odsuzujících rozsudků.

Navržená úprava zajištění majetku pro účely výkonu rozšířeného zabavení majetku může vést ke zvýšení počtu případů, kdy by mohla vzniknout odpovědnost státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím podle zákona č. 82/1998 Sb. Z údajů poskytnutých odborem odškodňování Ministerstva spravedlnosti a z níže uvedených příkladů rozhodovací praxe soudů nicméně vyplývá, že k náhradám škody z důvodu nezákonného zajištění majetku v trestním řízení v praxi dochází poměrně zřídka.

Ze statistických údajů Policie ČR vyplývá, že v roce 2013 se podařilo zajistit majetek v celkové hodnotě 8 511 347 791 Kč, z toho bylo zrušeno zajištění u majetku v hodnotě 476 166 208 Kč, což představuje 5,59% podíl. Důvody zrušení zajištění nejsou podrobněji známy, lze však předpokládat, že přibližně u těchto 6 % případů by teoreticky bylo možné žádat o náhradu škody způsobenou nezákonným rozhodnutím o zajištění majetku. S ohledem na předpokládané počty případů, kdy přichází v úvahu uložení rozšířeného zabránění majetku a majetek bude pro tyto účely zajištěn, lze odhadnout, že by mohlo dojít zhruba o procentní nárůst počtu těchto případů, tj. na 7 %.

Ze statistických údajů sledovaných odborem odškodňování Ministerstva spravedlnosti vyplývá, že v roce 2013 bylo z celkového počtu 2 045 řízení podle zákona č. 82/1998 Sb. vedeno 1 016 z důvodu nezákonného trestního stíhání. V těchto řízeních bylo vyplaceno 40 431 495,21 Kč jako náhrada nákladů trestního řízení, 7 900 432, 57 Kč jako náhrada ušlého zisku a 445 065,2 Kč jako náhrada majetkové škody. Podle informací získaných od odboru odškodňování Ministerstva spravedlnosti však uvedené částky nebyly vyplaceny v souvislosti s nezákonným zajištěním majetku, ale zejména jako náhrada nákladů nezákonně vedeného trestního řízení a v důsledku nezákonné vazby, trestu a ochranného opatření. Nároky na náhradu škody se tradičně týkají ušlého výdělku obviněného po dobu výkonu nezákonné vazby, trestu nebo ochranného opatření, nákladů vynaložených na obhajobu obviněného, který byl posléze obžaloby zproštěn anebo proti němu bylo trestní stíhání zastaveno, méně pak za věcnou škodu a zcela výjimečně za škodu na zdraví.

K přiznávání náhrady škody z důvodu nezákonného zajištění majetku pro účely trestního řízení (porušujícím čl. 11 Listiny základních práv a svobod) v praxi dochází zřídka, o čemž svědčí i rozhodovací praxe soudů. Uvést lze usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. 25 Cdo 479/2007, kterým Nejvyšší soud rozhodoval o případu, kdy žalobkyně žádala po státu náhradu škody (sestavující z nákladů vynaložených na zaplacení smluvní pokuty, náhrady škody nákladů rozhodčího řízení společnosti Z. E. L., dále z nákladů právního zastoupení a ušlého zisku), která jí měla vzniknout mimo jiné v důsledku zajištění všech peněžních prostředků na účtu žalobkyně na základě rozhodnutí Policie ČR pro podezření, že jde o výnos z trestné činnosti. Zajištění peněžních prostředků bylo následně zrušeno z důvodu, že trestní stíhání žalobkyně skončilo rozhodnutím vyšetřovatele o odložení věci, neboť nešlo o podezření ze spáchání trestného činu a nebyl prokázán úmysl dosáhnout legalizace výnosu z trestné činnosti. Nejvyšší soud žalobkyni náhradu škody nepřiznal a tento postup odůvodnil následovně:

*„Z této úpravy je zřejmé, že ustanovení § 79a trestního řádu zakládá orgánům činným v trestním řízení právo zajistit peněžní prostředky, je-li toho třeba pro zjištění, zda nedošlo ke spáchání trestného činu. Jde tedy o zákonem stanovený prostředek, který má umožnit prověření, zda nedošlo k trestné činnosti, a zároveň zabránit odčerpání finančních prostředků osobami oprávněnými jimi nakládat, to vše zpravidla v krátkých časových lhůtách za podmínek neodkladného úkonu (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2008, s. 617-618, bod 8). S použitím tohoto prostředku, který kromě jiného slouží i k naplnění účelu zákona směřujícího k potírání legalizace výnosů trestné činnosti, není spojena odpovědnost státu za škodu, nejde-li o rozhodnutí nezákonné. Nezákonnost lze ovšem spatřovat pouze v tom, že je toto rozhodnutí pro nezákonnost zrušeno, např. proto, že nebyly dány podmínky pro jeho vydání, nikoliv v tom, že po provedení příslušného šetření odpadly důvody pro další zadržení věci a že je rozhodnutí zrušeno postupem, který předpokládá ustanovení § 79a odst. 3 trestního řádu, jak tomu bylo ostatně i v posuzované věci.“*

Pokud tedy orgány činné v trestním řízení při rozhodování o zajištění dodrží podmínky stanovené trestním řádem a budou postupovat v souladu se zásadou přiměřenosti a subsidiarity, přičemž budou v průběhu trestního řízení pečlivě zvažovat, zda trvají důvody pro zajištění majetku a zjištěné skutečnosti nenasvědčují tomu, že odpadl důvod zajištění, pak by nemělo dojít k výraznému zvýšení počtu případů, kdy je možné žádat náhradu škody postupem podle zákona č. 82/1998 Sb. z důvodu zajištění majetku pro účely trestního řízení.

#### **4. Implementace doporučené varianty a vynucování**

Za implementaci a vynucování nové právní úpravy budou odpovědní:

- Policie ČR,
- státní zastupitelství a soudy,
- ÚZSVM,
- Ministerstvo spravedlnosti,
- správci daně z příjmů.

#### **5. Přezkum účinnosti regulace**

Přezkum účinnosti navrhované úpravy bude v praxi průběžně provádět Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, policejní orgány, Nejvyšší státní zastupitelství, soudy a ÚZSVM. Využít lze rovněž poznatků Institutu pro kriminologii a sociální prevenci získaných v rámci jeho výzkumné činnosti a poznatků jiných členských států EU v oblasti mezinárodní justiční spolupráce (tyto poznatky jsou prezentovány např. při implementačních workshopech pořádaných EU).

#### **6. Konzultace a zdroje dat**

Navrhovaná právní úprava byla průběžně a opakovaně konzultována s Nejvyšším státním zastupitelstvím, s vybranými státními zástupci a soudci zabývajícími se touto problematikou a se zástupci Ministerstva vnitra a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV.

Při přípravě návrhu byly rovněž využity informace získané od jiných členských států EU, včetně jejich právních úprav rozšířeného zabránění majetku, a informace obsažené v následujících materiálech:

*White paper on Best Practices in Asset Recovery* (CEART Project, 2009)

*Overview of European and National Case Law on Freezing and Confiscation proceedings* (Eurojust, Legal Service, 2014)

*Report on Eurojust's experience in the field of asset recovery, including freezing and confiscation* (Eurojust, Legal Service, 2014)

*Report on non-conviction-based confiscation* (Eurojust, 2013).

#### **B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a judikaturou ESLP**

Navržená právní úprava je v tomto směru významná, zejména pokud jde o rozšířené zabavení majetku upravené v článku 5 směrnice. Otázkou zabavení majetku založené na sníženém důkazním standardu, resp. na domněnce protiprávnosti nabytí určitého majetku, se ve značné míře zabýval Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“). Rozšířené zabavení majetku je relevantní zejména z pohledu článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, relevantní jsou v této souvislosti i články 7 a 13 Úmluvy a články 2 až 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě. V souvislosti s návrhem zákona o prokazování původu majetku vyvstává také otázka případného porušení zásady *ne bis in idem* obsažené v článku 4 Protokolu č. 7

k Úmluvě nebo otázka zásahu do práva na pokojné užívání majetku podle článku 1 Protokolu č. 1, pokud jde o kumulaci sankcí.

**Soulad s Úmluvou a judikaturou ESLP** (v příloze důvodové zprávy je připojen přehled relevantní judikatury ESLP, která se zabývá zajištěním a zabavením majetku na základě domněnek nebo pravděpodobnosti)

## **K zárukám na poli článku 6 Úmluvy**

*(Právo na spravedlivý proces)*

Vycházíme-li z premisy, že na zamýšlené řízení o zabavení majetku se bude vztahovat článek 6 Úmluvy (pouze výjimečně a za naplnění specifických kritérií se záruky článku 6 na určité řízení nevztahují, viz *Vilho Eskelinen proti Finsku*, č. 63235/00, rozsudek velkého senátu ze dne 19. dubna 2007), je na začátek třeba posoudit, zda se na něj bude vztahovat trestněprávní či civilní větev článku 6. Tato otázka byla předmětem posouzení ESLP v několika případech, přičemž ne vždy ESLP došel k závěru, že záruky článku 6 vztahující se k trestnímu řízení se použijí. Východiskem pro posouzení je povaha dotčeného řízení a opatření ve smyslu tzv. Engelovského testu (*Engel a ostatní proti Nizozemsku*, č. 5100/71 a další, rozsudek ze dne 8. června 1976), v první řadě systematické zařazení daného řízení ve vnitrostátním právním řádu.

Implementace směrnice je zamýšlena jako rozšíření trestněprávních oprávnění státu, mj. proto, aby byla zajištěna možnost mezinárodní justiční spolupráce. Zásadně by se tedy měla použít trestněprávní větev článku 6, neboť se nejedná o rozhodování o občanských právech a povinnostech, jako tomu je podle některých zahraničních právních úprav (srov. *Phillips proti Spojenému království*, č. 41087/98, rozsudek ze dne 5. července 2001).

Určení, která větev článku 6 se použije, má svůj význam zejména ve vztahu k otázce, zda a nakolik se na řízení vztahují speciální záruky článku 6, mj. zásada presumpce neviny obsažená v čl. 6 odst. 2 Úmluvy. I pokud jsou zabavovací normy součástí vnitrostátního trestního práva, použití těchto zásad stále nemusí být automatické.

Z judikatury ESLP vyplývá, že po vynesení rozsudku, odsuzujícího nebo zprošťujícího, se zásada presumpce neviny obsažená v čl. 6 odst. 2 Úmluvy neuplatní ve vztahu k výročkům o povaze a jednání již odsouzené osoby (např. domněnky o původu majetku z obchodu s drogami vyslovené v řízení o zabavení, ačkoli předcházející odsouzení se týkalo jiného trestného činu) s výjimkou případů, kdy by tato tvrzení svou povahou znamenala další vznesení obvinění v autonomním smyslu, který pojmu přikládá judikatura ESLP (*Van Offeren proti Nizozemsku*, č. 19581/04, rozhodnutí ze dne 5. července 2005, *Phillips proti Spojenému království*, § 34 – 36). Pokud řízení o zabavení předpokládaného výnosu trestné činnosti probíhá ve zvláštním řízení, které může být zahájeno pouze na základě odsouzení, podle ESLP se jedná o součást rozhodování o trestu ukládaného konkrétní osobě (*Van Offeren, Phillips*). To však nebude ten případ, jestliže ilegálně získaný majetek není prokazatelně ve vlastnictví dotčené osoby, tím spíše, pokud daná osoba byla zproštěna obžaloby (*Geerings proti Nizozemsku*, č. 30810/03, rozsudek ze dne 1. března 2007, § 41 – 51). Je tudíž stále třeba brát v potaz, že čl. 6 odst. 2 Úmluvy se nevztahuje pouze na samotné posouzení trestního obvinění, ale obecně může být použitelný i na soudní rozhodnutí následující po zproštění obžaloby (*Sekanina proti Rakousku*, č. 13126/87, rozsudek ze dne 25. srpna 1993, § 23 – 31; *Asan Rushiti proti Rakousku*, č. 28389/95, rozsudek ze dne 21. března 2000, § 24 – 32).

V některých členských státech Rady Evropy zproštění obžaloby nevylučuje uznání občanskoprávní odpovědnosti ve vztahu ke stejným skutkovým okolnostem, což se rovněž může potenciálně dostat do rozporu se zásadou presumpce neviny (*Orr proti Norsku*, č. 31283/04, rozsudek ze dne 15. května 2008, § 48 – 55).

Samotná směrnice v článku 8 obsahuje některé zásady týkající se spravedlivého procesu. Jedná se zejména o právo být informován o důvodech zajištění/zabavení majetku, právo na řádné odůvodnění příkazu k zabavení majetku a možnost účinně jej napadnout před soudem, možnost hájit se v řízení o zabavení majetku za pomoci právního zástupce a právo být o této možnosti informován. Tyto záruky jsou promítnuty i do právní úpravy zabránění části majetku v navržené právní úpravě.

Na zamýšlené řízení o zabavení majetku se tedy uplatní čl. 6 odst. 1 a obecné záruky v něm uplatněné. Těmi jsou posouzení nezávislým a nestranným soudem zřízeným na základě zákona, v přiměřené době a při respektování zásady kontradiktornosti řízení, ve kterém dotčená osoba bude moci soudu (resp. orgánu naplňujícího charakteristiky soudu v autonomním významu, který pojmu přisuzuje judikatura Soudu, v našem případě tedy primárně obecnému soudu) předložit své argumenty. Směrnice i její implementační úprava ve spojení se stávající úpravou v trestním řádu obsahuje záruky požadované čl. 6 odst. 3 Úmluvy.

#### **K zárukám na poli článku 1 Protokolu č. 1**

*(„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva. Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“)*

Směrnice předpokládá tři kategorie zásahu do majetkových práv jednotlivců. První kategorií je zabavení nástrojů a výnosů trestné činnosti v návaznosti na pravomocné odsouzení osoby, vůči níž je zabavení nařízeno. Tato možnost je v českém právním řádu již dnes obsažena.

Druhou možností je rozšířené zabavení majetku osoby odsouzené za trestný čin vedoucí, byť potenciálně, k majetkovému prospěchu, pokud okolnosti konkrétního případu naznačují, že daný majetek pochází z trestné činnosti (např. hodnota majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby).

Třetí možností je pak zabavení majetku třetích osob, na které byl tento majetek v hodnotě odpovídající výnosům z trestné činnosti převeden podezřelou nebo obviněnou osobou s cílem vyhnout se zabavení.

Zásah do majetkových práv musí v každém případě být na základě zákona, který splňuje kvalitativní požadavky na jasnost, dostupnost a předvídatelnost. Je nezbytné, aby sledoval legitimní cíl. V té souvislosti je třeba rozlišit, zda má řízení o zabavení preventivní či sankční účel (srov. např. *Raimondo proti Itálii*, č. 12954/87, rozsudek ze dne 22. února 1994). Břemeno uvalené na osobu, jejíž majetek je zabavován, nesmí být individuální a nadměrné, jinak bude zásah do majetkových práv dotčené osoby nepřiměřený (*Paulet proti Spojenému království*, č. 6219/08, rozsudek ze dne 13. května 2014, § 65). V souladu s tím stávající trestní řád ve spojení s navrženou úpravou obsahuje dostatečné právní záruky, které umožňují se účinně bránit proti nepřiměřenému zásahu do majetkových práv.

Druhá a třetí z výše zmíněných možností zásahu do majetkových práv předpokládají uplatnění zákonných domněnek. Judikatura ESLP zásadně takové domněnky připouští (*Salabiaku proti Francii*, č. 10519/83, rozsudek ze dne 7. října 1988):

„[...] Každý právní systém zná skutkové nebo právní domněnky. Úmluva jim samozřejmě v zásadě nebrání, ale v trestních věcech nutí smluvní státy, aby v tomto ohledu nepřekročily určitou mez. Pokud by se [...] odstavec 2 článku 6 omezoval na zakotvení záruky, kterou musejí respektovat soudci v průběhu soudních řízení, jeho požadavky by se ve velké míře překrývaly s povinností nestrannosti, kterou ukládá odstavec 1. Vnitrostátní zákonodárce by zejména mohl podle libosti zbavit soudce rozhodujícího o vině skutečné možnosti vlastní úvahy a presumpci neviny její podstaty, jestliže by slova „prokázána zákonným způsobem“ měla znamenat nepodmíněný odkaz na vnitrostátní právo. Takový výsledek by nebyl v souladu s předmětem a účelem článku 6, který tím, že chrání právo každého na spravedlivý proces a zejména na možnost těžit se z presumpce neviny, má za cíl zakotvit základní princip vlády práva [...].

Článek 6 odst. 2 tudíž není lhostejný k právním nebo skutkovým domněnkám obsaženým v trestním právu. Vyžaduje po státech, aby je udržely v určitých rozumných mezích, které vezmou v potaz význam toho, co je v dané věci v sázce, a zachovaly práva obhajoby.“

Takové domněnky nicméně nesmí dávat prostor ke svévoli, resp. musejí být vyvratitelné (*mutatis mutandis*, *James, Wells and Lee proti Spojenému království*, č. 25119/09 a další, rozsudek ze dne 18. září 2012, § 217). Pokud řízení, ve kterém jsou takové domněnky uplatněny, skýtá dostatečné záruky, aby mohly být vyvráceny, není takové řízení zásadně neslučitelné s Úmluvou, byť obrací důkazní břemeno (*Grayson a Barnham proti Spojenému království*, č. 19955/05 a 15085/06, rozsudek ze dne 23. září 2008, § 42 – 49).

Implementační úprava nepřistupuje až na úroveň domněnky a obráceného důkazního břemene, ale pouze snižuje důkazní standard na úroveň pravděpodobného kriminálního původu majetku.

Pokud jde o zabavení věcí náležejících třetí osobě, která nebyla odsouzena, je zapotřebí zachovat přiměřenost takového zásahu (srov. *Raimondo proti Itálii*, cit. výše). Ve vztahu k těmto třetím osobám je též relevantní, zda se jedná o řízení *in rem* směřující vůči majetku či vůči osobě a zda může být osoba, jejíž majetek byl zabaven, následně v souvislosti se stejným majetkem stíhána, což by mohlo vést ke konfliktu se zásadou *ne bis in idem* (srov. *Butler proti Spojenému království*, cit. výše).

Všechny osoby dotčené na majetkových právech musí mít v každém případě možnost předložit své argumenty orgánům splňujícím požadavky článku 6 (tj. primárně soudu), které budou mít pravomoc posoudit, zda byla dodržena rovnováha mezi jednotlivými zájmy. Taková práva jim navržená úprava ve spojení se stávající právní úpravou poskytuje.

Právo na pokojné užívání majetku je relevantní hodnotit také z toho pohledu, zda v případě, že bude přijat aktuálně projednávaný návrh zákona o prokazování původu majetku, nebude dotčená osoba vystavena přílišným sankcím, jestliže jí majetek nelegitimního původu bude nejprve zdaněn a bude jí uloženo penále a následně jí bude tento majetek v trestním řízení odčerpán. Taková úprava by mohla pro dotčenou osobu znamenat nepřiměřenou zátěž, neboť by došlo ke kumulaci sankcí (penále a následně odčerpání majetku). K tomu lze uvést příkladmo rozsudek ESLP ve věci *Gabrić proti Chorvatsku* (5. 2. 2009, č. 9702/04) a rozsudek ESLP ve věci *Ismaylov proti Rusku* (6. 11. 2008, č. [20110/13](#)). Z uvedených rozhodnutí ESLP vyplývá, že **odčerpání majetku poté, co dotyčnému byla uložena již nějaká sankce sledující stejný účel, lze považovat za nepřiměřené pouze v případě,**



**že nejsou zjištěny žádné okolnosti svědčící o nelegitimním původu takového majetku.** U rozšířeného zabavení majetku jsou však zjištěny okolnosti svědčící o nelegitimním původu majetku, neboť jednak byla dotčená osoba odsouzena za trestnou činnost typicky generující výnosy a jednak jsou zjištěny další skutečnosti odůvodňující závěr o kriminálním původu majetku, zejména hrubý nepoměr mezi jejími legálními příjmy a celkovým majetkem v rozhodném období, takže jde o odlišný případ. Soud nicméně v konkrétním případě hodnotí všechny relevantní skutečnosti a při ukládání zabrání části majetku a stanovení rozsahu tohoto ochranného opatření postupuje v souladu se zásadou přiměřenosti, přičemž zohledňuje i jiné trestní sankce, které mají pachatele postihnout na majetku.

## **K ostatním článkům Úmluvy a jejích protokolů**

### ***Článek 7 Úmluvy (uložení trestu jen na základě zákona)***

Z uvedeného článku plyne požadavek na to, aby řízení o zabavení majetku mělo zákonný základ, který naplní kvalitativní požadavky Úmluvy, tj. jasnost, dostupnost a předvídatelnost.

### ***Článek 13 Úmluvy (právo na účinné prostředky nápravy tvrzeného porušení Úmluvy)***

Článek 13 je použitelný pouze ve spojení s hájitelným tvrzením o porušení některého z „hmotných“ práv garantovaných Úmluvou. V případě zabavení majetku tedy primárně s článkem 1 Protokolu č. 1. S ohledem na článek 6 je možné, že jeho ustanovení „absorbují“ článek 13 a samy o sobě poskytují dostatečné záruky, včetně účinného prostředku nápravy.

### ***Články 2 až 4 Protokolu č. 7***

Protokol č. 7 k Úmluvě obsahuje záruky týkající se obecně trestního řízení, tj. tyto záruky musí být splněny i v případě rozšířeného zabavení majetku, tj. zejména právo na odvolání, právo na odškodnění za nezákonné odsouzení a zákaz dvojího trestání (srov. *Butler proti Spojenému království*, cit výše).

Ve světle výše uvedeného je možné uzavřít, že řízení o zabavení majetku uplatňující zákonné domněnky nebo snižující důkazní standard není *a priori* v rozporu s Úmluvou. Musí je však za všech okolností doprovázet dostatečné procesní záruky, které zajistí, že při rozhodování o zajištění a zabavení majetku nebude prostor pro svévoli a případné zásahy budou přiměřené, přičemž dotčené osobě se vždy dostane možnosti napadnout takový zásah před nezávislým a nestranným soudem v kontradiktorním řízení.

## **Soulad s ústavními předpisy**

Pokud jde o zhodnocení navržené právní úpravy s ústavním pořádkem, relevantní je zejména článek 11 Listiny základních práv a svobod zaručující právo na ochranu majetku. Ústavní soud ve své judikatuře nicméně připomíná, že základní právo na ochranu majetku zaručené článkem 11 Listiny a čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě není absolutní a stát do něj může za podmínek stanovených těmito články zasáhnout. Test ústavnosti zásahu státu do práva na ochranu majetku spočívá v posouzení, zda se v konkrétním případě jednalo o majetek, zda zásah byl uskutečněn na základě zákona, byl nezbytný v demokratické společnosti a sledoval legitimní cíl (např. usn. ÚS Sp.zn. IV. ÚS 3690/12). Jak plyne z odborné literatury, „i v demokratickém právním státě je *ultima ratio* připuštěna možnost zbavení vlastnictví bez náhrady jako trest. Trest zabavení či propadnutí majetku, případně opatření spočívající v jeho zajištění však nesmí být nepřiměřený.“ (Wagnerová, E.; Šimíček, V., a kol.: Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012).

Výše citovaný komentář k Listině základních práv a svobod odkazuje na rozsáhlou judikaturu ESLP, který k věci judikoval, že „každý zásah do práva na pokojné užívání majetku musí zachovávat „spravedlivou rovnováhu“ mezi potřebami obecného zájmu společnosti a požadavky ochrany základních práv jednotlivce. Především musí existovat vztah rozumné přiměřenosti mezi použitými prostředky a cílem, kterého má být opatřením zasahujícím do majetkových práv dosaženo.“ (srov. *Forminster Enterprises Limited proti České republice*). ESLP následně definoval hlavní kritéria při posuzování, zda byla zachována požadovaná spravedlivá rovnováha. Těmito kritérii jsou: přiměřenost břemena uvaleného na stěžovatele, charakter zásahu, sledovaný cíl, povaha dotčených majetkových práv a chování stěžovatele i orgánů zasahujícího smluvního státu.

Předmětnou problematikou se ve své rozhodovací praxi zabýval též Ústavní soud České republiky (sp. zn. IV. ÚS 174/04), který ve vztahu k omezení vlastnického práva, jakožto trestněprávní sankci, zformuloval následující tezi: „rozhodnutí musí mít zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny), musí být vydáno příslušným orgánem (čl. 2 odst. 2, čl. 38 odst. 1 Listiny) a nemůže být projevem svévole (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny)“.

Vzhledem k tomu, že Ústavní soud opírá svou rozhodovací praxi o bohatou judikaturu ESLP, který vychází ze stejných standardů, rozuměj lidských práv, která jsou zakotvena v českém ústavním pořádku, lze odkázat na to, co již bylo uvedeno v hodnocení souladu navržené úpravy s Úmluvou.

### **Soulad s právními předpisy EU**

Z právních předpisů Evropské unie se problematikou zajištění a zabavení majetku v trestním řízení kromě samotné směrnice zabývá společná akce Rady 98/699/SVV ze dne 3. prosince 1998 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní, jež byla směrnicí plně nahrazena, a dále pak rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní, jehož články 3 a 4 byly nahrazeny směrnicí, jakož i rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti, jehož článek 1 první čtyři odrážky a článek 3 byly nahrazeny směrnicí. Navržená úprava je s nimi v souladu.

Oblastí poskytování mezinárodní justiční spolupráce v oblasti zajištění a odčerpání majetku v trestním řízení se zabývají zejména následující rámcová rozhodnutí:

- rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii,
- rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci.

Předmětná rámcová rozhodnutí sice přímo neupravují problematiku obsaženou v návrhu zákona, neboť se primárně týkají mezinárodní justiční spolupráce v oblasti zajištění a odčerpání majetku v trestních věcech, úprava obsažená v návrhu by nicméně měla přispět k jejich účinnější aplikaci. Uvedených rámcových rozhodnutí se navržená úprava dotýká v tom směru, že terminologicky mění implementační úpravu v návaznosti na vymezení pojmu „nástroj trestné činnosti“ a „výnos z trestné činnosti“ v trestním řádu.

Navržené právní úpravy se dále dotýkají následující právní předpisy EU:

- rámcové rozhodnutí Rady ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků,
- rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu,

- rámcové rozhodnutí Rady 2003/568/SVV ze dne 22. července 2003 o boji proti korupci v soukromém sektoru,
- rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami,
- rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV,
- čl. 7, 8, 17, 47, 48 a 49 Listiny základních práv EU.

### **Soulad s mezinárodními smlouvami**

Oblastí zajištění a odčerpání majetku v trestním řízení se také dotýká řada mezinárodních smluv, jež upravují zejména otázky poskytování justiční spolupráce při zajištění a následném odčerpání majetku, typicky výnosů a nástrojů trestné činnosti. Jde zejména o následující mnohostranné úmluvy:

- Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (č. 462/1991 Sb.),
- Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (č. 25/2000 Sb. m. s.),
- Trestněprávní úmluva o korupci (č. 70/2002 Sb. m. s.),
- Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (č. 33/1997 Sb.),
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (č. 18/2006 Sb. m. s., č. 9/2010 Sb. m. s.).

Navržená právní úprava s nimi není v rozporu.

Česká republika má také uzavřenou řadu dvoustranných mezinárodních smluv, které se týkají vzájemného poskytování justiční spolupráce, tyto smlouvy však problematiku obsaženou v návrhu přímo neupravují.

### **C. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace**

Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro ně odlišné podmínky.

#### **D. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů, dopadů na podnikatelské prostředí, sociálních dopadů a dopadů na životní prostředí**

Navrhovaná právní úprava se dotýká oblasti ochrany osobních údajů a soukromí ve smyslu článku 10 Listiny základních práv a svobod a článku 8 Listiny základních práv EU, neboť v souvislosti s rozšířením pravomocí orgánů činných v trestním řízení zjišťovat informace o majetku pro účely jeho zajištění a odčerpání dochází k rozšíření zpracování osobních údajů v návaznosti na rozšíření důvodů umožňujících vyžadování bankovních informací a informací z evidencí investičních nástrojů. Stávající úprava vyžadování těchto informací se rozšiřuje vůči obviněnému v tom směru, že tyto údaje lze vyžadovat pro účely zjištění jeho majetkových poměrů již v přípravném řízení, a vůči obviněnému i jiným osobám v tom směru, že lze tyto informace vyžadovat také pro účely zajištění věci v trestním řízení. Účelem vyžádání si uvedených informací je tak, pokud jde o obviněného, jednak zjištění jeho majetkových poměrů pro účely uložení příslušné trestní sankce, jednak zjištění hrubého nepoměru mezi majetkem a zákonnými příjmy obviněného, což je jednou z potřebných podmínek pro uložení ochranného opatření zabrání části majetku. Ve vztahu ke třetím osobám jsou tyto informace zjišťovány, pokud jsou dány poznatky, že jsou osobami, na něž pachatel převedl pravděpodobný výnos z trestné činnosti, popř. že se u nich nacházejí či nacházely nástroje trestné činnosti, a přichází u nich v úvahu zajištění věci pro účely jejího zabrání. Tyto informace je nezbytné zjišťovat již v přípravném řízení, neboť jedině tak je možné dosáhnout včasného a efektivního zajištění a následného odčerpání věcí spojených s trestnou činností, popř. náhradních hodnot za ně.

Dále se upravuje nově pravomoc státního zástupce a v řízení před soudem předsedy senátu požadovat od orgánů Finanční správy České republiky informace o výši stanovené daně z příjmů. Půjde tak o informace obsažené v rozhodnutí o stanovení daně, tj. platebním výměru nebo dodatečném platebním výměru. Může jít přitom o rozhodnutí vydané na základě podaného daňového tvrzení (přiznání), nebo stanovené z moci úřední (zpravidla na základě provedené daňové kontroly). Průlom do daňové mlčenlivosti se netýká dalších informací obsažených ve spise pocházejících zejména z vyhledávací a kontrolní činnosti správců daně z příjmů.

Pokud jde o oprávnění orgánů činných v trestním řízení vyžadovat prohlášení o majetku, oproti stávající právní úpravě se toto oprávnění rozšiřuje i vůči třetím osobám, jejichž věci mohou podléhat zajištění z důvodu, že jsou spojeny s trestnou činností, nebo jde o náhradní hodnotu za výnos nebo nástroj trestné činnosti. Nepředpokládá se nicméně, že by tento nástroj byl vůči třetím osobám příliš využitelný, neboť míří zejména na zjišťování legálního majetku – u majetku spojeného s trestnou činností nelze očekávat, že by jej osoba činící prohlášení do prohlášení uvedla, resp. by zřejmě využila oprávnění odmítnout učinit prohlášení.

Osobní údaje budou zpracovávány v souladu s právní úpravou obsaženou v trestních předpisech a v zákonu o ochraně osobních údajů (s výjimkami uvedenými v § 3 odst. 6 písm. d) zákona o ochraně osobních údajů). V tomto směru navržená právní úprava neobsahuje žádnou odchylku.

V souladu s vymezeným účelem zpracování a zásadou přiměřenosti a šetření práv dotčených osob budou osobní údaje zpracovávány pouze v nezbytném rozsahu. Informace obsahující osobní údaje, které takto orgány činné v trestním řízení získají a budou relevantní pro dané trestní řízení, jsou součástí trestního spisu a plně se na ně vztahují veškeré postupy a záruky spojené s ochranou údajů v trestním spisu, tj. seznámit se s nimi mohou pouze příslušné orgány činné v trestním řízení a osoby oprávněné nahlížet do trestního spisu. Veškeré

informace, které jsou vyžádány od finančních institucí nebo od správců evidencí podle § 8 odst. 2 tr. ř., a stejně tak i všechna učiněná prohlášení o majetku, jsou součástí trestního spisu. I negativní informace o majetku jsou informace důležité pro trestní řízení a mnohdy jsou tyto informace využívány právě ze strany obhajoby.

Doba uchovávání těchto údajů odpovídá skartační době jednotlivých trestních spisů podle skartačních řádů pro jednotlivé orgány činné v trestním řízení.

Orgány činné v trestním řízení mají povinnost šetřit při zpracování údajů soukromí subjektu údajů, osobní údaje řádně zabezpečit a dodržovat stanovené skartační lhůty. Subjekt údajů pak má oprávnění vyplývající z § 21 zákona o ochraně osobních údajů, které může realizovat na základě nahlížení do trestního spisu podle § 65 tr. ř. (jako obviněný nebo zúčastněná osoba). K samotnému zpřesňování získaných údajů pak může docházet v rámci celého trestního řízení, zejména v rámci dokazování. V tomto směru navržená právní úprava nepřináší nic specifického oproti stávající úpravě a plně se uplatní záruky obsažené v trestním řádu a v zákoně o ochraně osobních údajů. Stejně tak i úprava ošetřující ochranu osobních údajů v zákonu o Policii ČR ukládá Policii ČR povinnost zabezpečit osobní údaje před neoprávněným přístupem, změnou, zničením, ztrátou nebo odcizením, zneužitím nebo jiným neoprávněným zpracováním. Policie je dále povinna učinit nezbytná opatření pro zajištění bezpečnosti a spolehlivosti provozovaných informačních systémů.

K neoprávněnému zásahu do soukromí by mohlo dojít pouze v případě vadného postupu orgánů činných v trestním řízení, které by nedodržely povinnosti, které pro ně plynou z právních předpisů, a pokud by tyto údaje neoprávněně zpracovávaly nebo předaly jinému, popř. pokud by údaje nedostatečně zabezpečily a došlo by k úniku informací. Vzhledem k uvedenému jsou nastaveny přísné podmínky pro nakládání s trestními spisy a všechny orgány činné v trestním řízení jsou vázány povinností mlčenlivosti. Obdobné podmínky obsahuje i zákon o Policii ČR (srovnej § 79 a násl. zákona), včetně povinnosti obecné mlčenlivosti (§ 115 zákona). Při porušení povinností se tyto orgány vystavují správnímu, popř. i trestnímu postihu.

Vzhledem k uvedenému lze uzavřít, že úprava nakládání s osobními údaji v trestním řízení splňuje požadované záruky a dílčí rozšíření rozsahu zpracovávaných osobních údajů na těchto zárukách nic nemění. Účelem tohoto zpracování je zjištění majetku spojeného s trestnou činností a jeho odčerpání, což je ve veřejném zájmu a sledovaný cíl tak převyšuje zájem na ochraně soukromí dotčeného subjektu údajů.

Navrhovaná právní úprava nemá vliv na životní prostředí.

Navrhovaná právní úprava může být, pokud jde o pachatele trestné činnosti a popř. o osoby jemu blízké nebo třetí osoby spojené s pachatelem trestné činnosti, spojena se sociálními dopady a dopady na podnikatelské prostředí v důsledku odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti, jakož i pravděpodobných výnosů z trestné činnosti, těmto osobám, taková opatření nicméně sledují legitimní cíl, kterým je ochrana společnosti před pácháním trestné činnosti a odčerpání majetku nabytého nezákonným způsobem nebo sloužícího k páchání trestné činnosti.

## **E. Zhodnocení korupčního rizika**

Navrhovaná právní úprava není spojena s vyššími korupčními riziky, než kterým čelí orgány činné v trestním řízení obecně, zejména u zájmových nebo politických kauz. Korupční riziko

pro ně není nové, je přítomno i při účinnosti stávající právní úpravy. Prostředky ochrany proti tomuto riziku jsou tudíž obsaženy již ve stávající právní úpravě. Předně jsou to zákonné požadavky a postupy při výběru osoby státního zástupce a soudce, u nichž jsou kladeny zvýšené nároky na jejich morální integritu a osobnostní záruky. Dále jsou to pak určité mechanismy kontroly, jež spočívají zejména ve výkonu dozoru státního zástupce nad zákonností postupu policejního orgánu a ve výkonu dohledu vyššího státního zastupitelství nad nižším státním zastupitelstvím, jakož i v systému řádných (stížnost, odvolání) a mimořádných (dovolání, stížnost pro porušení zákona, obnova řízení) opravných prostředků.

Kromě těchto procesních pojištění se čelí tomuto riziku i hrozbou trestního stíhání toho, kdo úplatek nabídl, poskytl nebo slíbil, jakož i toho, kdo si dal úplatek slíbit nebo jej přijal. Je-li pachatelem trestného činu přijetí úplatku úřední osoba, jde o okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, kde hrozí trest odnětí svobody ve výši tři léta až deset let (v případě, kdy byl tento trestný čin spáchán v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, je dána trestní sazba pět až dvanáct let). V případě podplacení je rovněž skutečnost, že byl tento trestný čin spáchán vůči úřední osobě, okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (pachateli v tomto případě hrozí podle § 332 odst. 2 trestního zákoníku trest odnětí svobody ve výši jeden až šest let).

## **I. Obecná kritéria hodnocení korupčních rizik**

### **1. Přiměřenost**

Rozsah návrhu je přiměřený množině vztahů, které má upravovat. Novela přináší dílčí rozšíření kompetencí orgánů činných v trestním řízení v oblasti rozšířeného zabavení majetku, což však sleduje legitimní cíl, kterým je důsledné naplnění zásady, že „trestná činnost se nevyplácí“, a zajištění dostatečného postihu pachatele trestné činnosti, který jej má odvrátit od dalšího páčání trestné činnosti. Nic se přitom nemění na všech zásadách trestního řízení, jež je třeba důsledně aplikovat, zejména na zásadě přiměřenosti a zdrženlivosti při zásazích do práv osob zúčastněných na trestním řízení a plného šetření jejich práv.

### **2. Efektivita**

Jedním z hlavních cílů návrhu zákona je zvýšení efektivity v oblasti zajištění a odčerpávání majetku v trestním řízení. Návrh zákona byl připraven za součinnosti orgánů aplikujících právo, a proto lze očekávat, že dojde k plné implementaci právních norem obsažených v tomto návrhu.

### **3. Odpovědnost**

V případě zajištění a odčerpání majetku v trestním řízení se procesně postupuje podle trestního řádu, který je základním procesním předpisem trestního práva procesního a jako takový vždy přesně stanoví, který orgán nese odpovědnost za konkrétní rozhodnutí. Zásady, na kterých je trestní řád vystavěn a které zůstávají zachovány i v předkládaném návrhu, zabezpečují rozdělení pravomocí mezi jednotlivé orgány činné v trestním řízení. Toto rozdělení není neúčelné a vždy je možné určit osobu, která dané rozhodnutí učinila. Návrh zákona stávající právní úpravu nemění, pokud jde o orgány, jež jsou příslušné k přijetí jednotlivých rozhodnutí, a u nově navržených institutů zachovává koncepci vycházející z principů, na nichž jsou založeny obdobné instituty existující ve stávající právní úpravě.

### **4. Opravné prostředky**

Právní normy obsažené v předkládaném návrhu poskytují možnost uplatnění opravného prostředku proti rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení. Návrh v tomto směru významně posiluje právní ochranu osob oproti stávající úpravě, pokud jde o zajištění

movitých věcí pro jiné než důkazní účely, neboť nově je požadována forma usnesení a o opravném prostředku rozhoduje soud. Poučení o opravném prostředku je součástí příslušného rozhodnutí.

#### 5. Kontrolní mechanismy

Návrh zákona nevytváří žádnou novou organizační strukturu, která by vyžadovala vytvoření nových kontrolních mechanismů. Kontrola je zajištěna systémem řádných a mimořádných opravných prostředků, formou dozoru státního zástupce nad zákonností postupu policejního orgánu a formou dohledu vyššího státního zastupitelství nad nižším státním zastupitelstvím. Vedle toho se uplatní i principy odpovědnosti podle služebního předpisu dle § 5 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, pro policejní orgány a principy odpovědnosti za kárná provinění u státních zástupců a soudců.

### **Zvláštní část**

#### **K části první – změna trestního zákoníku**

##### **K bodům 1, 6, 7 a 9 (§ 70 odst. 3 a § 101 odst. 3 a 6 a § 103 odst. 1)**

S ohledem na definici výnosu obsaženou v článku 2 směrnice, která pod tento pojem podřazuje i všechen ocenitelný užitek z věcí pocházejících z trestné činnosti, a s ohledem na článek 4 směrnice, který požaduje zabavení výnosů z trestné činnosti, se výslovně uvádí, že trest propadnutí věci postihuje i plody a užitky takové věci, pokud náleží osobě, jejíž věc má propadnout nebo být zabrána, neboť tyto nejsou jako takové kryty důvody propadnutí nebo zabránění, přičemž ne vždy sledují osud věci hlavní, proto je třeba postavit najisto, že i ony jsou považovány za výnos z trestné činnosti vždy, když náleží (výklad tohoto pojmu viz § 135 tr. zák.) osobě, jejíž věc je postižena propadnutím nebo zabráním.

Podle § 491 NOZ je plodem to, co věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, ať s přičiněním člověka nebo bez něho. Za plody jsou považovány pouze věci hmotné (např. zvířecí mláďata, ovoce, kravské mléko, vejce). Užitky jsou to, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy, typicky je za ně považováno nájemné, renty, dividendy apod.

Zároveň se upravují příslušné odkazy.

##### **K bodům 2, 8, 10 a 11 (§ 98 odst. 1, § 102a a § 104 odst. 1 a 2)**

Do systému trestních sankcí upravených trestním zákoníkem se v návaznosti na požadavky článku 5 a bodu 20 preambule směrnice zavádí nové ochranné opatření zabránění části majetku. Možná zvažovaná řešení způsobu implementace požadavků článku 5 směrnice a jejich výhody a nevýhody jsou popsány v obecné části důvodové zprávy (část 2), na niž lze v tomto směru odkázat.

Podle článku 5 směrnice mají členské státy povinnost zavést rozšířené zabavení majetku alespoň u korupčních trestných činů, účasti na zločinném spolčení, trestných činů spojených s dětskou pornografií a trestných činů spojených s počítačovou kriminalitou vymezených v příslušných právních předpisech EU a u trestných činů uvedených v článku 3 směrnice (pokud je v právních nástrojích uvedených v článku 3 stanovena horní hranice trestní sazby nejméně 4 roky, nebo v případě, že příslušný právní nástroj žádnou hranici trestní sazby nestanoví, pokud jsou v něm uvedené trestné činy postižitelné podle vnitrostátního práva členského státu trestní sazbou s horní hranicí nejméně 4 roky), pokud má soud na základě

okolností případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby, za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti.

Podle bodu 21 preambule směrnice *by rozšířené zabavení majetku mělo být možné v případě, kdy má soud za to, že dotyčný majetek pochází z trestné činnosti. To neznámá, že musí být prokázáno, že dotyčný majetek pochází z trestné činnosti. Členské státy mohou například stanovit, že je dostatečné, pokud soud bude považovat za pravděpodobnější nebo může důvodně předpokládat, že je podstatně pravděpodobnější, že dotyčný majetek pochází z trestné činnosti, než z jiných činností. V této souvislosti musí soud zvážit zvláštní okolnosti případu včetně skutečností a dostupných důkazů, na jejichž základě by mohlo být vydáno rozhodnutí o rozšířeném zabavení majetku. Skutečnost, že majetek určité osoby je neúměrný jejímu legálnímu příjmu, by mohla patřit mezi skutečnosti umožňující soudu učinit závěr, že majetek pochází z trestné činnosti. Členské státy by rovněž mohly stanovit podmínku určitého časového období, během něhož by se o majetku mohlo předpokládat, že pochází z trestné činnosti.*

Uvedené ochranné opatření má za cíl postihnout majetek, u něhož jsou dány silné indicie svědčící o jeho „kriminálním“ původu, tak, aby bylo zabráněno dalšímu páčání trestné činnosti a aby byl odčerpán majetek pravděpodobně pocházející z nespécifikované trestné činnosti. Uvedené opatření nemá charakter trestu za spáchaný trestný čin, ale směřuje do budoucna a má preventivní a ochranný charakter (chrání společnost před dalším páčáním trestné činnosti, pachateli je třeba odčerpát neoprávněné výhody pocházející z trestné činnosti, aby nebyl motivován k jejímu dalšímu páčání) – jeho prostřednictvím se odčerpává neoprávněný zisk z trestné činnosti. Nevyžaduje se, aby bylo prokázáno, že takový majetek je nástrojem nebo výnosem z konkrétního trestného činu, ale prostřednictvím uvedeného ochranného opatření se postihují případy, kdy nejsou žádné důkazy svědčící legálnímu původu majetku nabytého v určitém období časově souvisejícím se spáčáním trestného činu, za který je osoba odsouzena, a s ohledem na všechny okolnosti má soud za to, že takový majetek pochází z trestné činnosti, byť nespécifikované.

Podmínkami pro uložení uvedeného ochranného opatření pachateli tedy jsou:

- pachatel je uznán vinným za stanovený úmyslný trestný čin generující zisk,
- další skutečnosti, na jejichž základě má soud za to, že majetek má původ v trestné činnosti (zejména nepoměr mezi zákonnými příjmy a celkovým majetkem pachatele v rozhodném období, včetně majetku, který pachatel v rozhodném období převedl na jiné osoby nebo uskupení, předchozí odsouzení pachatele za trestný čin generující zisky, styky s kriminálními osobami, účast v organizované skupině zaměřené na zisk, převody peněžních prostředků zásadně v hotovosti).

S přihlédnutím k zahraničním úpravám se rozhodné časové období, v němž bude zkoumán nepoměr mezi celkovým majetkem a příjmy pachatele nabytými v souladu se zákonem, navrhuje stanovit jako období nejdéle 5 let před spáčáním trestného činu až do doby odsouzení za trestný čin, přičemž sledované období může být i kratší. Takové období je v úzké časové souvislosti se spáčáním trestným činem, zohledňuje dobu uchovávaní potřebných informací jinými orgány a osobami a není nepřiměřeně zatěžující vůči dotčené osobě, pokud jde o uchovávaní dokladů o původu majetku.

Pokud budou splněny zákonné podmínky pro uložení tohoto ochranného opatření, soud může uložit pachateli zabránění věcí, u kterých byly předloženy dostatečné důkazy umožňující učinit



závěr o jejich původu z trestné činnosti. Byl-li zjištěn nepoměr mezi příjmy pachatele nabytými v souladu se zákonem a celkovým majetkem zjišťovaným v rozhodném období, může soud uložit zabrání jakýchkoli věcí (i legálního původu) až do výše zjištěného nepoměru. Přitom postupuje v souladu se zásadou přiměřenosti a zohlední i jiné trestní sankce, které mají pachatele postihnout na majetku. V případě, že ze zákonem vymezených důvodů nelze nebo není vhodné zabrat určitou konkrétní věc, je možné zabrat náhradní hodnotu až do výše hodnoty původní věci (náhradní hodnotou může být jiná věc nepřesahující hodnotu věci původní, nebo peněžitá částka až do výše hodnoty původní věci).

Zabrané věci a zabraná peněžitá částka připadají státu (zabranou peněžitou částku ÚZSVM jménem státu exekučně vymáhá).

Pachatel má možnost dokládat legální původ majetku, který nabyt ve sledovaném období, a ovlivnit tak konečný rozsah uloženého ochranného opatření (přitom stačí prokázat, že je pravděpodobné, že majetek pochází z jiných než nezákonných zdrojů, rovněž nemusí legální původ prokázat nade vší pochybnost).

K pojmu „nepoměr“ srov. varianty uvedené v obecné části. Byť zákon výši tohoto nepoměru nespécifikuje a ponechává jeho vymezení na soudní judikatuře, v souladu se zásadou přiměřenosti lze očekávat, že k uložení tohoto ochranného opatření nepostačí jakýkoli nepoměr, ale musí jít o nepoměr výraznější, který odůvodňuje takovýto zásah do majetkové sféry pachatele.

Navržená úprava dále počítá s možností uložit toto ochranné opatření i osobě odlišné od pachatele ve vztahu ke konkrétní věci, kterou na ni pachatel převedl nebo kterou nabyt, pokud tato osoba věděla o nezákonném původu majetku či o nezákonném účelu nabytí takového majetku. O absenci dobré víry může mimo jiné svědčit i bezúplatné nabytí majetku nebo jeho nabytí za nápadně výhodných podmínek<sup>7</sup>, stejně jako nápadně rychlé převody majetku v době po zahájení trestního řízení. Je-li ukládáno zabrání jiné osobě, ve vztahu k zabírané věci musí být splněny podmínky, že by ji jinak bylo možné zabrat pachateli.

Dále je umožněno postihnout majetek, který pachatel nabyt do společného jmění manželů. Tato úprava vychází ze specifické povahy institutu společného jmění manželů, kdy tím, že pachatel získá určitý majetek pravděpodobně trestnou činností, nabývá přímo ze zákona takový majetek „bezplatně“ také jeho manžel/ka, přičemž tento majetek by nemohl být zabrán, neboť nepatří do výlučného vlastnictví pachatele. Manžel/ka by tak profitoval/a z pravděpodobné trestné činnosti pachatele a profitoval by z ní i pachatel, neboť jemu by bez této úpravy nebylo možné zabrat žádnou věc, kterou nabyt do společného jmění manželů, a tím by se postihu velmi snadno vyhnul (v případě trestné činnosti by vlastnictví k takovým věcem manželé nenabyli, ale v tomto případě není trestná činnost nade vší pochybnost prokázána a dotyčný za ni není odsouzen, tudíž k nabytí věcí do společného jmění manželů dojít může). Nejde o postih legálního majetku, a tedy o trest, ale o opatření odčerpávající neoprávněný prospěch získaný pravděpodobně trestnou činností. Manželovi - manželce přitom není upřeno právo objasnit původ majetku a doložit, že byl nabyt legálně. Kromě toho nejde o obligatorní případ zabrání, ale o fakultativní postup, kdy soud přihlíží ke všem okolnostem a rozhodným skutečnostem a řídí se zásadou přiměřenosti.

---

<sup>7</sup> Např. podle slovinského zákona dokonce platí vyvratitelná domněnka, že majetek nezákonného původu byl převeden bezplatně nebo za úplatu, která neodpovídá skutečné hodnotě, pokud byl převeden na úzce propojené osoby nebo na členy užší rodiny.

Zabrat lze i věc, která je součástí majetku ve svěřenském fondu nebo obdobném zařízení (nemusí nutně jít o fond zřízený pachatelem, může majetek vložit i do cizího svěřenského fondu podle § 1468 NOZ, věc se zabírá svěřenskému správci, který však není vlastníkem takového majetku).

Zabrání se nevztahuje na věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb osoby, které se zabírá část majetku, nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je podle zákona povinna pečovat. Zabrání postihuje i plody a užitky věci.

Zabrání části majetku je stejně jako jiné trestní sankce koncipováno jako **fakultativní**, při jeho ukládání se soud řídí obecnými zásadami pro ukládání trestních sankcí a pro ukládání ochranných opatření (§ 37 a 38 a § 96 a 97 tr. zák.) a přihlíží i k zájmům třetích osob.

V případě, že bude přijat návrh zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení, budou peněžní prostředky získané na základě ochranného opatření zabrání části majetku využity pro poškozené, čímž opět dojde k zlepšení uspokojování jejich majetkových nároků, neboť se rozšíří majetek takto využitelný. Pokud by k přijetí uvedeného zákona nedošlo, bude soud při zvažování ukládání tohoto ochranného opatření a při vymezení jeho rozsahu zohledňovat oprávněné zájmy poškozených v souladu s § 38 odst. 3 tr. zák.

Dále se upravují příslušné odkazy.

### **K bodu 3 (§ 98 odst. 3)**

Výslovně se upravuje vztah mezi trestem propadnutí majetku a ochranným opatřením zabrání části majetku, kdy je vyloučeno uložit tyto sankce vedle sebe ve vztahu k stejné části majetku.

### **K bodům 4 a 5 (§ 101 odst. 2)**

Upravuje se užitá terminologie, aby lépe vyjadřovala skutečnost, že majetek ve svěřenském fondu nemá vlastníka, a dále se doplňují i zařízení obdobná svěřenským fondům, která se řídí cizím právem, byť působí na území České republiky.

### **K bodu 12 (§ 135)**

V návaznosti na nový občanský zákoník se upravuje terminologie užitá v tomto ustanovení, neboť občanský zákoník opustil užívání pojmu „majitel“.

### **K bodu 13 (§ 227)**

S ohledem na novou úpravu prohlášení o majetku v § 7a tr. ř., která předpokládá možnost vyzvat k podání prohlášení o majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován pro účely zajištění, také osobu jí blízkou, je třeba upravit trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku tak, aby postihoval i osobu, která poruší svou povinnost učinit prohlášení o majetku jiné osoby.

### **K bodu 14 (poznámka pod čarou č. 1)**

V návaznosti na legislativní požadavky spojené s implementací právních předpisů EU se výslovně doplňuje, že předmětný návrh zajišťuje implementaci směrnice.

### **K článku II – přechodné ustanovení**

Přechodné ustanovení zohledňuje zákaz retroaktivity, který je třeba uplatnit ve vztahu k prokazování původu majetku nabytého v rozhodném období.

## **K části druhé – změna trestního řádu**

### **K bodu 1 (§ 7a)**

Do § 7a trestního řádu se přenáší a určitým způsobem modifikuje institut prohlášení o majetku dosud obsažený v zákoně č. 279/2003 Sb., kde byl využitelný pouze pro účely zjišťování majetku sloužícího pro zajištění výkonu trestu propadnutí majetku, peněžitého trestu a zajištění nároku poškozeného, neboť není důvod, aby tento institut nemohl být použit obecně pro účely zjištění majetku osoby, jejíž majetek má být zajištěn, nebo ke zjištění majetkových poměrů obviněného, je-li toho třeba pro účely trestního řízení. Oproti dosavadní úpravě již toto prohlášení není koncipováno primárně jako ústní, činěné formou výsledku, ale po vzoru jiných právních předpisů upravujících prohlášení o majetku (daňové a exekuční předpisy) se upřednostňuje písemná forma prohlášení. To však nevylučuje možnost předvolat dotčenou osobu k ústnímu prohlášení, pokud bude nečinná a na výzvu nebude reagovat, nebo jsou-li pochybnosti o pravdivosti a úplnosti jejího prohlášení. Přitom se postupuje přiměřeně podle ustanovení upravujících výsledky podezřelého, obviněného a svědka. Prohlášení o majetku je součástí trestního spisu a informace získané tímto způsobem o třetí osobě nejsou předmětem jiného samostatného zpracování.

Jinak se vymezuje též okruh osob povinných k podání takového prohlášení, neboť by mělo jít o osoby, které z důvodu svého úzkého vztahu k obviněnému nebo jiné osobě, jejíž věci podléhají zajištění, mohou mít informace o jejich majetkových poměrech.

Úprava zohledňuje s ohledem na možný trestní postih podle § 227 tr. zák. zásadu *nemo tenetur* garantující právo každého odepřít výpověď v případě, že by jí způsobil trestní stíhání sobě nebo osobě blízké, přičemž judikatorním výkladem byla postupně rozšířena její interpretace tak, že donucení je vyloučeno, nejen pokud jde o výpověď, ale i v případě vyžadování jiné součinnosti nebo aktivního jednání dotčené osoby sloužícího k jejímu usvědčení (příp. k usvědčení osoby jí blízké). Osoby vyzvané k učinění prohlášení o majetku tak jsou oprávněny odepřít učinění prohlášení z uvedeného důvodu.

### **K bodům 2 až 5 (§ 8 odst. 2 a 3)**

V souvislosti s nově navrženým ochranným opatřením zabránění části majetku se oproti stávající úpravě rozšiřuje možnost orgánů činných v trestním řízení provádět finanční šetření a získávat potřebné bankovní informace a informace z evidence zaknihovaných cenných papírů a investičních nástrojů již v přípravném řízení rovněž za účelem zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věcí pro účely jejich zajištění a za účelem zjištění majetkových poměrů obviněného, neboť právě nepoměr mezi zjištěným majetkem obviněného a jeho legálními příjmy je jedním z předpokladů pro uložení předmětného ochranného opatření. Rozšíření možnosti orgánů činných v trestním řízení získávat informace pro účely vyhledání, zajištění a odčerpání majetku v trestním řízení koresponduje s požadavky článku 9 směrnice, podle něhož členské státy přijmou nezbytná opatření umožňující určit a vysledovat majetek, který má být zajištěn a zabaven, a to i po pravomocném odsouzení za trestný čin nebo v návaznosti na řízení podle čl. 4 odst. 2 směrnice a k zajištění účinného výkonu příkazu k zabavení majetku, pokud již byl takový příkaz vydán. Výslovné rozšíření možnosti vyhledávat majetek v přípravném řízení je rovněž v souladu s doporučeními, která jsou ve vztahu k české právní úpravě vyhledávání, zajištění a odčerpání majetku obsažena v komparační studii „Český právní rámec odčerpávání výnosů ve světle mezinárodních standardů a ve srovnání s legislativou ve vybraných státech“ zpracovanou právní expertkou Rady Evropy.

Stávající právní úprava trestního řádu je v tomto směru zcela nevyhovující, neboť v podstatě vůbec nepočítá se zjišťováním majetkových poměrů obviněného již v přípravném řízení, ani neposkytuje dostatečné nástroje k zjištění věcí, jež by mohly být zajištěny, a orgánům činným v trestním řízení tak neposkytuje dostatečné nástroje, aby mohly provádět finanční šetření, které je ve vyspělých státech nedílnou součástí trestních řízení vedle shromažďování důkazů o vině. Včasné zjištění a zajištění majetku je přitom k odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti klíčové. Vzhledem k tomu, že jednou z hlavních skutečností odůvodňující uložení nového ochranného opatření zabránění části majetku bude zjištění hrubého nepoměru mezi zákonnými příjmy pachatele a mezi jeho celkovým majetkem ve sledovaném období, je zcela nezbytné vybavit orgány činné v trestním řízení dostatečnými nástroji, aby takový hrubý nepoměr mohly zjišťovat.

Pokud jde o třetí osoby, informace o jejich majetku budou zjišťovány pouze v případě, že bude dáno důvodné podezření, že na ně byly převedeny výnosy nebo nástroje z trestného činu, nebo pravděpodobné nástroje a výnosy z trestné činnosti, které by mohly být zabráněny, popř. v případě nemožnosti jejich zabránění by u těchto osob mohla být zabráněna náhradní hodnota. Okruh těchto třetích osob je tak vymezen spojením věcí, které mají v dispozici, s trestnou činností. Pokud jde o rozsah zjišťovaných informací, jde o informace o účtech těchto osob u finančních institucí (jejich číslo a výše zůstatku, případné pohyby na účtu) a o informace z evidencí investičních nástrojů (o investičních nástrojích, zejména o cenných papírech, jejichž jsou osoby majitelem, a o pohybech v těchto evidencích). Takto zjištěné informace relevantní pro dané trestní řízení budou součástí trestního spisu a uplatní se vůči nim všechny záruky vztahující se k nakládání se spisem. Dotčené osoby jako zúčastněné osoby budou moci do trestního spisu nahlížet (§ 65 tr. ř.) a v průběhu trestního řízení využívat všechna práva, která jim trestní řád přiznává, přičemž správnost údajů může být i předmětem dokazování. Zjištěné informace jsou podkladem pro uložení příslušného ochranného opatření, přičemž dotčená osoba má možnost napadat jejich správnost a uplatňovat i všechny opravné prostředky. Orgány činné v trestním řízení budou mít při zpracování získaných údajů všechny povinnosti, které mají při získání informací pro účely trestního řízení obecně.

Finanční šetření lze rámcově vymezit jako vyhledávání, dokumentaci a zajištění majetku pro účely trestního řízení a vyhotovení majetkového profilu osoby pro účely zajištění výkonu trestu nebo ochranného opatření nebo zajištění nároku poškozeného v trestním řízení<sup>8</sup> (včetně s tím souvisejících úkonů správy). Při finančním šetření se mimo jiné prověřují informace, které jsou zaznamenány v registrech (např. katastry nemovitostí, registry motorových vozidel) a sledují se finanční a majetkové transakce prováděné podezřelými osobami.

Po zjištění potřebných informací se za pomoci příslušných programů provede analýza informací sloužící k vyhodnocení, zda zjištěný majetek může být zajištěn.

V závěru finančního šetření příslušný policista zpracuje závěrečnou zprávu z finančního šetření, která obsahuje popis všech dosud zjištěných informací a provedených úkonů v rámci finančního šetření (úvod, majetkový profil, vztahové analýzy), a byl-li majetek již zajištěn, způsob jak bylo se zajištěným majetkem naloženo, kdo jej v době vyhotovení závěrečné zprávy spravuje, důvod ukončení finančního šetření a jiné důležité informace. Zpráva dále vymezuje důkazy, na základě kterých bylo provedeno zajištění a jaká jsou navrhována další opatření.

Kromě toho se pro účely zjištění zdanitelných příjmů osoby, u níž přichází v úvahu uložení ochranného opatření zabránění části majetku podle § 102a odst. 1 tr. zák., kdy je jednou

---

<sup>8</sup> Srov. závazný pokyn policejního prezidenta č. 174/2011, k provádění finančního šetření v trestním řízení.

z rozhodných podmínek pro jeho uložení zjištěný hrubý nepoměr mezi celkovým majetkem a zákonnými příjmy této osoby ve sledovaném období, umožňuje požadovat od orgánů Finanční správy České republiky informace o výši stanovené daně z příjmů. Půjde tak o informace obsažené v rozhodnutí o stanovení daně, tj. platebním výměru nebo dodatečném platebním výměru. Může jít přitom o rozhodnutí vydané na základě podaného daňového tvrzení (přiznání), nebo stanovené z moci úřední (zpravidla na základě provedené daňové kontroly). Dochází tak k průlomů do povinnosti mlčenlivosti uložené daňovým řádem, kdy navržená úprava má charakter speciální úpravy (*lex specialis*). Rozsah tohoto průlomů je však striktně omezen pouze na oblast daně z příjmů fyzických osob a daně z příjmů právnických osob, a to pouze na ty údaje, které jsou obsaženy v samotném rozhodnutí o stanovení daně. Průlom do daňové mlčenlivosti se tak netýká dalších informací obsažených ve spise pocházejících zejména z vyhledávací a kontrolní činnosti správců daně z příjmů.

Informace o výši stanovené daně z příjmů, i kdyby tyto příjmy byly stanoveny stoprocentně spolehlivě, nedávají přehled o veškerých zákonných příjmech dané osoby ve sledovaném období. Za zákonné příjmy je nutné považovat i příjmy, které nejsou předmětem daně, jakož i příjmy, které sice jsou předmětem daně, ale jsou od daně osvobozené. O takových příjmech nemá správce daně zpravidla žádné povědomí a nejsou součástí rozhodnutí o stanovení daně, ani podávaného daňového tvrzení (přiznání). Výjimkou je povinnost oznamovat osvobozené příjmy přesahující hodnotu 5 mil. Kč podle § 38v zákona o daních z příjmů. I tak je informace o příjmech, které byly vyměřeny či doměřeny významnou informací doplňující finanční šetření za účelem zjištění zákonných příjmů pro posouzení, zda je dán výše uvedený hrubý nepoměr. Orgánům činným v trestním řízení je zapotřebí dát dostatečné nástroje, aby mohly zjistit zákonné příjmy dotčené osoby, přičemž zjištění co nejvyšších zákonných příjmů je i v zájmu samotné osoby, protože čím vyšší zákonné příjmy budou zjištěny, tím menší bude nepoměr mezi zákonnými příjmy a celkovým majetkem této osoby ve sledovaném období. Obviněný má samozřejmě možnost v rámci obhajoby sám uvádět a dokládat, jakým způsobem majetek nabyt, např. že má další zákonné příjmy nad rámec zjištění orgánů činných v trestním řízení. Takto získané informace z daňového řízení jsou využitelné pro stanovení účel jen v rámci trestního řízení, ve kterém byly vyžádány, a nelze je využít v jiném trestním řízení. Naopak pokud by orgány činné v trestním řízení při vlastním prováděním finančního šetření zjistily, že má obviněný určité zákonné příjmy, které nezdalil, předají takový poznatek příslušnému finančnímu orgánu za účelem prověření, zda nedošlo k porušení povinnosti řádně přiznat a zaplatit daň z příjmů.

**K bodům 6, 7, 11 až 20, 22, 23, 25, 32, 33, 34, 55 až 62, 71, 72, 75, 76, 82 a 87 (§ 8d odst. 2, § 30 odst. 1, § 33 odst. 1, nadpis § 34, § 34 odst. 1 a 2, 36 odst. 1, § 36a odst. 1, § 37 odst. 1, § 41 odst. 4, § 42 odst. 3 a 4, § 45 odst. 1 a 2, § 50 odst. 2, § 51b odst. 1, § 65 odst. 1, § 130 odst. 2 a 3, § 137 odst. 2 a 3, § 143 odst. 1, § 144 odst. 3, § 158 odst. 5, § 163a odst. 1, § 196 odst. 1, § 230 odst. 3, § 233 odst. 1, § 247 odst. 2, § 248 odst. 2, § 250 odst. 3, § 265d odst. 2, § 265e odst. 2, § 280 odst. 4 a § 314e odst. 6)**

Uvedené terminologické změny reagují na změny provedené novým občanským zákoníkem, který pojem „zbavení způsobilosti k právním úkonům“ a „omezení způsobilosti k právním úkonům“ nahradil pojmem „omezení svéprávnosti“.

Kromě toho se sladuje i užívání pojmu „zákonný zástupce“ a „opatrovník“. Nový občanský zákoník vyčleňuje pojem „zákonný zástupce“ pro osoby, které nejsou plně svéprávné (tj. děti), naopak opatrovník je osoba, která se ustanovuje osobám, jejichž svéprávnost je omezena (např. duševně choré osoby).

Ustanovení trestního řádu o opatrovníkovi obviněného, poškozeného a zúčastněné osoby se sjednocují a doplňují se o případ, kdy opatrovník nebyl dosud ustanoven soudem v občanskoprávním řízení, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení a je nebezpečí z prodlení. V takovém případě státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu (samosoudce) ustanoví dotčené osobě opatrovníka podle trestního řádu, který vykonává všechna práva jinak náležející zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi ustanovenému civilním soudem. Doplněno je rovněž výslovné ustanovení, že opatrovník musí se svým ustanovením souhlasit, s výjimkou případu, kdy je ustanovován opatrovníkem advokát, u něhož jde o poskytnutí právní služby za úhradu.

Ve vztahu k poškozenému a zúčastněné osobě, které jsou právníckými osobami, se dále nově po vzoru jiných právních předpisů umožňuje, aby jim byl pro účely trestního řízení ustanoven opatrovník k hájení jejich zájmů v řízení, je-li dáno nebezpečí z prodlení a tyto právnícké osoby nemají osobu způsobilou činit úkony v řízení. Může jít o případ, kdy tato právnícká osoba v rozporu se zákonem nemá statutární orgán (a nemůže tak ani určit jinou osobu, která by ji v řízení zastupovala) nebo sice právnícká osoba statutární orgán má, ale jeho zájmy jsou v rozporu se zájmy právnícké osoby.

#### **K bodům 8 až 10 (§ 11 odst. 1, 2 a 4)**

Podle současné právní úpravy těžká choroba, která vylučuje postavení před soud, a duševní choroba, která nastala až po spáchání činu a která zabraňuje chápat smysl trestního stíhání, odůvodňuje přerušení trestního stíhání. Třebaže ze závěrů znaleckých posudků vyplývá, že zdravotní stav obviněných vylučuje, že budou někdy schopni účastnit se hlavního líčení nebo chápat smysl trestního stíhání, nelze jejich řízení zastavit. Jsou tak vykazovány víceleté nedodělky, které jsou skončeny až zastavením trestního stíhání z důvodu nepřípustnosti trestního stíhání proti tomu, kdo zemřel [§ 11 odst. 1 písm. e)]. Tyto případy byly občas nesystémově řešeny dokonce žádostí na prezidenta republiky, aby z těchto důvodů udělil individuální milost. Trestní řízení je v těchto věcech nejen dlouhé a prakticky jej nelze skončit, ale navíc i ekonomicky velmi nákladné, neboť o objektivizování zdravotního stavu obviněných se v pravidelných intervalech pořizují nové a nové znalecké posudky. Vzhledem k uvedenému se navrhuje umožnit v těchto případech trestní stíhání zastavit, nejsou-li podle zdravotních prognóz vyhlídky na to, že by se stav osoby změnil tak, aby umožnil její postavení před soud. Zároveň se však umožňuje, aby v případě, kdy dojde navzdory posudkům a zdravotním prognózám k tomu, že se nečekaně zdravotní stav osoby změní tak, že umožní další vedení trestního stíhání, a zároveň je zachována lhůta pro obnovu řízení, mohlo dojít na základě tohoto mimořádného opravného prostředku k obnově řízení.

Navržená úprava rovněž zajišťuje implementaci článku 4 odst. 2 směrnice, který požaduje, aby členské státy přijaly nezbytná opatření umožňující zabavení nástrojů a výnosů v případech, kdy bylo zahájeno trestní řízení ohledně trestného činu, který může přímo či nepřímo vést k majetkovému prospěchu, a takové řízení by mohlo vést k odsouzení za trestný čin, pokud by taková osoba byla schopna účasti v řízení, ale tato osoba se řízení nemůže účastnit pro nemoc. Pokud tedy bude možné proti takové osobě zastavit trestní stíhání (popř. odložit věc ze stejných důvodů), lze pak přistoupit při splnění zákonných podmínek (jde o trestně odpovědnou osobu a byly naplněny všechny znaky trestného činu) k odčerpání nástrojů a výnosů takové osobě prostřednictvím ochranného opatření zabránění věci – § 101 odst. 1 tr. zák. – z důvodu uvedeného v písmenu a) (věc náležející pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit).

**K bodu 21 (§ 42 odst. 1)**

V návaznosti na nové ochranné opatření zabrání části majetku se rozšiřuje vymezení zúčastněné osoby.

**K bodu 24 (§ 42 odst. 5)**

Upravuje se užitá terminologie, aby lépe vyjadřovala skutečnost, že majetek ve svěrenském fondu nemá vlastníka a že majetek v podílovém fondu je formálně ve vlastnictví všech podílníků, nikoli ve vlastnictví fondu. Dále se ustanovení o zúčastněné osobě rozšiřuje i ve vztahu k zařízením obdobným svěrenským fondům, která se řídí cizím právem, byť působí na území České republiky.

**K bodu 26 (§ 47 odst. 3)**

Terminologie se přizpůsobuje občanskému zákoníku.

**K bodům 27 až 29 (§ 47 odst. 5)**

Za účelem jednotné právní úpravy se navrhuje sladit dikci tohoto ustanovení s obdobnými ustanoveními upravujícími zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti (srov. nový § 77c odst. 2 tr. ř. a dosavadní § 79a odst. 2 tr. ř., § 79d odst. 6 tr. ř. a § 79e odst. 6 tr. ř.).

Dále se výslovně doplňuje, že předchozí souhlas státního zástupce nebo soudu se vyžaduje i s nakládáním se zajištěným majetkem v rámci veřejné dražby, neboť v aplikační praxi panovala nejasnost, zda se dá tento institut zcela podřadit pod pojem „výkon rozhodnutí“, zejména s ohledem na možnost konání dobrovolné dražby.

**K bodu 30 (§ 47 odst. 8)**

Vzhledem k tomu, že i při zajištění majetku podle § 47 tr.ř. může docházet k fyzickému odebrání věci jejímu majiteli (viz § 6 odst. 9 zákona č. 279/2003 Sb.), s ohledem na úpravu systematiky je třeba výslovně připustit přiměřené užití ustanovení § 80 až 81b tr. ř. i na tyto případy (ustanovení § 47 odst. 8 tr.ř. se pak obdobně užije i na zajištění majetku pro účely výkonu peněžitého trestu, trestu propadnutí majetku a zabrání části majetku).

**K bodu 31 (§ 50 odst. 1)**

V návaznosti na požadavky článku 8 odst. 7 směrnice se výslovně doplňuje, že zúčastněnou osobu je třeba poučit o jejím právu zvolit si zmocněnce. Obdobné poučení se zakotvuje i pro poškozeného.

**K bodům 35 a 36 (nadpis hlavy čtvrté a oddílu čtvrtého)**

Příslušné nadpisy se upravují v návaznosti na nové zákonné vymezení pojmu „věc důležitá pro trestní řízení“.

**K bodům 37, 38, 40 a 42 (pododdíl 1, pododdíl 2, pododdíl 3 a pododdíl 4)**

Navrhuje se úprava systematiky v návaznosti na potřebu odlišit od sebe režim předložení a zajištění věcí sloužících pro důkazní účely a režim zajištění movitých věcí, jež jsou nástroji a výnosy z trestné činnosti. Napravuje se dlouhodobý deficit týkající se movitých věcí zajištěných podle § 78 a 79 tr. ř. pro účely jejich propadnutí nebo zabrání jako nástroj nebo výnos z trestné činnosti, jež nejsou určeny k důkazním účelům, neboť ve srovnání s režimem věcí nemovitých nebo nehmotných zajištěných z obdobných důvodů je zřejmé, že je osobě, již byly movité věci zajištěny, přiznána nižší míra právních prostředků, kterými může proti takovému zajištění brojít. Je tedy více než žádoucí sjednotit režim zajištění movitých věcí z jiných důvodů než pro důkazní účely s režimem zajištění jiných typů věcí.

Uvedené oddělení režimu zajištění důkazních prostředků od režimu zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti pro účely jejich propadnutí nebo zabrání implementuje požadavky článku 8 směrnice, podle něhož jsou členské státy EU povinny přijmout opatření k zajištění toho, aby byl obsah příkazu k zajištění sdělen dotčené osobě co nejdříve po jeho výkonu a v tomto sdělení by měl být uveden důvod vydání takového příkazu, přičemž dotčené osobě musí být dána možnost účinně napadnout příkaz k zajištění u **soudu**, což podle stávající úpravy v § 78 a 79 tr. ř. možné není.

Pokud jde o věci, které slouží pro důkazní účely, režimu zajištění podle směrnice a zárukám s tím spojeným nepodléhají, což plyne mimo jiné i z bodu 28 preambule směrnice, kde je uvedeno „Opatřeními k zajištění majetku není dotčena možnost, aby byl v průběhu řízení konkrétní majetek považován za důkazní prostředek, za předpokladu, že bude poté k dispozici pro účinný výkon příkazu ke konfiskaci.“ Ve vztahu k věcem sloužícím k důkazním účelům tak postačuje, pokud bude zajištěna možnost jejich následné konfiskace, je –li to vzhledem k jejich povaze zapotřebí. O skutečnosti, že na úrovni EU je rozlišováno mezi pojmy „nástroje a výnosy z trestné činnosti“ a mezi pojmem „důkazní prostředky“ svědčí mimo jiné i to, že v oblasti mezinárodní justiční spolupráce bylo přijato rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii (na které směrnice 2014/42/EU odkazuje), které od sebe odděluje majetek, který je zajištěn jako nástroj a výnos z trestné činnosti, a důkazní prostředky. V oblasti mezinárodní justiční spolupráce týkající se zajištění důkazních prostředků pak bylo toto rámcové rozhodnutí nahrazeno směrnicí o evropském vyšetřovacím příkazu a jeho platnost byla omezena jen na nástroje a výnosy z trestné činnosti, tj. i z toho jasně vyplývá, že Evropská unie tyto pojmy od sebe odděluje.

### **K bodu 37 (§ 77b)**

Do trestního řádu se navrhuje včlenit nové ustanovení společné pro zajištění věcí důležitých pro trestní řízení.

V odstavci 1 se nově a odlišně od dosavadní praxe definuje pojem „věc důležitá pro trestní řízení“, kterou se kromě věcí, jež slouží k důkazním účelům, rozumí též nástroje a výnosy z trestné činnosti, a věci, jež jsou náhradní hodnotou za výnosy a nástroje z trestné činnosti, tj. věci určitým způsobem spojené s trestnou činností (buť u náhradní hodnoty již jen nepřímým svým vztahem k původnímu nástroji nebo výnosu z trestné činnosti). V návaznosti na článek 2 směrnice, který vymezuje pojem „výnosy z trestné činnosti“ jako *všechny ekonomické výhody pocházející přímo či nepřímo z trestného činu; může se jednat o majetek v jakékoli podobě, který zahrnuje všechny následné reinvestice nebo přeměnu přímých výnosů a všech ocenitelný užitek*, se pojem „výnos z trestné činnosti“ rozšiřuje výslovně také o plody a užitky věcí pocházejících z trestné činnosti, neboť tyto nejsou jako takové kryty důvody zajištění, ani nejsou zahrnuty výslovně do stávajícího pojetí výnosu, přičemž ne vždy sledují osud věci hlavní, proto je třeba postavit najisto, že i ony jsou považovány za výnos z trestné činnosti.

Podle § 491 NOZ je plodem to, co věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, ať s přičiněním člověka nebo bez něho. Za plody jsou považovány pouze věci hmotné (např. zvířecí mláďata, ovoce, kravské mléko, vejce). Užitky jsou to, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy, typicky je za ně považováno nájemné, renty, dividendy apod.



V odstavci 2 se v souladu s vymezením zúčastněné osoby upravuje, komu je zajištěna věc, která je součástí majetku ve svěřenském fondu nebo podílovém fondu. Pokud bude v trestním řízení rozhodnuto o zajištění věci ve svěřenském fondu nebo v podílovém fondu z důvodu podezření, že se jedná o nástroj nebo výnos z trestné činnosti (popř. jako náhradní hodnota), v rozhodnutí se uvede, které věci podléhají zajištění, a uvede se označení svěřenského fondu nebo podílového fondu a osoba svěřenského správce či obhospodařovatele podílového fondu. Toto usnesení se doručí svěřenskému správci nebo obhospodařovateli podílového fondu, který může využít všech opravných prostředků a jiných nástrojů, jež zákon přiznává zúčastněné osobě. Dále se výslovně upravuje postup v případě, že není znám vlastník zajištěné věci (např. je nalezeno odstavené pravděpodobně kradené vozidlo, nástroj trestného činu na místě činu).

V odstavci 3 se ze stávající právní úpravy přebírá možnost změnit důvod zajištění usnesením, proti kterému je přípustná stížnost, pouze se toto ustanovení systematicky přesouvá z dosavadního § 79g tr. ř. a stanoví se přednost zajištění pro důkazní účely. Ve vztahu k věcem zajištěným k důkazním účelům se pak výslovně uvádí, že se nepřezajišťují, ani když jsou zároveň nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, který podléhá propadnutí nebo zabrání.

V odstavci 4 se umožňuje, aby nebyly zajištěny věci, jež nemají téměř žádnou hodnotu a jejichž povaha sama o sobě nevyžaduje jejich odnětí pachateli nebo jiné osobě, tj. nejde např. o padělky nebo drogy. Zároveň se ponechává na větším uvážení orgánu činného v trestním řízení, zda k zajištění věci přistoupí, přičemž rozhodné je hledisko účelnosti zajištění (např. může jít o nemovitost, která je tak zatížena právy třetích osob k ní, že hodnota práv na ní zajištěných převyšuje její hodnotu, nebo jde o nemovitost, na níž je vedena exekuce a nejsou indicie, že by se v jejím rámci vymáhala fingoaná pohledávka, případně jde o věc téměř bezcennou). Takové uvážení se však již nemůže z podstaty věci uplatnit v případě, kdy by tím došlo k ohrožení dosažení účelu trestního řízení, typicky u věcí sloužících k důkazním účelům, které je zapotřebí zajistit vždy. Dále se uvážení neuplatní, pokud jde o konkrétní věc, ohledně níž již bylo nepravomocně rozhodnuto, že podléhá propadnutí nebo zabrání.

V odstavci 5 se uvádí, že třetí osoby uplatňují svá práva k zajištěné věci cestou soukromého práva, pokud jim trestní řád neumožňuje je uplatnit v trestním řízení (např. možnost navrhnout vyloučení věci ze zajištění, možnost žádat o vydání zajištěné věci).

### **K bodu 39 (§ 78 a § 79)**

V samostatném pododdílu se upravuje režim předložení a zajištění věci k důkazním účelům, neboť v návaznosti na novou definici věcí důležitých pro trestní řízení je zapotřebí ustanovení upravující vydání a odnětí věci zúžit pouze na věci, jež mohou sloužit k důkazním účelům, pro které se s ohledem na jejich povahu a účel jejich zajištění zachovává zjednodušený režim jejich zajištění, který je v praxi vyhovující. Jiné movité věci důležité pro trestní řízení než důkazy pak budou nově zajišťovány podle § 79a tr. ř. (příp. jako náhradní hodnota též podle § 79g tr. ř.), což dotčené osobě v souladu s článkem 8 směrnice poskytuje větší úroveň právní ochrany.

### **K § 78**

Stávající ustanovení o vydání věci se výslovně doplňuje i o předložení věci, neboť v tomto ustanovení je kromě povinnosti vydat věc pro účely jejího zajištění upravena i povinnost takovou věc pouze předložit za účelem jejího ohledání.

Dále se zdůrazňuje, že ediční povinnost se nevztahuje jen na listinu, ale na jakýkoli hmotný nosič, který obsahuje informace, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti nebo které jsou utajované. Nově se u ediční povinnosti také výslovně zdůrazňuje právo dotčené osoby nevystavit sebe nebo osobu blízkou nebezpečí trestního stíhání (zákaz sebeobviňování, *nemo tenetur*), což nicméně nebrání tomu, aby věc byla osobě odňata.

V odstavci 4 se upravuje postup pro případ, že věc, jež může sloužit jako důkaz, může následně podléhat propadnutí nebo zabrání, typicky jde-li o nástroj trestné činnosti. S ohledem na právní úpravu obsaženou v § 1099 NOZ, podle níž se převádí vlastnické právo k movitým věcem již účinností smlouvy, nikoli až předáním věci, je zapotřebí pro tento případ umožnit, aby dotčené osobě mohlo být v případě, kdy je to potřebné za účelem zachování možnosti nechat takovou věc následně propadnout nebo zabrat, zdržet se právních jednání ohrožujících zajištění věci, a to pod sankcí absolutní neplatnosti jednání provedených v rozporu s tímto zákazem. O tom musí být tato osoba písemně poučena. Na rozdíl od dosavadní právní úpravy, kdy vlastnické právo přecházelo až faktickým předáním věci, totiž nelze do budoucna vyloučit, aby dotčená osoba smluvně převedla zajištěnou movitou věc na jinou osobu, popř. ji zatížila, i v době, kdy taková věc bude fakticky v úschově příslušného orgánu činného v trestním řízení.

V odstavci 6 se výslovně uvádí, že věci sloužící k důkazním účelům přebírá orgán činný v trestním řízení do úschovy, což je v souladu se zákonem č. 279/2003 Sb., který ze své působnosti vylučuje věci převzaté do úschovy za účelem provedení důkazu.

V odstavci 7 se upravuje právo osoby, která vydala věc sloužící k důkazním účelům nebo které byla taková věc odňata, žádat o její vrácení. Proti rozhodnutí policejního orgánu o takové žádosti je přípustná stížnost, o které rozhoduje státní zástupce (srov. § 141 a násl. tr. ř.).

## **K § 79**

Ustanovení o odnětí věci se v zásadě nemění, pouze se upravuje, že se i pro odnětí věci obdobně užijí ustanovení § 78 odst. 4 až 7 tr. ř.

## **K bodu 40 (§ 79a až 79g)**

Dosavadní systematika zajištění věcí, o nichž zjištěné skutečnosti nasvědčují, že jsou nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, kdy byly jednotlivé zajišťovací instituty uvedené v § 79a až § 79f tr. ř. rozděleny podle druhu zajišťovaných věcí, se postupem času stala zbytečně složitou a nepřehlednou, kdy byly doplňovány stále nové typy věcí, jež bylo třeba upravit, na aplikační praxi navíc taková systematika kladla zvýšené nároky i ohledně správného určení, o jaký druh věci se jedná (movitá hmotná, movitá nehmotná, nemovitá hmotná, nemovitá nehmotná). Vzhledem k tomu, že zajišťovací postupy byly u všech druhů věcí do určité míry obdobné a zajištění konkrétního druhu věci se od jiných zajišťovacích institutů odlišovalo jen v některých aspektech, docházelo k tomu, že se řada stejných ustanovení zbytečně opakovala v každém zajišťovacím institutu. Vzhledem k tomu došlo k opuštění této systematiky a zajištění věcí, o nichž zjištěné skutečnosti nasvědčují, že jsou nástrojem nebo výnosem z trestné činnosti, se nově upravuje jednotně, přičemž jsou upraveny pouze určité odchylky od obecného zajišťovacího institutu (§ 79a tr. ř.) ve vztahu k některým druhům věcí (např. u movitých hmotných věcí je třeba jejich fyzické odnětí z dispozice dotčené osoby).

## **K § 79a**

Nově se jednotně upravuje zajištění věci, o níž je dáno podezření, že je nástrojem nebo výnosem z trestného činu, jež se uplatní, pokud taková věc nebyla zajištěna k důkazním účelům. O zajištění se rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustná stížnost, o které rozhoduje příslušný soud (viz § 146a tr. ř.). Příslušnost k vydání usnesení je stanovena shodně jako ve stávající právní úpravě.

V usnesení o zajištění věci je třeba uvést důvod zajištění a náležitě a nezaměnitelně vymezit zajištěné věci, což může být učiněno i formou odkazu na připojené listiny nebo jiné nosiče. Výslovně se též stanoví, že zajistit lze i právo, jež vznikne teprve v budoucnu (např. právo na podíl na likvidačním zůstatku, které je samostatně převoditelným právem spojeným s podílem v obchodní korporaci, a jako takové musí být zajištěno samostatně).

Osobě, jejíž věc podléhá zajištění, se v usnesení zakáže ji převést na jinou osobu nebo ji zatížit, a pokud jde o věc hmotnou, též záměrně činit faktické úkony směřující k jejímu poškození nebo zničení. Orgán činný v trestním řízení má možnost výslovně omezit v usnesení o zajištění i některá další práva, pokud by podle jeho názoru jejich výkon ohrozil účel zajištění (nemusí u nich tedy být dán důvod, že jsou nástrojem nebo výnosem z trestného činu). Taková práva může zajistit buď přímo v usnesení o zajištění, nebo dodatečně, např. na návrh pověřeného správce, který zjistí při výkonu své činnosti takovou potřebu. Na dodatečné usnesení se pak užijí přiměřeně všechna ustanovení o rozhodnutí o zajištění, včetně ustanovení o stížnosti a rozhodování o ní a o zrušení a omezení zajištění.

Právní jednání učiněné v rozporu se zákazy obsaženými v usnesení o zajištění je absolutně neplatné. K takové neplatnosti přihlédne trestní soud i bez návrhu. Kromě toho se v průběhu trestního řízení může takové neplatnosti dovolávat u civilního soudu buď přímo příslušný orgán činný v trestním řízení, nebo - což je vhodnější - na základě pověření podle zákona č. 279/2003 Sb. příslušné územní pracoviště ÚZSVM, jehož pracovníci mají s výkonem takové agendy zkušenosti (včasné dovolání se neplatnosti příslušného právního jednání má význam ve vztahu k dalším případným převodům vlastnického práva k zajištěným věcem zejména s ohledem na nová ustanovení občanského zákoníku o nabytí od nevlastníka - § 1109 až 1113 NOZ).

V odstavci 3 se přebírá ze stávající úpravy povinnost osoby, již byla věc zajištěna, uvést ve stanovené lhůtě kromě osob majících k zajištěné věci předkupní, nájemní nebo jiné právo, také jiná omezení vztahující se k zajištěné věci - např. že je na ni vedena exekuce, nebo byla zahrnuta do soupisu majetkové podstaty v insolvenčním řízení, což zajišťuje informační provázanost v rámci příslušných řízení. Vlastník zajištěné pohledávky je povinen také uvést, kdo je dlužníkem.

V odstavcích 4 a 5 je upravena povinnost orgánů činných v trestním řízení a orgánů a osob příslušných k provedení zajištění učinit vše potřebné k tomu, aby rozhodnutí o zajištění věci bylo vykonáno (např. učiněním poznámky v katastru nemovitostí, zmrazením peněžních prostředků na účtu, zajištěním práva majitele nakládat se zaknihovanými cennými papíry). Proti rozhodnutí o zajištění věci (jakož i proti dodatečnému rozhodnutí o zajištění souvisejících práv) je přípustná stížnost bez odkladného účinku, rozhoduje o ní soud (viz § 146a tr. ř.).

## **K § 79b**

Uvedené ustanovení souhrnně upravuje doručování rozhodnutí o zajištění věci a vyrozumívání o něm. V případě doručování se v podstatě přebírá stávající právní úprava, pouze se z postupu podle odstavce 2 vylučují pohledávky na účtu, u nichž je dlužníkem banka

nebo jiný subjekt, který je zároveň příslušný k provedení zajištění („zmrazení peněžních prostředků na účtu“), protože tyto subjekty předmět plnění neskládají do úschovy orgánu činného v trestním řízení.

Odstavec 3 zajišťuje vzájemnou informační provázanost orgánů a osob majících určitá práva nebo povinnosti k zajištěné věci. Orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o zajištění věci, o něm vyrozumí osoby, o nichž je mu známo, že mají k zajištěné věci určitá práva, jakož i osoby a orgány, o nichž je mu známo, že vedou řízení, pro jehož účely bylo omezeno právo osoby, vůči níž usnesení o zajištění směřuje, nakládat s takovou věcí (např. exekutor, insolvenční správce, civilní soud). Nově se ponechává na zvážení orgánu činného v trestním řízení, který rozhodl o zajištění věci, zda o zajištění vyrozumí i jiné orgány nebo osoby, které mají na základě jiných právních předpisů uloženou evidenční, dohledovou nebo jinou povinnost ve vztahu k zajištěné věci nebo jejímu vlastníku anebo držiteli, pokud má za to, že takový postup přispěje k dosažení účelu zajištění.

S ohledem na ustanovení § 79e odst. 4 o ztrátě právních účinků návrhu na zápis práva k nemovité věci ke dni právní moci rozhodnutí o zajištění je třeba katastrální úřad vyrozumět i o nabytí právní moci usnesení o zajištění.

### **K § 79c**

Toto ustanovení upravuje vlastní provedení zajištění.

V odstavci 1 je upravena povinnost orgánů a osob příslušných k provedení zajištění učinit vše potřebné k tomu, aby rozhodnutí o zajištění věci bylo vykonáno (např. učiněním poznámky v katastru nemovitostí, zmrazením peněžních prostředků na účtu, zajištěním práva majitele nakládat se zaknihovanými cennými papíry).

Odstavce 2 až 6 se specificky týkají hmotných movitých věcí. Samotná hmotná movitá věc, jež může podléhat zajištění, je osobě odnímána v režimu § 78 a 79 tr. ř., přičemž lze předpokládat, že zpravidla dojde nejprve k vydání nebo odnětí věci, a teprve následně bude vyhodnocována povaha věci a bude volen režim zajištění – buď k důkazním účelům, nebo jako nástroj nebo výnos z trestné činnosti. Po vydání nebo odnětí věci je tak třeba tyto otázky vyhodnotit a do 96 hodin případně vydat usnesení o zajištění.

Ohledně movitých věcí lze postupovat dvěma způsoby. Standardně dojde k jejich odnětí, pokud nejsou dobrovolně vydány, čímž je jednoznačně zajištěno, že nedojde ke zmaření účelu zajištění. Jsou však případy, kdy se takový postup nejeví být vhodným, např. jde o určitý stroj nebo zařízení, které je technicky spojené s nemovitou věcí a jeho odnětí by bylo technicky a finančně náročné, přičemž by došlo k znehodnocení, nebo jde o věci, kdy je péče o ně velmi nákladná nebo které musí být uchovávány ve specifických podmínkách a dotčená osoba je schopna takové podmínky zajistit, přičemž s ohledem na všechny okolnosti lze usuzovat, že nehrozí nebezpečí, že by jednala tak, aby zmařila účel zajištění, anebo jde o věci nižší hodnoty, kdy není ve všech případech zcela nezbytné přistupovat k jejich odnětí a postačí administrativní zajištění. Pro tyto případy se umožňuje, aby orgán příslušný k vydání příkazu k odnětí věci takové věci ponechal v dispozici povinné osoby s tím, že se spokojí s jejich administrativním zajištěním. Uvedené je ponecháno na jeho úvaze, přičemž pokud takto postupuje, uvede do protokolu, že je určitá věc ponechána na místě, tuto věc náležitě popíše a stručně odůvodní tento postup. Následně vydá příkaz k zdržení se nakládání s takovou věcí, který vyvěsí na viditelném místě u věci, jež byla ponechána na místě. Příkaz má okamžikem vyvěšení účinky *erga omnes* a jeho účelem je zabránit nežádoucím dispozicím s takovou věcí, jakož i právnímu jednání, jež by vedly k zmaření účelu zajištění. Tento příkaz působí nejen vůči osobě, která je vlastníkem věci, ale i vůči jiným osobám, jež věc užívají. Pokud zákaz poruší, vystavují se možnosti postihu za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí

a vykázaní (příkaz je rozhodnutí *sui generis*). Právní jednání učiněné v rozporu se zákazem je absolutně neplatné. V tomto směru musí příkaz obsahovat jasné poučení, tj. musí v něm být uvedeno, od kdy a vůči komu zákaz platí, co je obsahem zákazu a musí obsahovat poučení o následcích spojených s jeho neuposlechnutím.

Věc ponechanou na místě orgán provádějící prohlídku označí tak, aby bylo zřejmé, že se na ni zákaz vztahuje (např. jejím polepením nebo jiným viditelným způsobem, který však nebrání jejímu běžnému užívání).

Na ponechání věci na místě není nárok a dotčená osoba se toho nemůže nijak domáhat. V případě, že orgán, který je příslušný rozhodovat o zajištění věci (o jejím zajištění, zrušení nebo omezení zajištění atd.), má za to, že je zapotřebí věc odejmout, může následně vydat příkaz k jejímu odnětí. Stejně tak může kdykoli usnesením bez stížnosti rozhodnout, že vydanou nebo odňatou věc (ať již samostatně nebo v rámci některé z prohlídek) ponechá z důvodů uvedených v odstavci 3 u osoby, již byla zajištěna, má-li za to, že je některý z důvodů naplněn (činí-li tak až po vydání rozhodnutí o zajištění věci, v příkazu postačí zakázat faktické nakládání s věcí, neboť právně jednat ohledně takové věci může jen osoba, již byla věc zajištěna, a vůči ní je tento zákaz uveden v rozhodnutí o zajištění věci – příkaz tak v tomto případě má význam jen vůči třetím osobám, jež mají k věci přístup).

Pokud jsou movité věci fakticky zajišťovány před vydáním usnesení o jejich zajištění, což bude obvyklé zejména při prohlídkách, musí být usnesení vydáno do 96 hodin od jejich vydání, odnětí nebo vydání příkazu, neboť příkaz k zdržení se nakládání s věcí, výzva k jejímu vydání a příkaz k odnětí v tomto případě není plnohodnotným titulem zajištění.

Ustanovení o ponechání věci na místě a o vydání příkazu sloužícímu k předběžnému zajištění věci se užijí obdobně i na stroje nebo jiná zařízení technicky spojená s nemovitostí, která jsou oddělitelná a u nichž nebyla učiněna výhrada, že nejsou součástí nemovité věci a jsou tedy považovány za součást nemovité věci (viz § 508 NOZ). Vzhledem k tomu, že takové věci lze od nemovité věci oddělit (byť s určitými obtížemi), nepostačí pouhé administrativní zajištění nemovité věci, jejíž jsou součástí.

### **K § 79d**

Úprava ohledání nemovité věci ve stávající právní úpravě obsažená v § 79d odst. 3 tr. ř. a v § 8 zákona č. 279/2003 Sb. se z hlediska orgánů povolujících ohledání připodobňuje domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor a pozemků. Nově se upřesňují důvody, ze kterých by mělo být k ohledání přistoupeno, a nově se upravuje, že obdobně jako ke zjištění movitých věcí podle zákona č. 279/2003 Sb. může být i k ohledání přibrána osoba odborně způsobilá k posouzení jejího stavu a ocenění. Vzhledem k tomu, že ponechání věci na místě není invazivní stejným způsobem jako vydání nebo odnětí věci či zajišťování věci k důkazním účelům, umožňuje se, aby v případě, že je při ohledání nemovité věci zjištěna movitá věc nebo součást nemovité věci podléhající zajištění, kterou lze ponechat na místě, mohl být využit postup upravený v § 79c odst. 3 až 6 (s následným vydáním usnesení o zajištění takové věci). Pokud je však třeba z takové nemovitosti fakticky odejmout movité věci k důkazním nebo jiným účelům, je k tomu třeba mít příslušný příkaz k prohlídce, neboť příkaz k ohledání nemovitosti slouží k jiným účelům.

### **K § 79e**

V daném ustanovení se souhrnně vymezují účinky zajištění. Předmětná ustanovení se přebírají ze stávající právní úpravy, pouze v odstavci 2 se na základě nejasností praxe výslovně doplňuje veřejná dražba, byť by ji bylo možné zřejmě podřadit pod způsob výkonu rozhodnutí.

### **K § 79f**

V tomto ustanovení se v zásadě přebírá stávající právní úprava zrušení a omezení zajištění, pouze se za účelem zajištění informační provázanosti výslovně doplňuje, kdo má být o takovém rozhodnutí vyrozuměn a komu má být doručeno.

### **K § 79g**

Dosavadní ustanovení § 79f o zajištění náhradní hodnoty se přesouvá do tohoto ustanovení (stávající ustanovení § 79g tr. ř. upravující změnu důvodu zajištění je přesunuto do § 77b odst. 2 tr. ř.) a pouze se terminologicky upravuje v návaznosti na vymezení nástroje a výnosu z trestné činnosti v § 77b tr. ř. a výslovně se stanoví, kdo má povinnost strpět zajištění náhradní hodnoty.

Stejně tak se přebírá stávající úprava povolení provedení úkonu.

### **K bodu 43 (nadpis § 80)**

S ohledem na vložení označení nového pododdílu 4 je nadpis nad § 80 až 81b tr.ř. nadbytečný. Ustanovení pododdílu 4 se užijí na vrácení, vydání a jiné nakládání s věcmi důležitými v trestním řízení, tj. s věcmi, jež jsou uvedeny v § 77a odst. 1 a byly zajištěny pro účely trestního řízení podle § 78, 79 a 79a tr.ř. Na věci, jež byly zajištěny podle jiných ustanovení (§ 47, 344a, 347 a 358b tr.ř.), se tato ustanovení užijí přiměřeně tam, kde to přichází v úvahu (zejména § 80 tr.ř.) – srov. nový § 47 odst. 8 tr. ř., na který ostatní zajišťovací instituty odkazují.

### **K bodům 44 až 47 (§ 80)**

Nově se stanoví, že věci důležité pro trestní řízení, které jsou bezcenné, se bez dalšího zničí, není-li známa osoba, které by mohly být vydány nebo vráceny, nebo pokud si takovou věc osoba nepřevzme.

Dále se výslovně upravuje, že je-li podle tohoto ustanovení rozhodnuto o prodeji věci, prodej realizuje ten, kdo má věc ve správě, postupem podle zákona o správě věcí zajištěných v trestním řízení, kde je upraveno, kterými právními předpisy se jednotliví správci řídí. Pokud má být prodána věc, která byla zajištěna pro důkazní účely a dosud nebyla spravována v režimu zákona o správě zajištěných věcí, orgán činný v trestním řízení může pověřit určitého správce zajištěním prodeje, přichází-li to vzhledem k povaze věci v úvahu.

Kromě důvodu prodeje uvedeného v tomto ustanovení se samozřejmě uplatní i důvody prodeje upravené zákonem o správě věcí zajištěných v trestním řízení, pro které lze rovněž rozhodnout o prodeji věci.

Tento postup se uplatní pouze na zajištěné movité věci, jež byly osobě fakticky odebrány z dispozice. V případě věcí, jež byly zajištěny, ale nebyly vydány nebo odňaty, se pouze zruší zajištění a odvolá se příkaz k zdržení se nakládání s věcí.

### **K bodům 48 až 51 (§ 81 odst. 1 a 2)**

Stávající úprava se rozšiřuje na všechny věci získané nebo pravděpodobně získané trestným činem, bez ohledu na to, která osoba je vydala nebo které byly odňaty, protože ne vždycky se taková věc musí nacházet u obviněného.

### **K bodu 52 (§ 81 odst. 5)**

Byť by bylo možné částečně aplikovat úpravu občanského zákoníku o opuštěné či nalezené věci a odumrti, navrhuje se přímo v trestním řádu upravit postup pro případ, že byla pro účely trestního řízení zajištěna věc, u níž není známo, komu patří, nebo pro případ, že osoba, která věc vydala nebo které byla odňata, zemřela nebo zanikla a neexistuje nebo není znám její dědic nebo právní nástupce.

**K bodu 53 (§ 81a)**

Terminologie a odkazy se sladují s novou úpravou zajišťovacích institutů.

**K bodu 54 (§ 85 odst. 3)**

Upravuje se odkaz v návaznosti na nově upravené instituty předložení a vydání věci a odnětí věci.

**K bodům 63 až 70 (§ 146a)**

Ustanovení upravující příslušnost soudu k rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí o zajištění věcí a návazným rozhodnutím se upravuje v návaznosti na změny provedené v zajišťovacích institutech a vypouští se kazuistické odkazy. Dále se sem doplňují i rozhodnutí spojená se zajištěním majetku pro účely výkonu nového ochranného opatření zabrání části majetku.

**K bodu 73 (§ 173 odst. 2)**

Vzhledem k tomu, že po přerušení trestního stíhání nelze činit žádné úkony trestního řízení, osobu je třeba pustit z vazby a nemělo by trvat ani zajištění majetku, navrhuje se výslovně upravit, že jde-li o věc důležitou pro trestní řízení, zajištění takové věci trvá i během přerušení trestního stíhání, jinak by dokazování a případné následné zabrání nebo propadnutí takové věci mohlo být zmařeno, byť je spojena s trestnou činností. S ohledem na invazivní povahu zajištění do vlastnického práva se naopak tato úprava nenavrhuje ve vztahu k legálnímu majetku pachatele.

**K bodům 74 a 76 až 81 (§ 178 odst. 1, § 196 odst. 1, § 230 odst. 3, nadpis § 239, § 239 odst. 1 a 2, § 239a odst. 4 a § 246 odst. 1)**

Ustanovení o obžalobě, o vyhrazení rozhodování o ochranném opatření do samostatného veřejného zasedání, o ustanovení opatrovníka osobě, jejíž věc má být zabráná, pokud není známa nebo není znám její pobyt, a ustanovení o osobách oprávněných podat odvolání se doplňují ve vztahu k novému ochrannému opatření zabrání části majetku.

**K bodům 83 a 86 (§ 257 odst. 2 a § 308 odst. 3)**

Upravují se odkazy v návaznosti na doplnění nových písmen f) a g) do § 11 tr. ř.

**K bodům 84 a 85 (§ 278 odst. 2 a 3)**

Jak již bylo uvedeno u odůvodnění změn v § 11 tr. ř., v případech, kdy bylo trestní stíhání zastaveno z důvodu nepříznivého zdravotního stavu dotčené osoby, u něhož se předpokládá, že jde o trvalý stav, se umožňuje, aby v případě, kdy dojde navzdory posudkům a zdravotním prognózám k tomu, že se nečekaně zdravotní stav osoby změní tak, že umožní další vedení trestního stíhání, a zároveň je zachována lhůta pro obnovu řízení, mohlo dojít na základě tohoto mimořádného opravného prostředku k obnově řízení.

**K bodu 88 (nadpis oddílu sedmého)**

V nadpisu se zohledňuje skutečnost, že je v tomto oddílu upraven i výkon zabrání věci, zabrání náhradní hodnoty a zabrání části majetku.

**K bodu 89 (§ 358a a 358b)**

S ohledem na včlenění nového ochranného opatření zabrání části majetku do trestního zákoníku je zapotřebí upravit jeho výkon.

Ustanovení § 358a tr. ř. odkazuje, pokud jde o výkon zabrání části majetku, na přiměřené užití ustanovení upravujících výkon trestu propadnutí majetku, neboť výkon bude probíhat

podobně a není dán důvod pro stanovení odchylek s výjimkou toho, že se výkon netýká jen pachatele, ale i třetích osob.

V § 358b se upravuje zajištění výkonu tohoto ochranného opatření, které je koncipováno do určité míry obdobně jako zajištění výkonu trestu propadnutí majetku nebo peněžitého trestu. Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že jsou splněny podmínky pro uložení tohoto ochranného opatření ve vztahu k věci ve vlastnictví jiné osoby, lze takovou věc rovněž zajistit. K zajištění lze přistoupit až po zahájení trestního stíhání. Ze zajištění jsou vyloučeny věci uvedené v § 3 a popř. 4 zákona č. 279/2003 Sb.

Při zajištění, zrušení zajištění, omezení zajištění a povolení provedení úkonu se zajištěným majetkem se postupuje obdobně jako u jiných zajišťovacích institutů, na něž zákonná úprava odkazuje.

### **K části třetí – změna zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích**

Vzhledem k tomu, že žádost o vynětí věcí a prostředků potřebných k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo jiné osoby, jíž byla zabráněna část majetku, jakož i osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený nebo tato jiná osoba povinna pečovat, může podle nově navržené úpravy podat také osoba, které bylo uloženo zabránění části majetku, je třeba v tomto smyslu doplnit ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb. upravující nakládání s takovými věcmi a zároveň aktualizovat příslušné odkazy na trestní předpisy.

Dále je třeba navrženou úpravu provázat s návrhem zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení (sněmovní tisk 650) tak, aby i peněžní prostředky získané na základě uloženého nového ochranného opatření zabránění části majetku byly využitelné ve prospěch poškozených.

### **K části čtvrté – změna zákona o soudnictví ve věcech mládeže**

**K bodům 1 až 3, 6 až 19 a 21 až 23 (§ 11 odst. 2, § 20 odst. 1 až 3, nadpis § 43, § 43 odst. 1 a 2, § 44 odst. 2 a 4, § 46 odst. 2, § 54 odst. 1, § 60, § 64 odst. 2, § 67 odst. 1 a 3, § 72 odst. 1, § 72a, § 91 odst. 1, § 95a odst. 1, 3 a 4)**

Příslušná ustanovení zákona se upravují v návaznosti na změny provedené novým občanským zákoníkem, pokud jde o užívání pojmu „zákonný zástupce“ a „opatrovník“. Nový občanský zákoník vyčleňuje pojem „zákonný zástupce“ pro osoby, které nejsou plně svéprávné (tj. děti), naopak opatrovník je osoba, která se ustanovuje osobám, jejichž svéprávnost je omezena. Pojem „zákonný zástupce“ je oddělen od pojmu „opatrovník“, proto je třeba práva, jež zákon o soudnictví ve věcech mládeže přiznává zákonnému zástupci mladistvého, přiznat také jeho opatrovníkovi, pokud byl mladistvému ustanoven civilním soudem a vykonává práva a povinnosti namísto zákonného zástupce.

Ustanovení o potřebě ustanovit mladistvému opatrovníka v případě, že je nebezpečí z prodlení a zákoný zástupce nemůže vykonávat svá práva, se doplňuje o případ, kdy opatrovník nebyl dosud ustanoven soudem v občanskoprávním řízení, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení a je nebezpečí z prodlení. Doplněno je rovněž výslovné ustanovení, že opatrovník musí se svým ustanovením souhlasit, nejde-li o advokáta, který tuto činnost vykonává v rámci poskytování právních služeb za úplatu.

Nový občanský zákoník dále nahradil souhrnný pojem „osoba s omezenou způsobilostí k právním úkonům“, kam patřil i nezletilý, pokud nenabyl zletilosti a tím i způsobilosti, dříve, jednak pojmem „osoba, jejíž svéprávnost byla omezena“ pro osoby, jejichž svéprávnost omezil soud, a jednak pojmem „osoba, která není plně svéprávná“ pro nezletilé. Vzhledem k tomu je třeba doplnit do zákona o soudnictví ve věcech mládeže některá ustanovení, která



byla dosud obsažena jen v trestním řádu, kdy byla obecně využitelná pro všechny osoby s omezenou způsobilostí k právním úkonům (tj. kromě mladistvých, kteří nenabýli zletilosti dříve, i např. pro osoby duševně choré).

#### **K bodům 4, 5 a 20 (§ 21 odst. 1 a 2 a § 88a odst. 3)**

S ohledem na nové ochranné opatření zabránění části majetku se doplňují i příslušná ustanovení zákona o soudnictví ve věcech mládeže obsahující ustanovení o ochranných opatřeních, jež lze uložit mladistvému pachateli, neboť není dán důvod, proč by mělo být uložení tohoto ochranného opatření mladistvému pachateli vyloučeno. I mladistvý pachatel může získat z trestné činnosti majetkový prospěch, který je třeba odčerpat (např. u drogové trestné činnosti). Dále je doplněno ustanovení týkající se mezinárodní justiční spolupráce v řízení ve věcech mladistvých, kdy se umožňuje požadovat i ve vztahu k mladistvým pachatelům uznání a výkon rozhodnutí ukládajícího zabránění části majetku.

#### **K části páté – změna zákona o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení**

##### **K bodu 1 (§ 1 odst. 1)**

Vzhledem k novému ochrannému opatření zabránění části majetku, jež se svou povahou blíží majetkovým trestům, se rozšiřuje působnost zákona č. 279/2003 Sb. i na výkon rozhodnutí o zajištění výkonu tohoto ochranného opatření a na správu takto zajištěného majetku.

##### **K bodu 2 (§ 1 odst. 3)**

Působnost zákona č. 279/2003 Sb. se rozšiřuje i na věci, jež byly převzaty do úschovy orgánu činného v trestním řízení za účelem provedení důkazu, ale nemohly být vráceny a vydány a bylo rozhodnuto o jejich prodeji podle § 80 odst. 1 nebo 2 tr. ř., neboť není důvod, proč by i tyto věci nemohly být prodány podle zákona č. 279/2003 Sb., připouští-li to jejich povaha.

##### **K bodu 3 (§ 1 odst. 5)**

Ustanovení o přechodu příslušnosti ke správě zajištěného majetku na soud se v návaznosti na nové ochranné opatření zabránění věci doplňuje o případ, kdy je podán samostatný návrh na zabránění části majetku.

##### **K bodům 4 až 9 (§ 2 odst. 1 až 4)**

Ustanovení o doručení rozhodnutí o zajištění majetku a o vyrozumívání o něm a ustanovení o ztrátě právních účinků podaného návrhu na zápis práva do katastru nemovitostí se sladí s příslušnými ustanoveními trestního řádu (§ 79b a § 79e tr.ř.).

##### **K bodu 10 (§ 5 a 6)**

Dosavadní obsah ustanovení § 5 upravující prohlášení o majetku se přesouvá do nového § 8a trestního řádu a nově § 5 obsahuje úpravu zjištění movitých věcí dosud obsaženou v § 6. V novém § 6 je pak upraveno, jakým způsobem se naloží se zjištěnou movitou věcí, přičemž obdobná úprava je pro nástroje a výnosy trestné činnosti obsažena v § 79b tr. ř.

Pro účely zjištění movitých věcí lze nařídit osobní nebo domovní prohlídku, nebo prohlídku jiných prostor a pozemků, přičemž se v tomto ustanovení upravují pouze specifika daná účelem těchto prohlídek, jinak se postupuje podle ustanovení trestního řádu upravujících tyto prohlídky.

Dále je stanovena povinnost třetích osob vydat věci podléhající zajištění.

Ohledně zjištěných movitých věcí (postupem podle § 5) lze postupovat dvěma způsoby. Standardně dojde k jejich odnětí, pokud nejsou dobrovolně vydány, čímž je jednoznačně zajištěno, že nedojde ke zmaření účelu zajištění. Jsou však případy, kdy se takový postup

nejeví být vhodným, např. jde o určitý stroj nebo zařízení, které je technicky spojené s nemovitou věcí a jeho odnětí by bylo technicky a finančně náročné, přičemž by došlo k znehodnocení, nebo jde o věci, kdy je péče o ně velmi nákladná nebo které musí být uchovávány ve specifických podmínkách a dotčená osoba je schopna takové podmínky zajistit, přičemž s ohledem na všechny okolnosti lze usuzovat, že nehrozí nebezpečí, že by jednala tak, aby zmařila účel zajištění, anebo jde o věci nižší hodnoty, kdy není ve všech případech zcela nezbytné přistupovat k jejich odnětí a postačí administrativní zajištění. Pro tyto případy se umožňuje, aby orgán provádějící prohlídku takové věci ponechal v dispozici povinné osoby s tím, že se spokojí s jejich administrativním zajištěním. Uvedené je ponecháno na jeho úvaze, přičemž pokud takto postupuje, uvede do soupisu, že je určitá věc ponechána na místě, tuto věc náležitě popíše a stručně odůvodní tento postup. Následně vydá příkaz k zdržení se nakládání s takovou věcí, který vyvěsí na viditelném místě u věci, jež byla ponechána na místě. Příkaz má okamžikem vyvěšení účinky *erga omnes* a jeho účelem je zabránit nežádoucím dispozicím s takovou věcí, jakož i právnímu jednání, jež by vedly k zmaření účelu zajištění. Tento příkaz působí nejen vůči osobě, která je vlastníkem věci, ale i vůči jiným osobám, jež věc užívají. Pokud zákaz poruší, vystavují se možnosti postihu za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (příkaz je rozhodnutí *sui generis*). Právní jednání učiněné v rozporu se zákazem je absolutně neplatné. V tomto směru musí příkaz obsahovat jasné poučení, tj. musí v něm být uvedeno, od kdy a vůči komu zákaz platí, co je obsahem zákazu a musí obsahovat poučení o následcích spojených s jeho neuposlechnutím.

Věc ponechanou na místě orgán provádějící prohlídku označí tak, aby bylo zřejmé, že se na ni zákaz vztahuje (např. jejím polepením nebo jiným viditelným způsobem, který však nebrání jejímu běžnému užívání).

Na ponechání věci na místě není nárok a dotčená osoba se toho nemůže nijak domáhat. V případě, že orgán, který je příslušný rozhodovat o zajištěné věci (o jejím zajištění, zrušení nebo omezení zajištění atd.), má za to, že je zapotřebí věc odejmout, může následně vydat příkaz k jejímu odnětí. Stejně tak může kdykoli usnesením bez stížnosti rozhodnout, že vydanou nebo odňatou věc ponechá z důvodů uvedených v odstavci 5 u osoby, již byla zajištěna, má-li za to, že je některý z důvodů naplněn (činí-li tak až po vydání rozhodnutí o zajištění věci, v příkazu postačí zakázat faktické nakládání s věcí, neboť právně jednat ohledně takové věci může jen osoba, již byla věc zajištěna, a vůči ní je tento zákaz uveden v rozhodnutí o zajištění věci - příkaz tak v tomto případě má význam jen vůči třetím osobám, jež mají k věci přístup).

Pokud je zrušeno zajištění věci, jež byla ponechána na místě, je třeba odvolat i příkaz k zdržení se nakládání s věcí.

Ustanovení o ponechání věci na místě a o vydání příkazu sloužícímu k předběžnému zajištění věci se užijí obdobně i na stroje nebo jiná zařízení technicky spojená s nemovitostí, u nichž nebyla učiněna výhrada, že nejsou součástí nemovité věci a jsou tedy považovány za součást nemovité věci (viz § 508 NOZ). Vzhledem k tomu, že takové věci lze od nemovité věci oddělit (byť s určitými obtížemi), nepostačí pouhé administrativní zajištění nemovité věci, jejíž jsou součástí.

### **K bodům 11 až 15 (§ 7)**

V předmětném ustanovení se upravuje terminologie tak, aby se postup při zjišťování věci podle tohoto ustanovení netýkal pouze zaknihovaných cenných papírů vedených v evidencích podle jiných předpisů, ale obecně všech evidovaných investičních nástrojů (k pojmu investiční nástroj viz § 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu).

**K bodům 16 až 18 (nadpis § 8 a § 8 odst. 1)**

Terminologie se sladuje s novým občanským zákoníkem.

**K bodu 19 (§ 8 odst. 2)**

Institut ohledání nemovité věci se upravuje obdobně jako v nově navrženém § 79d tr. ř. k odůvodnění – viz odůvodnění k § 79d tr.ř.

**K bodům 20 a 21 (§ 8 odst. 3)**

Ustanovení o doručování rozhodnutí o zajištění nemovité věci se sladuje s trestním řádem.

**K bodům 22 a 23 (§ 10 odst. 1 a 2)**

Terminologie se přizpůsobuje novému občanskému zákoníku, který opustil užívání pojmu „majitel“.

**K části šesté – změna zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**

S ohledem na nové ochranné opatření zabrání části majetku se doplňují i příslušná ustanovení zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim obsahující ustanovení o trestních sankcích, jež lze uložit právnické osobě.

**K části sedmé – změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních****K bodu 1 (§ 9 odst. 4)**

S ohledem na změny v novém občanském zákoníku se doplňuje kromě zákonného zmocnění i opatrovník.

**K bodu 2 (§ 14 odst. 2)**

Uvedená terminologická změna reaguje na změny provedené novým občanským zákoníkem, který pojem „zbavení způsobilosti k právním úkonům“ a „omezení způsobilosti k právním úkonům“ nahradil pojmem „omezení svéprávnosti“.

**K bodu 3 [§ 47 odst. 2 písm. b)]**

Předmětné ustanovení vážící právní pomoc na podmínku oboustranné trestnosti se doplňuje o nové zajišťovací instituty obsažené v trestním řádu.

**K bodům 4 až 6 [§ 226 odst. 1 písm. a) a § 278 odst. 1 písm. a) a b)]**

Shodně s vymezením nástroje a výnosu z trestného činu v § 77b odst. 1 tr. ř. se zavádí odpovídající legislativní zkratka i v tomto zákoně.

**K bodu 7 (§ 278 odst. 2)**

Podle čl. 14 směrnice došlo k nahrazení čl. 3 rámcového rozhodnutí 2005/212/SVV, který je proveden v odstavci 2, a pokud rámcové rozhodnutí 2006/783/SVV v čl. 2 písm. d) bodu iii) odkazovalo na čl. 3 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2005/212/SVV, považuje se nyní tento odkaz za odkaz na směrnici. Vzhledem k tomu se upravuje dikce příslušného ustanovení tak, aby v souladu se směrnicí bylo možné uznat a vykonat pravomocné rozhodnutí soudu jiného členského státu, kterým se ukládá rozšířené zabavení majetku.

**K bodu 8 [§ 292 odst. 1 písm. c)]**

V návaznosti na nové ochranné opatření zabrání části majetku se připouští možnost zaslat rozhodnutí ukládající toto ochranné opatření jinému členskému státu k uznání a výkonu – zda

tak tento jiný členský stát učiní, bude záležet na tom, zda jeho právní úprava obsahuje obdobnou trestní sankci.

### **K části osmé – návrh zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí**

#### **K bodům 1 a 3 až 7 (§ 2 odst. 1, § 2 odst. 3, § 8 odst. 2 a § 12 odst. 1)**

S ohledem na skutečnost, že ochranné opatření zabrání části majetku, u něhož se také předpokládá, že peněžní prostředky získané na základě jeho uložení budou využity ve prospěch poškozených, je možné uložit i mimo rámec hlavního líčení v samostatném veřejném zasedání (formou usnesení), je zapotřebí předmětný návrh zákona doplnit v tom smyslu, aby reagoval i na tuto možnost.

#### **K bodu 2 [§ 2 odst. 1 písm. e)]**

Předpokládá se, že i majetek získaný výkonem zabrání části majetku bude moci být využit pro účely stanovené tímto zákonem.

### **K části deváté – účinnost**

Datum nabytí účinnosti navržené právní úpravy je stanoveno tak, aby byla dodržena implementační lhůta, která uplyne dne 4. 10. 2016. Datum nabytí účinnosti části osmé návrhu je navázáno na předpokládané datum nabytí účinnosti návrhu zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí a o změně některých zákonů.

V Praze dne 21. března 2016

Předseda vlády:  
Mgr. Bohuslav Sobotka v.r.

Ministr spravedlnosti:  
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., v.r.